

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—8 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rekopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.00 zł. miesięcznie,
9.00 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.86 zł. miesięcznie, 10.06 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.00 zł., za granicę 9.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie,
strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma,
a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 201.

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 1 września 1929 r.

Rok XXIII.

Na nowe tory.

W polityce wewnętrznej państwa naszego panuje obecnie zastój. Rząd nie odkrył dotąd swej przyłbicy i w dalszym ciągu zasłania się dziwną tajemniczością, posłowie i senatorzy odsunęci od wszelkiej działalności produktywnej, nie kwapią się do spełniania przejętych na siebie obowiązków, położenie gospodarcze i finansowe pogarsza się z dnia na dzień, orgja drożyzny szaleje bezkarnie, krótko mówiąc, **paradoks rządów, niepewność, zamęt.**

A tymczasem na horyzoncie politycznym Europy i świata całego piętrzą się chmury, szaleją błyskawice, huczą pioruny, zaś wewnątrz państwa sroży się ruch wywrotowy. Czyż w takiej chwili ważnej i przełomowej, gdy nad głowami naszymi zawisł miecz Damoklesa, zwiastujący nam przyszłość straszna, nie zdołamy się na wspólny wysiłek ruszenia z pód i pchnięcia na **nowe tory** tej bryły świata, jaką państwo nasze w chwili obecnej przedstawia?

Pismo nasze zainicjowało **pacyfikację rozgorzałych umysłów** i zestrzelenie myśli w jedno ognisko. Inicjatywę naszą, podyktowaną **troską o los i przyszłość państwa**, przyjęto naogół z życzliwym zadowoleniem. Tylko tu i owdzie nienasycone i niepohamowane w swych zapędach partyjnych **kruki i sępy polityczne** lekceważą i pokpiwają z naszych usiłowań, posądzając nas, że jesteśmy trąbą miarodajnych czynników rządowych, lub zgola, że chodzi nam o — interes materialny.

Niee te podejrzenia i ataki nie powstrzymują nas od raz powziętego zamiaru nawoływania wszystkich czynników państwowotwórczych do **przestania szkodliwych walk partyjnych**, choćby na nas jeszcze gorsze spaść miały za to kalumnje, bo uważamy, że w chwili dzisiejszej jestto poprostu **koniecznością dziejową i najkardynalniejszym obowiązkiem patrijotycznym.**

Jak podczas najazdu bolszewików na Warszawę wszystkie stany i wszystkie warstwy społeczne zespoliły się w jedno ogniwo celem odparcia najazdu nieprzyjacielskiego, zawieszając naówczas godła i hasła partyjne, tak i obecnie w chwili srożących się niebezpieczeństw z zewnątrz, i grożącej krajowi ruiny gospodarczej i finansowej, **skonsolidowanie sił patrijotycznych winno nastąpić jak najprędzej**, by ratować państwo i społeczeństwo.

O przewrocie majowym mówić dziś nie warto; byłoby to przelewaniem z próżnego w puste. Władzy Piłsudskiemu dziś nikt nie wydrze ani wydrzeć nie jest w stanie. Z tym faktem opozycja dzisiejsza musi się zgodzić, chociaż jest to dla niej — chętnie przyznajemy — bolesnem. Ciągłe zaś wmawianie w społeczeństwo, że Piłsudski i możnowładcy dzisiejsi będą zmiecieni przez nowy jakiś huragan wewnętrzny, równa się **zbrodni względem państwa**. Tu bowiem nie o Piłsudskiego i sanatorów chodzi, lecz o państwo. A państwo wymaga od obywateli podpo-

Z Arabów robią bolszewików.

Propaganda sjonistów nie przebiera w środkach.

(Własna służba telegraf. „Dz. Bydg.“)

Londyn, 31. 8. Potwierdzają się wiadomości o **rozszerzeniu się powstania arabskiego**, które pierwotnie uważano za meldunki propagandowe żydowskie. Według ostatnich doniesień stanął na czele rewolucjonistów **sultan Atrasz**, który w swoim czasie kierował powstaniem Druzów i dysponuje dobrze zorganizowaną małą armją. Sultan Atrasz udaje się z Transjordanji do Palestyny, tak, że władze mandatowe w Transjordanji musiały zarządzić środki ostrożności dla powstrzymania marszu wojennego wodza. Powstanie Arabów nie ogranicza się zresztą do terenów angielskich. Mianowicie, jak donoszą z **Damaszku**, panuje wśród okolicznych Arabów wielkie wzburzenie a wojskowy ko-

mendant francuski musiał otoczyć specjalną strażą dzielnicę żydowską, na którą **spodziewany jest atak Arabów**. Potwierdzają się również wiadomości o **propagandzie komunistycznej** wśród Arabów. W wielu miejscowościach, m. in. w **Bejrucie** nosili Arabowie **czerwone chorągwie** z napisem: „**Przec z sjonistycznymi faszystami! Palestyna dla Arabów!**“

Odezwała się również międzynarodowa liga przeciw uciskowi kolonialnemu, stanowiąca narzędzie w rękach komunistów. Jak z tego widać, używają komuniści rozruchów arabskich jako pożądanego obiektu dla zaatakowania Anglii na bliskim Wschodzie.

Z pola „walki“ nic nowego.

Wojska angielskie czuwają.

Londyn, 30. 8. (PAT). Urząd kolonialny podaje, że **sytuacja w Palestynie i Transjordanji nie budzi obaw**. Drobne zakłócenia wydarzyły się jedynie w Safet. Oddział żołnierzy, który przybył natychmiast na miejsce wypadków przywrócił spokój. W ciągu dnia dzisiejszego władze otrzymały wiadomość, że na Palestynę maszerują inne oddziały zbrojne Arabów. Po otrzymaniu tej wiadomości wysłano natychmiast **na granicę Syrii** kilka samolotów wojskowych.

Londyn, 30. 8. (AW.) Londyński urząd kolonialny wydał dziś komunikat, w którym twierdzi, że **przybycie wojsk angielskich do Palestyny wywołało wśród ludności tamtejszej ogromne wrazenie**.

Wiedeń, 30. 8. (PAT). Wedle doniesień dzienników z Jeruzolimy, od czasu, kiedy wojska zostały skoncentrowane, w mieście panuje wszędzie spokój. **Nastroj jest jednak nadal naprężony**. Amerykański konsul generalny udzielił oby-

watolom amerykańskim rady opuszczenia Palestyny. **Pociągi do Egiptu są przepełnione**. Liczba ogólna zabitych żydów wynosi 150 osób, liczba zabitych Arabów nie jest stwierdzona, gdyż Arabowie zabierali rannych z pola walki. Wysoki komisarz Palestyny przybył już do Jeruzolimy. Utworzona została **komisja śledcza** celem zbadania zajść.

Berlin, 30. 8. (PAT). Biuro Wolffa donosi z Jeruzolimy, że w Safet doszło do ponownych rozruchów. Zanim przybyły posiłki wojskowe, oddział arabski napadł na osiedle żydowskie, przyczem 5 żydów zostało zabitych a 20 ranionych. Arabowie podpalili domy na głównych ulicach dzielnicy żydowskiej. **Ludność w Jeruzolimie jest dzisiaj znowu nadzwyczaj podniecona** gdyż ze względu na **święto mahometańskie** Arabowie są zgromadzeni w meczetach i istnieją obawy, że po modlitwach wynikną ponowne rozruchy. **Wszystkie składy są zamknięte**. Po zagrożonych dzielnicach krążą patrole i samochody pancerne.

Arabowie przeciw sjonistom.

Bagdad, 30. 8. (PAT) Mahometanie zwołali na dzień dzisiejszy wielki wiec protestacyjny przeciwko polityce sjonistów. Partja nacjonalistyczna w Bagdadzie wysłała depeşe do premiera Mac Donald, zwracającą się energicz-

nie **przeciwko polityce sjonistów w Palestynie**. Pisma bagdadzkie zaznaczają, że spokój w Palestynie nastąpi dopiero wtedy, kiedy sfery międzynarodowe zrezygnują z idei polityki żydowskiej.

Raport konsula Zbyszewskiego.

Tylko jeden obywatel polski zginął.

Warszawa, 31. 8. (tel. wł.) Ministerstwo spraw zagranicznych otrzymało raport od konsula polskiego w Jeruzolimie p. Zbyszewskiego. Według tego raportu, **zabitych zostało 93 żydów, 46 muzułmanów i 4 chrześcijan, ciężko rannych jest 155 żydów, 73 muzułmanów**

oraz 12 chrześcijan, nie licząc 12 rannych. Wśród zabitych znajduje się **jeden obywatel polski**.

(Raport konsula polskiego zadaje kłam przesadnym wieściom o **setkach zabitych żydów polskich**. — Uw. red.)

rządkowania się obowiązkom i prawu. **Państwo stoi przeciw ponad Piłsudskim, ponad sanatorami, ponad Sejmem i Senatem, ponad partjami.**

Choćby nawet Piłsudski, czy premier, czy inny jaki minister w rozumieniu tej czy innej partji nie respektował Konstytucji czy nawet wręcz łamał prawo, to wolno nam to krytykować i piętnować, lecz w te **same tropy iść nam nie wolno, bo**

państwo jest najwyższym dobrem, któremu służyć winniśmy duszą i ciałem.

Rządy się zmieniają, lecz państwo pozostaje. Przecież Dmowski, Popławski i Balicki uczyli zawsze, że **naród tworzy jedną rodzinę, której najwyższym celem jest dobro państwa**. Inaczej też być nie może. A nikt chyba nie odważy się twierdzić, że **twórcy Narodowej Demokracji** mieli na myśli jedynie i wyłącznie swych

wyznawców partyjnych, bo wówczas kiedy oni hasła te głosili, znajdowaliśmy się w niewoli i wtedy partyj wśród nas jeszcze nie było.

Niestety, **dzisiejsi przywódcy Stronnictwa Narodowego**, więksi i mniejsi, a w szczególności ci ostatni, **odbiegli daleko od haseł głoszonych ongiś przez twórców Narodowej Demokracji**. Nietylko im się zdaje, ale, co gorsza, wierzą w to, że **naród polski to tylko oni**, że prócz nich niema prawdziwych Polaków. Postępują oni podobnie, jak Wilhelm II, który powiedział ongiś na rynku gnieźnieńskim: „**Ich kenne keine Polen, ich kenne nur Deutsche!**“ (nie znam Polaków, znam tylko Niemców!).

Gdyby dzisiejsi przywódcy endecy nawrócili do podstawowych zasad twórców Narodowej Demokracji, a **swą butą partyjną podporządkowali dobru ogólnemu**, to droga do porozumienia się z innymi stronnictwami w najważniejszych sprawach państwowych byłaby bliższą rzeczywistości.

Lecz niestety przywódcy i prasowe organa endeckie tej krańcowości wyzbyć się nie chcą czy nie umieją. „Kurjer Poznański“ np. pisząc w nr. 392 o „wniesieniu pewnego uspokojenia w walce partyjno-politycznej“ i o rzekomej wysuwaniu gen. Sosnkowskiego jako kandydata na przyszłego premiera, takie dodaje uwagi:

„**Również wyrazem tych tendencji jest kampanja pism p. Teski pod nieoczekiwanem hasłem „zgody wewnętrznej.“**“

Co znaczy słowo „**nieoczekiwane**“, nie wiemy. Czy „Kurjer Pozn.“ jest zdania, że walka między endecją a B. B. musi być prowadzona **aż na noże**? Bez względu na wynik dla państwa i społeczeństwa? Oświadczenie przywódców endecji bydgoskiej, że podczas wyborów do Rady Miejskiej z B. B. za żadną cenę nie pójdą, zdaje się potwierdzać to przypuszczenie.

Podobne uwagi można poczynić i pod adresem t. zw. **sanatorów**. I oni popadają w **tę samą krańcowość co endecy**. I oni walczą **tą samą bronią co endecy**.

Mimo wszystko jednak nie ustaniemy w połowie drogi i nie przestaniemy wołać: **czas wejść na nowe tory**, czas rozpocząć pacyfikację umysłów, czas naprawdę pomyśleć o ratowaniu państwa i społeczeństwa przed czyhającymi na nas niebezpieczeństwami!

Leon Formański.

Rokowania polsko-rumuńskie.

Warszawa, 31. 8. (tel. wł.) Prowadzenie rokowań handlowych polsko-rumuńskich przerwane zostało na kilka dni ze względu na potrzebę porozumienia się delegatów z swymi rządami. Opracowano już szczegóły tranzytu polskiego do portów rumuńskich, sprawę ułatwień celnych, telefonicznych, telegraficznych i komunikacji pocztowej. Uzgodniono propozycję, dotyczącą wywozu rumuńskiego do Polski, w zamian za polski węgiel, manufakturę i polskie wyroby metalowe.

Tygodniowy przegląd polityki zagranicznej.

Ugoda w Hadze. — Ewakuacja Nadrenji za rok.

Konferencja w Hadze doszła wreszcie po 3 tygodniach do zgody w sprawie tak zwanego planu Younga, który przewiduje nowy plan spłat odszkodowań przez Niemcy w miejsce dotychczasowego planu Dawęsa. W planie rzeczoznawców, którzy pod przewodnictwem Younga, oraz przy współudziale Morgan'a przez kilka miesięcy radzili w Paryżu, zaprowadzono zmiany na korzyść Anglii, podwyższając w myśl żądań angielskiego ministra skarbu Snowdena udział Anglii. Twarde stanowisko Snowdena przez 3 tygodnie trzymało w podnieceniu opinię.

Niemiecka prasa pacyfistyczna stwierdza z zalem, że Snowden rozwiał nadzieje pacyfistów, iż Labour Party wniesie nowy idealistyczny ton do polityki. Lewica francuska, zwłaszcza socjaliści, rozczarowali się z powodu Snowdena do międzynarodówki, stwierdzając, że Snowden postąpił wbrew ostatnim uchwałom Internacjonalu. Twarde słowa Snowdena pod adresem Francji, zespoliły całą opinię francuską, która chyba gruntownie wyleczyła się z mrzonek o braterstwie proletariatu francuskiego z angielskim i niemieckim. Chyba nie powtórzy się katastrofa, jaka spadła w 1924 r. na Francję, kiedy to wyborcy francuscy, widząc po drugiej stronie kanału Mac Donalda przy sterze, poszkapili się, wysuwając do rządów Herriota. Wówczas nacjonaliści niemiecy od prawej do lewej z Breitscheidem na czele ujeżdżali sobie w okresie rządów Herriota po słonecznej Francji, wszędzie zbierając dla wywiadu niemieckiego materiały, co powiedziałyby Francja na wypadek nowego najazdu niemieckiego na Polskę. Przyjazd parlamentarzystów francuskich do Polski, przypadek w odpowiedniej porze. Mogą się przekonać, że jeśli Belgja przy słabej swej armji zdołała powstrzymać pierwszy rozmach najazdu niemieckiego w 1914 r., to Polska przy pomocy swej kadry uzbrojonej, za którą stoi cały naród, potrafi bronić pokoju Europy przed zamachami ze wschodu i zachodu. Rozkwit Poznania z jednej strony, a upadek Prus Wschodnich i całego kraju po prawym brzegu Odry przekonają Francuzów, że słuchając Breitscheidów, Kesslerów, Quidde'ych, karmieni byli fałszem. W opinii francuskiej ostre wystąpienie Snowdena powinno było podnieść znaczenie Polski, jako sojusznika.

Po uregulowaniu przez przyjęcie planu Younga sprawy odszkodowań, stała się aktualną sprawą ewakuacji Nadrenji. Traktat Wersalski przewidywał okupację Nadrenji przez lat 15, jako zabezpieczenie zobowiązań, które Niemcy przejęły. Co 5 lat miały wojska aljanckie opróżnić jedną z trzech stref. Niebawem zbliża się termin opróżnienia drugiej strefy. Przewidziano jednak, że gdyby Niemcy wypełniały lojalnie zobowiązania, przyspieszy się ewakuację Nadrenji. Przyjęcie planu Younga ustala się jako fakt dobrej woli ze strony Niemiec, co zamierza się wynagrodzić zwolnieniem całkowicie Nadrenji z pod okupacji wojsk aljanckich.

W nacjonalistycznej opinii francuskiej krytykują za to Brianda, a w Polsce prasa endecka pomaga w atakach nie tylko na Brianda, ale na naszą dyplomację. Po czyjej stronie jest słuszność, czytelnik sam rozstrzygnie, zważywszy jeno, że nasz traktat ryski z bolszewikami nie przewiduje żadnej okupacji, zdając zwrot np. bibliotek i zabytków sztuki, zrabowanych przez rządy carskie, na dobrą wolę bolszewików. Najbardziej znamienne jest, że w 1918 roku Dmowski nie tylko nie żądał okupacji Wrocławia, Frankfurtu, Szczecina, Królewca, przez armję polską, ale całkiem przeciwnie w warunkach rozejmu żądał, aby Niemcy nadal siedzieli w Poznaniu, Bydgoszczy, Warszawie, Białymstoku, Wilnie, to jest aż po linie frontu wojennego i okupacji wojennej — dopóki nie odwoła ich rozkaz Focha. Posłuszny rozkazom Dmowskiego „Kurjer Poznański”

Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu

S.P.A.K.C.

Oddział w Bydgoszczy, Dworcowa 96 / TELEFONY: 464, 465, 445

Przyjmuje wkłady złotowe i dolarowe za wysokim oprocentowaniem
Wykonuje wszelkie transakcje bankowe

w 1918 r. tłumil powstanie poznańskie, a Korfanty zdołał układem w Bydgoszczy z pierwszych dni stycznia 1919 r. Nadnoteckie i Pomorze zabezpieczyć Niemcom na rok cały. To wszystko należy przypomnieć niesławnym bankrotom politycznym, którzy przetrwonili wielki kapitał moralny, a więc mają wszelki powód nie narzucania się opinii swymi osobami i poglądami.

A. P. B.

Z Ligi Narodów.

Genewa, 30. 8. (PAT) Pierwsze publiczne posiedzenie Rady Ligi Narodów, które odbyło się pod przewodnictwem przedstawiciela Persji Ali Khana Foronghi omawiało jedynie sprawy natury podrzędnej. W toku posiedzenia Dalton powiadomił zebranych, że delegacja angielska wystąpi na zbliżającej się sesji Ligi Narodów z wnioskiem, doty-

czącym przyspieszenia ratyfikacji międzynarodowych układów, zawartych pod auspicjami Ligi Narodów.

Obrady nad zagadnieniami poważnej natury rozpoczną się dopiero po zakończeniu obrad konferencji w Hadze i przybyciu Mac Donalda, Stresemanna i t. d.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 31. 8. Krążą tu najrozmaitsze pogłoski na temat min. Stresemanna. Wczoraj wieczorem informował się Wasz korespondent w bardzo miarodajnych kołach politycznych i dowiedział się, że min. Stresemann pojedzie prawdopodobnie wprost z Hagi do Genewy, o ile mu stan zdrowia na to pozwoli. Dzisiejsze wiadomości przeczą temu, mianowicie spodziewany jest przyjazd Stresemanna do Berlina z początkiem przyszłego tygodnia. Kierownictwo delegacji niemieckiej w Genewie objąłby wówczas wiceminister dr. von Schubert, który udał się już na sesję Rady Ligi.

Z Genewy donoszą, że w związku z przedłużającą się konferencją haską zasiadają w Radzie Ligi w imieniu wszystkich prawie mocarstw nie właściwi delegaci, ale zastępcy. W imieniu Polski zasiada tam chwilowo min. Sokal.

Wiedeń, 30. 8. (PAT) Dzienniki donoszą z Genewy, że skargi, które wpływają obecnie do Ligi Narodów z powodu wypadków palestyńskich wzrastają coraz bardziej. Równocześnie Arabowie wnoszą petycję o zniesienie deklaracji Balfoura. Wobec takiego stanu rzeczy w kołach Ligi Narodów powstała myśl zwołania nadzwyczajnej sesji komisji mandatowej celem omówienia problemu palestyńskiego.

Genewa, 30. 8. (PAT) W kuluarach Ligi żywo komentowane są ostatnie wypadki w Palestynie, które interesują bezpośrednio Ligę Narodów; z jej bowiem mandatu Anglja sprawuje rządy w Palestynie. W kołach żydowskich podnoszone jest stanowisko konsula Rzplitej Polskiej w Palestynie p. Zbyszewskiego.

Wobec zamierzonych zmian w polityce rolnej.

Warszawa, 31. 8. (tel. wł.) Delegaci naczelnej organizacji zjednoczenia przemysłu i rolnictwa zachodniej Polski przyjęli zwołali wczoraj przez ministrów: rolnictwa, skarbu i przemysłu i handlu. Delegaci przedłożyli postulaty rolnictwa i przemysłu wobec zamierzonych zmian w dotychczasowej polityce rolnej. Obrady rządu w tej sprawie trwać będą w dalszym ciągu w przyszłym tygodniu.

Konferencja w Hadze.

Dziś ostatni dzień konferencji. — Komisja polityczna zakończyła swe prace. — Ewakuacja Nadrenji rozpocznie się w połowie września. — Plan Younga w zasadzie przyjęty. Radość w Anglii i w Niemczech. — W Francji zdania rozbieżne. — Plastry w postaci komplementów. — Komuniści niemieccy straszą.

(Własna służba telegraficzna).

Haga, 30. 8. Zwołane na dziś plenarne posiedzenie konferencji odroczone. Istnieje zamiar przekształcenia jutrzejszego posiedzenia komisji finansowej po powzięciu w niej ostatniej uchwały, na plenarne posiedzenie. Gdyby zamiar ten mógł być urzeczywistniony, jutrzejsza sobota byłaby ostatnim dniem konferencji. Komisja polityczna zakończyła prace swe już całkowicie i podpisała protokół, w myśl którego ewakuacja Nadrenji rozpocznie się już we wrześniu. Opróżnienie drugiej strefy nastąpi w przeciągu 3 miesięcy. W tym samym czasie opuszczą wojska angielskie ostatecznie Nadrenję. Opróżnienie trzeciej strefy przez wojska francuskie, co równać się będzie całkowitej ewakuacji Nadrenji, dokona się bezpośrednio po zatwierdzeniu układu haskiego (planu Younga) przez parlamenty wszystkich zainteresowanych państw, nie później jednak niż 30. 6. 1930 roku.

W komisji finansowej plan Younga został w zasadzie przyjęty. Obecnie dokonuje się w nim zmian, ustalonych kompromisem.

Głosy, dochodzące do Hagi z Anglii i Niemiec, nie ukrywają radości z powodu pomyślnego wyniku konferencji. Anglicy cieszą się, bo Anglja przeprowadziła przeszło 80 procent swoich żądań a to dzięki twardeму stanowisku Snowdena, który, zapominając o socjaliźmie, był nieugiętym ministrem króla wielkobrytyjskiego Imperjum.

W kołach, zbliżonych do niemieckiej delegacji, podkreślają z zadowoleniem, że przyjęcie planu Younga, nawet mniej dla Niemiec korzystnego, jak i opróżnienie Nadrenji jest dla Niemiec równoznaczne z odzyskaniem swobody ruchów politycznych i gospodarczych.

Jedynie w kołach francuskich zdania są rozbieżne. Narodowy francuscy obwiniają Brianda, że poszedł na zbyt daleko idące ustępstwa. Radykali zaś chwala politykę dyplomatów francuskich, których celem jest przeciwko uspokojeniu świata a nie uzyskanie jakichś chwilowych korzyści.

Włosi nie kryją swego niezadowolenia i oskarżają Anglików wyraźnie o niepojętą wprost zachłanność. Gra Anglii musi zdaniem polityków włoskich doprowadzić do ścisłego porozumienia się państw kontynentalnych Europy.

Haga, 30. 8. (PAT) Minister spraw zagr. Henderson oświadczył przed swym wyjazdem do Genewy: Ludzie nieodpo-

wiedzialni rozpowszechniali w ostatnich tygodniach pogłoski, że należy oczekiwać w najbliższej przyszłości poważnego zaostrenia się stosunków francusko-angielskich. Jest to absurd. Oświadczam w imieniu swoim, jak też w imieniu kolegów swoich z rady ministrów, że protestuję przeciw rozgłaszaniu takich pogłosek. Anglja pragnie ze wszystkimi państwami pozostać w zgodzie, a przede wszystkim z Francją, która jest ogniwem, łączącym Wielką Brytanję z Europą.

Henderson wyraził podziw dla Brianda i dla jego najbliższych współpracowników. Ceni bardzo wysoki wysiłek, dokonane przez francuską delegację w duchu porozumienia i zgody. Jeżeli Europa — powiedział Henderson — przewycięży kryzys powojenny, to stanie się to w znacznej mierze dzięki Briandowi.

Berlin, 31. 8. W związku z ugodą haską bije prasa komunistyczna na alarm, twierdząc, że ugoda ta ma między innymi na celu zdobycie gwałtem rosyjskich rynków zbytu dla pozostałej Europy. Umowa haska, która przyczyni się do wzmocnienia gospodarczego Europy, powoła do życia międzynarodowy Bank Reparatywny. Instytucja ta ma być według obawy komunistów narzędziem ataku na monopol handlu zagranicznego Unji Sowieckiej. Wobec takiej rękomej sytuacji nawołuje „Rote Fahne” do zwalczania planu Younga przez robotników niemieckich gdyż po pierwsze plan ten jest bardzo uciążliwy dla klasy robotniczej, a po drugie jest on skierowany przeciw Rosji sowieckiej, której bronić jest obowiązkiem proletariatu całego świata.

B.

Flota niemiecka na Bałtyku.

Parady, jak za czasów cesarstwa.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 31. 8. W bieżącym miesiącu stwierdzić należy wzmoczoną aktywność zagranicznych wycieczek wojskowych w Niemczech. A mianowicie po przybyciu dowódcy armji chilijskiej gen. Diaza i uczestnictwie jego w rewjach wojskowych oraz po zwiedzeniu przez niego fabryk, przybył obecnie generalny inspektor armji argentyńskiej gen. Toranzo. Zarówno gen. Diaz jak i gen. Toranzo podkreślili węzły łączące oficerów po-

łudniowo-amerykańskich z Niemcami. Czytelnicy nasi pamiętają poza tem sensacyjną wizytę floty sowieckiej w Swinemündzie i Piławie. Marynarka wojenna niemiecka rewanżuje się zagranicy, gdyż obecnie odwiedza okręty niemieckie Sztokholm, Rygę, Libawę i Tallin (Rwiel). W ten sposób poza „letnimi spacerami” za granicę podkreślają Niemcy łącznie z Rosją swoje panowanie nad morzem Bałtyckim.

B.

Przegląd religijny i społeczny.

68-my kongres katolików niemieckich.

W środę, 28 bm. rozpoczął się we Fryburgu Br. sześćdziesiąty ósmy kongres katolików niemieckich. Wydany z tej okazji program szczegółowy informuje nas w części historycznej o powstaniu i rozwoju kongresów katolickich w Niemczech.

Za pierwszy kongres uważają Niemcy walne zebranie „Piusvereinów” w r. 1848. Wiadomo, że sekciarska polityka Prus, popierająca m. in. modernistyczną naukę Hermesa na fakultetach teologicznych doprowadziła do aresztowania kardynała kolońskiego Drost-Vischeringa i biskupa poznańskiego Marcina Dunina. Wypadki te rozbudziły śpiących katolików. „Obudziliście Michałkę i już go nie potraficie uspić”, pisał współczesny poeta Hoffmann.

Proroctwo to sprawdziło się. Odrodzenie katolickie w Niemczech zaznaczyło się tak na polu nauki jak i praktycznej działalności. Najbardziej zaś charakterystyczną jego cechą była oświata i wychowanie katolickie szerokich mas. Ostatnie 70 lat w Niemczech, to okres popularnej literatury katolickiej, doprowadzonej prawie do zupełnej poprawności teoretycznej. Przeciwny katolik niemiecki nie tylko zna, ale i umie uzasadnić swoją wiarę.

Wielką rolę w odrodzeniu i ugruntowaniu katolicyzmu w Niemczech odegrały t. zw. „Katholikentage”. Co trzy lata przybierają one charakter wielkiej manifestacji ludowej. Co roku zbierają „elitę” katolicką, t. zn. przedstawicieli wszystkich związków katolickich, jakie w Niemczech istnieją.

Nie są to próżne manifestacje, parady — czytamy w programie — nie są to jednostronne demonstracje polityczne, któreby miały zaimponować przeciwnikowi albo też zamaskować własną słabość... Nie jest to również synod, na którymby rozważano kwestje czysto kościelne, podlegające wyłącznie kompetencji władzy religijnej. Ich zadaniem jest rozszerzać życie religijne w szerokich masach pod kierownictwem Episkopatu i szukać rozwiązania wielkich problemów współczesnych z punktu katolickiego, a zarazem uczyć się poznawać wzajemnie i podawać sobie braterską dłoń w pracy...

Kongresy niemieckie zajmują się zwykle jednym tylko zagadnieniem, ale możliwie wszechstronnie. Referaty wygłaszają fachowcy z danej dziedzi-

ny. Tegoroczny kongres poświęcony był „Ratunkowi rodziny katolickiej”. We czwartek i piątek odbyły się zebrania religijne, poświęcone kwestjom rodziny (prywatne życie religijne rodziny, obowiązki duszpasterzy względem rodzin i t. d.). W sobotę i niedzielę mają się odbyć trzy zebrania ogólne.

I u nas odbywają się „Zjazdy katolickie”. Nie obejmują one wszakże ani całej Polski katolickiej, ani co ważniejsze, nie mają one dość siły żywotnej, aby ujednostajnić opinię katolicką w kraju lub nawet w diecezji. Przydałoby się może zdać sobie sprawę dlaczego tak jest, i w drugim dziesięcioleciu Niepodległej Polski zabrać się do gruntowniejszej na tem polu pracy.

Na czym oprzeć jedność „katolickiego obozu”?

W poważnym czasopiśmie francuskim „Revue Apologetique” ukazał się niedawno artykuł ks. de Solages „O granicach i warunkach zjednoczenia katolików” w jeden obóz.

Sprawa ta jest i u nas bardzo aktualna, nie od rzeczy więc będzie poświęcić jej kilka uwag.

Zapratywanie ks. de S. da się streścić m. in. w ten sposób. „Łączmy się”,

Idealny środek samopierzący pierze wszystko,

co może być prane wodą i mydłem, a więc: białą i kolorową, materiały wełniane, jedwabne, firanki, dywany i t. d. Tanie i bez trudu usuwa RADION wszelki brud. W każdym gospodarstwie zatem wystarczy jako jedyny środek do prania

RADION

wolają zewsząd katolicy (francuscy)! Dobrze, ale na jakiej podstawie? Oczywiście na podstawie światopoglądu katolickiego! Jakże jednak wygląda ten „światopogląd”? Obejmuje on dwie rzeczy: dogmatyczne „Credo”, obowiązujące każdego katolika i stanowiące jedność kościoła i część praktyczną, tłumaczenie tegoż „Credo” i stosowanie go w życiu. O ile część pierwsza nie podlega dyskusji — pisze ks. de S. — o tyle druga zawsze jej podlegać będzie, a przynajmniej dotąd podlega. Dość wyliczyć takie szkoły teologiczne

w obozie katolickim jak tomistów, molinistów, augustjanów, skotystów, mistyków, nie mówiąc już o mniejszych. „Im więcej wchodzi się w szczegółowe zastosowanie nauki katolickiej, tem większa rozbieżność zdań wśród samych nawet katolików ortodoksyjnych”.

I byłoby wręcz zastanawiające — powiada dalej ks. S. — wiązać katolików z jakimś ludzkim systemem, teorią, planem w chwili, gdy naczelny Wódz, Pius XI. czyni wszystko, aby katolicyzm „odsekularyzować”, odłączyć od wszystkiego, co nie jest czystym katolicyzmem.

Zepewne, nie można żyć samą tylko „czystą esencją”. Trzeba się w ciągłym wysiłku dnia codziennego starać, aby esencją tą, duchem i prawdą katolicką, wszystko przepoić. Ale nawet najbardziej katolicka instytucja nie jest jeszcze Kościołem, a najpiękniejsza przemowa nie jest ewangelją.

Jakże ustosunkować się praktycznie do takiej zasady, pyta ks. de Solanges? Nie trzeba mieszać organizacji partyjnej z organizacją Kościoła, ani pojmować wyników akcji katolickiej na wzór wyników pracy stowarzyszeń ludzkich, świeckich. Akcja katolicka sięgać może w dalekie wieki, skutki jej mogą być niewidzialne. Jednostka może tu nieraz więcej zrobić, niż masy zorganizowane nawet. Nie trzeba zapominać o apostołstwie dobrego, osobistego przykładu i „prywatnej” ofiary.

Tutaj „łączności uniwersalnej” nie potrzeba, bo jest ona już w „mystycznym Ciele Chrystusowym”.

Nie wskazana też jest całkowita łączność na polu myśli teoretycznej, czy działalności społecznej lub politycznej. Nie wskazana, ani nawet nie do prze-

Wycieczka parlamentarzystów francuskich na P. W. K.

Dr. Antoni Marczyński

(30)

Czarny Łąd

POWIEŚĆ WSPÓŁCZESNA.

(Dokończenie „Niewolnic z Long Island” i „Przekłętego Statku”).

(Ciąg dalszy).

Nieopisany entuzjazm zapanował po tych słowach i wynagrodził projektodawcy szczerze epitety, jakie pod jego adresem rzucali Conrad Shrub, bosman, czy inni „konserwatyści”. Napróżno ostrożny Shrub radził omówić sprawę przejętej przez Mannersa depezy, w której była wzmianka o jakimś torpedowcu brazylijskim. Podochocona kompanja zadowolona była z zapewnieniem bosmana, że od południa statek zmienił kurs i płynie w kierunku wschodnim, aby się odsunąć o kilkadziesiąt mil od wybrzeży Brazylii. Natomiast z wielkim uznaniem powitano wnioszek Steela, że trybunał, świadkowie i słuchacze nie powinni „pracować” na sucho.

Nieocenił Lewis Steel zabrał się z zapalem do ustawienia dekoracji, które miały salon Ironfielda upodobnić do sali sądowej. Często bywalec sądów karnych stanu nowojorskiego a zarazem dwukrotny pensjonariusz ciężkiego więzienia Sing-sing wykazał w tym kierunku tak wybitne zdolności, że jego towarzysze usta pootwierali jak wrota. a nawet sceptyczny Conrad Shrub nie mógł się powstrzymać od wypowiedzenia głośnej pochwały:

— Ten cwaniak Lewis był chyba pomocnikiem dekoratora w jakiej budzie.

Z naznaczonych i położonych poziomem szaf zbudowano podjum dla trybunału, natomiast inne dwie szafy, ułożone na kant stanowiły niejako mur pomiędzy sędziami a środkiem sali. Pod boczną ścianą znajdowała się ława dla świadków, naprzeciw ustawiono krzesła dla „publiczności”, zaś obok drzwi wznosił Lewis potężną ambonę ze skrzyń dla prokuratora, czyli dla siebie, bowiem funkcje oskarżyciela publicznego jemu przyznano jednogłośnie.

Pomysłowy Lewis nie zapomniał również o odpowiednich strojach dla aktorów tej farsy. Pomarańczowy szlafrok Ironfielda miał mu zastąpić prokuratora toż, togi członków trybunału sporządzono na poczekaniu z portjer, a berety z czepców kucharzy. W tych toaletach wyglądali członkowie sądu mocno grotleskowo, co jednak nie zmniejszyło entuzjazmu zgromadzonych majtków...

— Na nic, — rzekł w pewnym momencie Conrad Shrub.

— Jakto? — zmarszczył się Lewis.

— Zapomnieliśmy o obrońcy z urzędu.

— Nie trzeba adwokatów, — zaprotestował ogół.

Nadspodziewanie Lewis Steel stanął tym razem po stronie Conrada.

— Jeżeli się bawimy w sąd, to Morris musi mieć obrońcę.

— Aha, żeby go jeszcze wybronił. Nie zgadzam się, — oponował Hal, lecz Lewis zdzielił go kulakiem pod trzecie żebro.

— Głupcze, — wrzasnął, — nie znasz się na rzeczy. Ja ci mogę powiedzieć z własnego doświadczenia, że oskarżeni conajmniej czwartą część lat paki zawdzięczają swym adwokatom.

— Tak, — potwierdził doświadczony bosman, — jak się czasem trafi taka pląta i znacznie gładzić trzy godziny, to sędzia, któremu się spieszy na obiad, mści się na oskarżonym i wlepi mu 5 lat bez zmruczenia oka, choć przedtem byłby mu dał dwa najwyżej. Lewis dobrze gada.

W tej chwili wtoczył się przez drzwi zasapany Jim i zbaraniał na widok metamorfozy, jaka spotkała okrętowy salon.

— Będziemy sędzić Morrisa, — wyjaśnił mu ktoś.

— A ty, grubasie, będziesz jego obrońcą z urzędu, rozumiesz? — dodał Lewis Steel, klepiąc przybyłego po plecach protekcyjnie; — a spróbuj z nim gardłować więcej niż trzeba, to cię zmniejsza postawię w stan oskarżenia. Jestem tu obecnie prokuratorem!

Jim wciąż jeszcze sądził, że rozochocona kompanja go nabiera i sporo czasu upłynęło zanim go zdołano nakłonić do przyjęcia niewdzięcznej roli obrońcy znieprawionego Morrisa. Najbardziej przekonywująco przemówił mu do sumienia sam „prokurator”.

— Obrońcą takiego draba musi być skończony idjota. Dlatego, Jim, stary druho, nie sprzeciwiaj się wyborowi, bo po pierwsze większego głupca w tem gronie nie znajdziemy, a po drugie gdybyś się dłużej namyślał, to ja ci osobiście gnaty połamię.

— Urząd obrońcy przyjmuję, — odparł Jim z godnością.

Ktoś przypomniał sobie Jacka. Zasypano Jima pytaniami czy go widział, czy z nim mówił, czy Jack przyjdzie i t. d.

— Przyjdzie, — brzmiała odpowiedź; — nie widziałem go, alem z nim gadał,

jak z wami teraz. Powiedział, że napewno przyjdzie, tylko trochę później. Porządny chłop. Pomyliłem sobie skrzynie i nieprędko byłbym ten gąsior odnalazł, żeby nie Jack.

— Jaki gąsior? — zainteresował się Steel.

— Stoł za drzwiami.

Teraz przypomniał sobie Lewis, że w sądach widywał na pulpicie prokuratora i obrońcy karafki z wodą. Przyswajając natychmiast zaimprovizowanemu sądowni tę „dekorację”, wprowadził przecież ulepszenie, zgodne z swymi upodobaniami:

— Przeląc gąsior do karafek. Największą dać na mój pulpit, pozostałe rozdać według rangi, — zakomenderował, a rozkaz ten spełniono z nadzwyczajnym zapalem. Oczywiście karafek szybko zabrakło i musiano je zastąpić zwykłymi fiaskami.

— Warta, sprowadzić oskarżonego, — wydał rozkaz bosman, przewodniczący trybunału, który uzupełniali Conrad Shrub i Hal. Ten ostatni czuł się bardzo nieszczególnie na wysokim podjum, gdyż dzięki swemu wzrostowi był skazany na wyłącznie siedzącą pozycję. W razie powstania groził jego beretowi fatalny karambol z dość niskim pułapem salonu.

Delagat kucharzy, który pobiegł po swoich kolegów, aby ich zaprosić na niezwykle przedstawienie, zastał w kuchni przedziwny bałagan. Na szerokim stole, wśród potłuczonych talerzy i poprzewracanych butelek, naczelny kucharz wykonywał nader skomplikowane figury jakiegoś solowego tańca. przy dźwiękach marszu, wygrywanego dość fałszywie na ustnej harmonijce.

(Ciąg dalszy nastąpi).

prowadzenia, bo różnymi drogami przychodzą dusze do bram Kościoła. Rozmaitość i wzajemna kontrola stwarza nowe poczynania, plany, pobudza do myślenia rozwoju ogólnego.

Oczywiście w akcji politycznej i społecznej koniecznie potrzeba jedności, aby coś przeprowadzić. **Ale jedności w polityce nie zapewni „Credo“ katolickie, bo ono spraw politycznych nie rozwiązuje, ani nie chce rozwiązywać.** W akcji społecznej zaś, o ile chodzi o przeprowadzenie planów Kościoła, jedność może zapewnić katolikom jedynie posłuszeństwo względem prawowitej Władzy kościelnej. W zakończeniu swego głębokiego artykułu przestrzega ks. de S., aby nie przemieniać metod Zbawiciela: nawrócenie świata odbywa się przez modlitwę, ofiarę i miłość, odbywa się powoli, a nie przez manifestację, nakaz lub „humbug“, w czasie jednego „Zjazdu“.

Stanowisko ks. de Solanges, pokrywa się prawie całkowicie ze stanowiskiem naszym, uzasadnionem szeroko teoretycznie w niedawno wydanej książce „Elementy społeczne parafii rzymskokatolickiej“. Niema w tem nic dziw-

nego, że „praktyczni działacze“, zwłaszcza tacy, którzy chcieliby utrzymać jeszcze dzisiaj dawne metody wygodnej pracy, nie wymagającej zbyt wielkiego wysiłku prócz rozkazu i pieniędzy, że tacy „z oburzeniem“ odrzucać będą podobne zapatrywania.

Ale krzyk, to jeszcze nie argument. Nie chcemy przez to powiedzieć, by łączenie się obywateli katolików w sprawach politycznych czy innych było niemożliwe lub nie wskazane. Przeciwnie. Jedność daje czasami siłę. Jednakże do budowy tej jedności trzeba wziąć się inaczej niż przez samo tylko powoływanie się na „katolicyzm“. Trzeba znać możliwie dokładnie daną sytuację społeczną, jak również psychologiczne właściwości społecznych warstw, trzeba wykazać danym ludziom rozumem i sprawdzalnymi argumentami konieczność zjednoczenia, trzeba umieć się liczyć także i z psychologią jednostek. Sztuka zjednoczenia katolików nie różni się od sztuki zjednoczenia np. socjalistów, chyba tem tylko, że w gruncie rzeczy jest łatwiejszą do przeprowadzenia.

Ks. Dr. Mirek.

Restauratorzy domagają się zmiany ustawy antyalkoholowej

Dnia 28 sierpnia odbył się w Poznaniu Zjazd Polsko-Chrześc. Związku Tow. Restauratorów, właśc. hoteli i kawiarni. W wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego zgromadzeni byli restauratorzy ze wszystkich części Polski.

Do prezydium Zjazdu powołano p. Bolesława Kasprowicza z Gniezna i B. Borzymę z Warszawy jako marszałków honorowych, p. Maksymowicza ze Lwowa jako czynnego marszałka.

Pierwszy przemawiał, witając Zjazd, p. wicewojewoda Gronziewicz. Imieniem Magistratu m. Poznania i prezydenta Ratajskiego składał życzenia p. radca dr. Czaś, imieniem poznańskiej Izby Handlowo-Przemysłowej dr. Waschke, p. Kasprowicz jako były prezes Izby Handlowo-Przemysłowej w Bydgoszczy. W dalszym ciągu zabierali jeszcze głos poseł Cyszewski (Ch. D.) p. Frelich imieniem Związku Tow. Kupców na Pomorzu, dyr. Głowacki im. Zw. Browarów, prezes Szczepański im. Zw. Tow. Kup. w Poznaniu, p. A. Gustowski jako przedstawiciel prasy zawodowej, p. Garstecki im. hotelistów. W dalszym ciągu zabierali głos Penkalla z Torunia im. Pomorskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, poseł Kileczyński, Sibilski i inni.

Uchwalono wysłać telegramy hotelownicze do Pana Prezydenta Rzplitej, Marszałka Piłsudskiego i do Min. Skarbu oraz Przem. i Handlu.

Z KRAJU.

NOWOGRÓDEK. Prace koło zamku nowogródzkiego. Prace konserwacyjne prowadzone obecnie na zamku nowogródzkim mają na celu odkopanie fundamentów muru położonego ongiś pomiędzy zachowanymi do dziś ścianami północno-wschodnich baszt. Dotychczas odkopano fundamenty, przyczem przekonano się, że sięgają one 3½ metra głębokości i 1½ metra szerokości. W czasie robót, przy których pracuje obecnie 20 robotników, znaleziono szczątki ludzkich i końskich kości oraz 1 kamienną kulę średniej wielkości. Ogółem w czasie wszystkich prac prowadzonych przy restauracji zamku odnaleziono 7 kul wielkich, t. zw. kontrszturmowych, dwie średnie i dwie mniejsze.

Ciężka katastrofa budowlana w Zagłębiu Dąbrowskiem.

Z Sosnowca donoszą: Przy budowie hali w fabryce cementu „Wysoka“ w Wysokiej wydarzyła się katastrofa budowlana, której ofiarą padło 7 robotników. W czasie pracy murarskiej na 3 piętrze na rusztowanie weszło 4 robotników, niosących cegły. W tej chwili deska na rusztowaniu, nie wytrzymała ciężaru, obsunęła się i całe rusztowanie zawaliło się, grzebiąc 7 robotników, z których ciężko rannych przewieziono do szpitala w Zawierciu, 3 odniosło lżejsze rany.

nego, że „praktyczni działacze“, zwłaszcza tacy, którzy chcieliby utrzymać jeszcze dzisiaj dawne metody wygodnej pracy, nie wymagającej zbyt wielkiego wysiłku prócz rozkazu i pieniędzy, że tacy „z oburzeniem“ odrzucać będą podobne zapatrywania.

Ale krzyk, to jeszcze nie argument. Nie chcemy przez to powiedzieć, by łączenie się obywateli katolików w sprawach politycznych czy innych było niemożliwe lub nie wskazane. Przeciwnie. Jedność daje czasami siłę. Jednakże do budowy tej jedności trzeba wziąć się inaczej niż przez samo tylko powoływanie się na „katolicyzm“. Trzeba znać możliwie dokładnie daną sytuację społeczną, jak również psychologiczne właściwości społecznych warstw, trzeba wykazać danym ludziom rozumem i sprawdzalnymi argumentami konieczność zjednoczenia, trzeba umieć się liczyć także i z psychologią jednostek. Sztuka zjednoczenia katolików nie różni się od sztuki zjednoczenia np. socjalistów, chyba tem tylko, że w gruncie rzeczy jest łatwiejszą do przeprowadzenia.

Ks. Dr. Mirek.

Z naszej Rivieri.

II.

Zaleszczyki jak i Okopy są to wspaniałe kąpieliska radjostoneczne i niezrównane zacisza wypoczynkowe, nie pozbawione bynajmniej swoistych zabaw; uciech, o idealnych zdaje się (przypuszczenia na podstawie własnych spostrzeżeń) warunkach leczniczych dla osłabień serca i przemiany materji, gdzie (po za obecnym rokiem katastrofalnym na morele, które przepadły z powodu mrozu) obfitość owoców i groszowe ich ceny stanowią nielada walor.

A warunki klimatyczne — ?

Słońce! Słońce! Słońce!...

Czy same położenie geograficzne czyni z Zaleszczyk ten... jak je nazywają polski Meran?

Do pewnego stopnia tak, jest to warunek pierwszy, drugim zaś ten potęgującym jest fakt, że Zaleszczyki leżą, w łuku jaki Dniestr zatacza w tym miejscu. Jest to jakoby półwysep z trzech stron oblany wodą po za której niezbyt szerokim błękitnym pasmem wznosi się, wysoki stromy a skalisty brzeg rumuński rozpalony zda się do białości, w słońcu bielejący skała, to naprzemian zieleniejący lasami, których polany ożywia sztafaż pasących się, stad bydła i owiec.

Dodajmy do tego przeciągłe śpiewy pasterszy rumuńskich, szum wody spadającej na zębate koło przytulonego do skały w głębokim wąwozie młyna, jary ciemniejące, utkaną białą chatek maleńkich, ledwo widnych z tego oddalenia, wreszcie malownicze, białe ściany i wierzycki ukrytego w podniebnej zieleni klasztoru, którego pierwotni budowniczości, mnisi, jakby dla radości oka, dla upiększenia pejzażu ulepili swoje, gniazdo w ten, a nie inny sposób, tu właśnie, a nie gdzieindziej.

Rozkosz!

A rzeka szumi w kamienistym łożysku ukazując ciekawym oczom drobnymi kamyczkami usiane dno, mieni się srebrem, cy-nobrem i kobaltem, rozbrzmiewa pluskiem

Echa zjazdu delegatów cechów rzeźniczych w Poznaniu.

Pisaliśmy już obszernie o Wszepolskim Zjeździe Delegatów Cechów Rzeźniczych i Wędliniarskich, który odbył się w Poznaniu w dniach 24—27 sierpnia.

Od jednego z uczestników, bydgoszczanina p. Piotra G. otrzymujemy kilka szczegółów uzupełniających. Oto pierwszy dzień obrad wypełniły całkowicie referaty; do każdego z tych refe-

ratów powołano specjalne komisje. Prócz tego powołano jeszcze jedną komisję specjalną dla spraw sanitarnych, przewodnictwem której powierzono p. Fr. Gutkowskiemu z Bydgoszczy.

W dyskusji, ciągnącej się następnego dnia rano od godziny 10-tej do 6-tej wiecz., zabierali głos liczni mówcy, m. in. również delegaci z Bydgoszczy.

Z walnego zjazdu Z. U. K. w Poznaniu.

W dniu 15 sierpnia rb. rozpoczął swe obrady Walny Zjazd Związku Urzędników Kolejowych w sali Uniwersyteckiej w Poznaniu, poprzedzone uroczystym nabożeństwem w kościele Dominikańskim przy ul. Żydowskiej.

Obrady zagał Prezes Z. U. K. Senator Lempke poczem zaprosił na przewodniczącego Pana Michała Skolimowskiego. Na wicemarszałków wybrano pp.: Jana Stanisławskiego i Józefa Turskiego oraz na asesora i sekretarza pp.: Branickiego, Kowalskiego, Sędzika, Jacquemarta, Kurkuta i Markowskiego.

Po przemówieniach powitalnych ogłoszonych bardzo licznie, zjazd wysłał depesze holdownicze do pp.: Prezydenta Rzeczypospolitej — Ignacego Mościckiego i marszałka Piłsudskiego, poczem odczytano depesze powitalne, nadesłane przez Min. Komunikacji, Dyrekcję Kolei i kolejarzy.

Pierwszy dzień obrad zakończył się wyborem komisji: mandatowej, statutowo-regulaminowej, wnioskowej i budżetowej, oraz zatwierdzeniem protokołu z poprzedniego Zjazdu.

W drugim dniu obrad przedłożono Zjazdowi sprawozdanie z ogólnej działalności, poprzedzone referatami pp.: Lempkego na temat pracy i płacy, sekretarza generalnego Z. U. K. Wacława Stępińskiego — o nowej pragmatyce służbowej dla pracowników K. P., oraz

wiceprezesa Z. U. K. p. E. Michalskiego o nowych przepisach emerytalnych.

Po uchwaleniu absolutorjum przyjęto zgłoszone poprawki do statutu Związku, oraz zatwierdzono budżet na rok 1929 i 1930.

Trzeci dzień obrad rozpoczął się sprawozdaniem komisji wyborczej oraz wyborami do Zarządu Głównego. W głosowaniu wybrani zostali: Sen. Leon Lempke, Wacław Stępiński, Julian Nowakowski, Józef Turski i Ryszard Szefer (Warszawa), Edward Michalski, Zygmunt Cieszyński, Julian Makowski i Jan Treder (Okr. Gdański), Tomasz Płaszczki i Józef Matloch (Okr. Katowice), Stanisław Dzikowski, Jan Stanisławski i Józef Polit (Okr. Radom), Franciszek Kluczyński, Franciszek Szrankiewicz, Jakób Dudziak i Michał Skolimowski (Okr. Poznań), Henryk Kowalewski i Adam Tyszkowski (Okr. Wilno) i Marcin Zawojski (Okr. Lwów).

Ponadto ustalono skład Gł. Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego.

Wreszcie przyjęto z poprawkami projekt regulaminu funduszu odpraw emerytalnych i zapomóg pośmiertnych, uchwalono podniesienie składki do 3,50 zł., na koniec przyjęto wniesione na Zjazd wnioski, określające dalszy program prac nowego Zarządu Głównego w jego akcji o poprawę bytu urzędników kolejowych.

Po zamknięciu obrad uczestnicy Zjazdu zwiedzili P. W. K.

wiosel sunących w tą i ową stronę bark gondoli, duma szczątkami, fragmentami zerwanych w czas wojny, zawieszonych pod niebem mostów łączących ongiś oba te kraje, a do dziś dnia nie naprawionych — i gwarzy, gwarzy o dumach hetmańskich, o sienkiewiczowskich kozakach, o młodych krasnych jak zorze, o tycarach polskich zakutych w stal i lekkich rajtarach chorągwi kresowych, tej straży pogranicznej, które buszowały w trawach po szyje lub po łby końskie, strzegąc tych granic.

Nic się tu nie zmieniło nic! Tylko forma może. Tak samo bowiem jak ongi dziki tatar z skośnymi oczyma, wypatruje i dziś czając się z drugiej strony Dniestru biały jak liszka, chwilowo zaprzyjaźniony z nami, ale z którym łatwo może przyść do nieporozumień i przyjdzie zapewne (rumun), tak samo ukryty w skałach nad Zbruczem śledzi nas, bolszewik dzierząc pomiędzy skulonemi nogami karabin gotowy do strzału.

Tak samo i my z naszej strony krokami naszych żołnierzy mierzymy brzeg polski: raz dwa, raz dwa.

Za nimi w spiekocie słonecznej (chodzą zwykle dwojkami) wlecze się noga za nogą, pies, wilk, z wywieszonym językiem łowiąc od niechcenia niesiony wiatrem zapach z wysp i zarosłych łoża faszyn dniestrowych.

Aj!! Czy tam czasem nie ma jakiego figlarza przemysłnika z wańtuchem tytoniu albo wiadrem rumu.

Przydałoby się dla moich panów — myśli sobie czworonożny łazik służbista. Rzeczywiście przydałoby się, bo choć żołnierzyki ze straży pogranicznej dostają podwójny żołd (bywało to pono i za Jeremi Wiśniowieckiego) jednakże wydatki w postaci wstążek, koralików i różnych paciorków składane na ołtarzu miłości, a krasnym jak wiśnie młodycom, nadwyręzają budżet. Cóż robić, kiedy słońce tu takie gorące — a wieczory takie dyszące rozkoszą.

I za Wiśniowieckiego już tak tu pono bywało...

Biedne żołniersko!

A ileż to razy mu się zdarzy, że obchodząc swoją rondę dzienną w poszukiwaniu przemysłników, napotka gdzieś w łożach nadbrzeżnych półnagą albo i zupełnie przy zamianie kostiumu kąpielowego na sukienkę lub naodwrot syrenę warszawską i zachłystnie się w przepisowem tempie żołnierskiego kroku.

Wprost kolana mu się ugną.

Psia służba!

Tuż środkiem rzeki tnie parostatek biały i lekki jak puch, łódź to raczej motorowa, świecący szeregiem okien, dających widok na brzegi z szerokiej wygodnej kabiny.

Komisja Dniestrowa.

Śledzi, czy kapryśna ta rzeka, której poziom ulega ciągle zmianie, zależnie od deszczów gdzieś tam spadłych, nie gotuje jakichś szkód, jakichś zdrań, niespodzianych.

Tam gdzieś drogą nadbrzeżną oficer K. O. P. jedzie na rosłym i silnym gniadoszu, tam znów w pyłe gościńca maszerują harcerze.

Śpiew się niesie gromko szeroko jakby w zachwyceniu, w zapamiętaniu, jakimś.

Na pola kukurydziane, sady owocowe, warzywniki usiane czerwienią pomidorów. Z za kamiennych oparkanień wyglądają z ogrodów ciekawie na drogę wielkie oka słoneczników, jakby chciały zapytać:

— Kto to? Co to?

— Bagadyry!

Wszystko tak samo jak dawniej, forma tylko inna. Ci sami harcerze — Wiśniowczy, ta sama żelazna Brygada Straży, te same Basie Wołodyjowskie — Harcerki.

Nasz brzeg Dniestru szeroko tarasowato położony, pnie się warzywnikami i kwietnikami w górę, piętrzy sadami i bielą domów wspinających się jeden nad drugim, wije wązkami uliczkami o głębokich kamiennych rynnach ścieków. Spada potem płasko do rzeki, aby się rozłożył suchą plażą, na której porostawiane ławki ogrodowe zachęcają do spoczynku, tak jak zdrowa i po dłuższej pogodzie kryształowo czysta woda dniestrowa do ochłody.

W powietrzu cisza i żar omdlewający. Miasto, plaże i ogrody ze wszech stron otoczone skalistymi brzegami, nagrzane słońcem zdają się dyszeć nie niepokoje najmniejszym wiatru powiewem.

Roman Wilkanowicz

Stasicki Tesce pozdrowienie.

III.

Potrącił Pan Redaktor na początku swego listu o ideę chrześcijańsko-demokratyczną; mnie dosyć na tem, że ona w głównych wytycznych zgadza się z poglądami jednego z największych mistrzów słowa t. j. Mickiewicza, który w „Księgach Narodu i Pielgrzymstwa Polskiego” wprost chadeckie drogi do celu wyznacza: prace w łonie narodu i Kościoła katolickiego nad udoskonaleniem ludzkości.

Oto jego słowa: „A jeśli narody rządne mają być doskonałe, tedy **któ lepiej rządzi się jak pszczoły**; ale na człowieka to nie dosyć. Albowiem **cywilizacja prawdziwie godna człowieka musi być chrześcijańska**.” (Ks. Pielg. V. 7. 8.)

W powyższych zdaniach zawiera się właśnie program chadecki, a więc życie narodu nakształt przeczół o swój dom i rodzinę dbałych, przytem wiecznie pracowitych; ale **wyższym celem życia narodu ma być cywilizacja chrześcijańska czyli dobro ludzkości na Chrystusowej idei budowane.**

Czyż stronnictwu chrześcijańsko-demokratycznemu nie ten sam cel do uskutecznienia przedłożono? I czy nie ta sama jego droga t. j. **przez rządność w państwie i przez zasady chrześcijańskie do doskonałości siebie i drugich?**

Przeciwnie obozy zarzucają Chadeccji chwiejność w polityce. Mylą się; to nie chwiejność, to prostowanie błędnego niejednokrotnie kierunku rządowego lub skłanianie się ku niemu, jeśli ten kierunek okazuje się trafny i zbawczy.

Wszak to jasne, że w rządzie, w którym mają głos także i nie-polacy, i nie-katolicy, muszą być odchylenia od zasad zdrowych, a wówczas trudno wymagać, by stronnictwo chrz. dem. odstępowało od tego, co uznaje za dobre i zbawienne; bywa zaś, że lepszy kierunek góruje w pracy rządowej, a wówczas i chadeccja przychyliła się ku niemu.

Ot, cała zagadka, której nieprzychylni nam ani rusz pojąć i rozwiązać nie mogą; raczej nie chcą, ażeby im nie zabrakło tematu do ujeżdżania na stronnictwo chrzesc.-demokratyczne.

Zagalopowałem się w apologii naszego stronnictwa, lubo moim zamiarem było odpisać w sprawie języka ojczystego, jak to poprzednio w ustnej rozmowie zapoczątkowaliśmy. Wszelako nasz temat skazany na podobne wycieczki, bo język w życiu narodu stanowi jeden z najważniejszych czynników, stąd też, gdy o języku mowa, niepodobna uniknąć zбочenia w stronę polityki, historii i t. p.

Wróćmy jednak do właściwej materji.

Świat kroczy bezustannie drogą postępu, przeto i dla języka ścieli się coraz nowszy szlak; nie wolno mu zasklepić się w zdobytych wyrazach i for-

mach. Mowa — to dama; musi stosować się do mody.

Już starożytni opiekunowie języka czynili ustępstwa na rzecz mody językowej n. p. Horacy w „Liście do Pisónów”, który owszem, widzi wzbogacenie mowy ojczystej, w tem, że Plautus, Cecylius, Kato, Eunius, nowe słowa kuli, ale też — powiada — wolno i późniejszym pisarzom wprowadzać udatne nowotwory — byle ogładnie, w sposób niezbyt śmiały.

My — Bogu dzięki! — posiadamy dużo źródeł, z których potrafiliby nasi mistrzowie pióra zasilić język; z tych najobfitsze dwa: gwara ludowa i staropolszczyzna.

Oczywiście, pełnymi wiadrami z nich czerpać nie można, bo ludowe lub staropolskie kwiaty w nadmiernej ilości naraz wprowadzone uczyniłyby język dziwnym i wręcz niezrozumiałym, a nawet nieogładnie użyte wyrazy, zeszpeciłyby go. Do tej roboty konieczni są znawcy, w przeciwnym bowiem razie reformatorów językowych czeka śmiech i szyderstwo, jak to się już niejednej powadze naukowej lub literackiej przygodziło.

Nie wiem np. jakby w dziele literata wyglądały wyrazy: „frehowny”, „kiclować”, „chfest”, wzięte rzekomo z gwary, a w rzeczywistości żywcem przerobione z niemieczyzny.

My o tem wiemy, ale autor z Kresów

wschodnich gotów się nie połapać na takowych dziwolągach.

Niemniej należy być ostrożnym w doborze wyrazów i form gramatycznych ze staropolszczyzny, a nawet z późniejszych wybitnych pisarzy polskich. Znawcy polszczyzny i Krasickiemu, księciu poetów liczne niewłaściwości językowe i gramatyczne zarzucają, — co więcej — takie poważne ciało zbiorowe jak Akademia Umiejętności spotyka się z ostrą krytyką mężów biegłych w sprawach języka ojczystego.

Białe zęby

czynią każdą twarz ładną i powabną. Często już po parokrotnym użyciu wspaniałe orzeźwiającej, pachnącej pasty do zębów Chlorodont, szczególnie przy pomocy specjalnie dla tego celu skonstruowanej szczoteczki do zębów Chlorodont ze ząbkowaną szczecina, przybierają zęby alabastrowo białą połysk, odedi staje się czysty, a gnijące, między zębami, resztki potraw, zostają gruntownie usunięte.

Niebywały rekord pięknej kobiety.

50 razy wyszła zamaż i zaręczyła się 652 razy.

(ak.) W Brukseli wydarzył się pewien niezwykły, tragicomiczny wypadek, przez który odkryto fenomenalną kobietę uprawiającą z szaloną namiętnością „sport małżeński”. W kościele miał się odbyć bardzo wytworny ślub cudownej blondynki o niewinnych, niebieskich oczach, rozkosznie uśmiechającej się.

Wśród wielu osób, znajdujących się w kościele, znalazł się również pewien starszy pan, który stanął w pobliżu młodej pary i silnym głosem odezwał się do księdza: „**Ślub nie odbędzie się. Młoda pani jest moją małżonką, która mi przed trzema laty uciekła**”. Zrobił się wielki skandal. Matka pana młodego, który chciał spoliczkować rzekomo prawowitego męża, zemdlała. Młoda pani zaś, nieco zmieszana, krzyczała: „On jest pospolitym

kłamcą, niewierzcie mu, przecież nigdy go nie widziałam!”.

Jednakowoż rzekomy mężulek dalej dalej nagabywał. Bardzo zdecydowanie oświadczył: „Ty jesteś moją Adrienne, z którą zapoznałem się w Ostendzie. Przepędziliśmy tam nasze miodowe miesiące. Później chciałaś odwiedzić swą ciotkę — lecz już więcej nie wróciłaś, wszystkie oszczędności, które tobie powierzyłem, razem z Tobą zginęły.

Zdziwiło to bardzo młodego pana i zreflektował się. Przecież i on zapoznał Adrienne w Ostendzie, przyczem już z góry zażądała od niego dostarczenia pewnej większej sumy. Oczywiście nie odmówił. Zdumiona para powędrowała do policji, gdzie wszystko się wyjaśniło.

Adrienne straciła ponownie nad sobą i wybuchła płaczem. Wyznała, że rodzice jej są bardzo biedni. Ona zaś liczy 30 wiosen, chociaż ma wygląd kobiety o 10 lat młodszej. Znana była z swej piękności i już w szesnastym roku życia opuściła dom rodzinny. W ciągu lat 14 pięćdziesiąt razy wyszła zamaż i 652 razy była zaręczona. Najwięcej szczęścia miała w Anglii i Ameryce. Nie brakło nawet milionera amerykańskiego, który złożył u jej stóp tak bogate podarunki, że opuściwszy go, mogła urządzić sobie wielką podróż naokoło świata. Podróż ta trwała tylko cztery lata. W tym czasie oczywiście mogła wydoskonalić się w swym „sporcie małżeńskim”.

Adrienne posiadała conajmniej tuzin amerykańskich, angielskich i niemieckich paszportów. Wszystkie były prawidłowo wystawione. Znalezione też u niej bardzo dużo zapłaconych rachunków najbardziej eleganckich hoteli. Żyła więc znakomicie. Dziwił się tylko trzeba, że nikt z poszkodowanych „małżonków” tej pięknej Adrienne się nie zgłosił i nie domagał się odszkodowania. Przypuszczają, że każdy z nich byłby gotów jej przebaczyć, gdyby powróciła. Teraz za późno. Aresztowano ją i zapewne przez kilka lat posiedzi w kozie. W każdym bądź razie ciekawy rekord: 50 razy wyjść zamaż i 652 razy się zaręczyć, to doprawdę nie fraszka.

Konferencja w Hadze,

czyli przekupki na targu.

Z pod Giewontu.

I.

Zakopane, w sierpniu.

Kornel Makuszyński i Jan Palmira pisali niejednokrotnie w swych feljetonach zakopiańskich, że **do Zakopanego jeździ się dla flirtu...**

Nie mam zamiaru występować specjalnie przeciwko tej tezie obu potentatów literackich, gdyż ktoś ze złośliwych mógłby łatwo powiedzieć: kto się broni, ten nie jest bez winy.

Mimo to jednak stawiam antytezę: **dla flirtu i nie dla flirtu.**

Cztery są kategorie letników, przyjeżdżających do Zakopanego: jedni oddają się wyłącznie **taternictwu i turystyce**, drudzy przybywają tu dla **wypoczynku i zażywania świeżego i zdrowego powietrza górskiego**, inni umieją pogodzić **wesołe z pożytecznym**, czyli jak się popularnie mówi — są i do tańca i do różańca, a jeszcze inni przyjeżdżali do Zakopanego jedynie i wyłącznie w tym celu, aby **szaleć, szaleć do upadłego!**

Tych ostatnich jest bezsprzecznie wielu, ale nie najwięcej.

Makuszyński i Palmira zatem przeholowali.

I ja mam oczy ku patrzeniu a uszy ku słyszeniu, przytem serce też nie byleja-

kie, a jednak stanowczo muszę stanąć w **obronie Zakopanego i jego dobrego imienia.**

Tylko krytyk-hypochondryk widzi wszędzie i wszystko w czarnych kolorach, a zamyka oczy i pomija milczącym dobre i pożyteczne.

Niewątpliwie cała natura, klimat i pogoda podnoszą letnika zakopiańskiego na wyżyny niebiańskie, przepojone elektrycznością uniesień, pragnień i pożądań, lecz z drugiej strony należy pamiętać o tem, że do Zakopanego, tej **perły Tatr naszych, przyjeżdżają ludzie kulturalni, umiejący odróżnić dobre od złego i trzymać żądze swe na wodzy.**

„Kto z was jest bez winy, ten niech rzuci na nią kamieniem” — powiedział ongiś Zbawiciel.

Głosownymi ogólnikami na temat bezgranicznego flirtu wyrządza się niepowetowaną **krzywdę Zakopanemu i tym, którzy to największe i najcenniejsze uzdrowisko polskie kochają i uwielbiają.**

W pewnych odłamach prasy odzywały się nawet głosy, przepowiadające **rychły upadek Zakopanego**, tej naszej kochanej „**stolicy letniej**”, miejscowości, posiadającej najwięcej naturalnych

walorów na ośrodek turystyki górskiej i wszelkich sportów zimowych.

Przyczyną tych przepowiedni była **skandaliczna i nieuczciwa gospodarka** dawniejszej zwierzchności gminnej, która znalazła swój epilog w karnej sprawie sądowej.

Szczyściem obecny stan Zakopanego i tegoroczna frekwencja letników zakopiańskich — zadają kłam tym najroźniejszym przedwczesnym zapowiedziom pesymistów i krytyków bezwzględnych.

Nowy burmistrz Zakopanego, liczącego około 15.000 stałych mieszkańców, inżynier **Leopold Winnicki**, człowiek bezwzględnie zdolny, energiczny i uczciwy, z młodzieńczym zapałem zabrał się do **uporządkowania zabagnionych stosunków gminnych.**

Główny wysiłek burmistrza Winnickiego idzie w kierunku **europoizacji Zakopanego**. Ma on niewątpliwie ciężki orzech do zgrzylenia, zważywszy obecny trudny stan finansowy naszej „letniej stolicy”.

Ruch budowlany rozwija się w dalszym ciągu; bezustannie przybywają **nowe budowle** o nowoczesnym wyglądzie i komforcie.

Na pochwałę **prywatnej inicjatywy** należy podnieść, że w ciągu kilku lat ostatnich w obrębie letniska **wybudowano przeszło 500 domów, will i hoteli.**

Główna ulica Zakopanego, **Krupówki,**

przybiera naprawdę **wygląd europejski**. Jezdnia została znacznie rozszerzona i otrzymuje bruk kostkowy.

Roboty te przeprowadza, przy stosunkowo bardzo nikłej pomocy finansowej gminy i klimatyki, **okręgowa dyrekcja robót publicznych w Krakowie.**

Gmina, nie mająca funduszy z powodu obciążenia jej nadmiernymi pożyczkami krótkoterminowymi, czyni usilne starania o uzyskanie **pożyczki długoterminowej.**

Rząd, do którego gmina najpierw się zwróciła, pożyczki odmówił. Wobec tego zarząd gminy skierował swe zabiegi w inną stronę i jest nadzieja uzyskania **pożyczki zagranicznej, w kwocie pięciu milionów złotych** na lat piętnaście, i to na bardzo dogodnych warunkach.

Pożyczka ta służyć będzie przede wszystkim na skonwertowanie **pożyczek krótkoterminowych**, a dalej na powiększenie elektrowni i zakładów wodociągowych.

Burmistrz Winnicki oświadczył, że na wszystkie potrzeby inwestycyjne Zakopanego potrzebaby około **35 milionów złotych** i że wykonanie tych prac trzeba by rozłożyć na **lat 10.**

Na razie w granicach możliwości zarząd miasta przystąpił do usprawnienia administracji gminnej i do uskutecznienia najróżniejszych potrzeb użyteczności publicznej.

Leon Formański.

Nauka — Literatura — Sztuka.

Jubileusz „Tatr” Nowowiejskiego.

W tych dniach odbyło się w Teatrze Wielkim w Poznaniu 25 przedstawienie wspaniałej balet-opery Feliksa Nowowiejskiego.

„Tatry” są piękną legendą tatrzańską, o regionalnych motywach, doskonalej instrumentacji i nadzwyczaj żywym rytmem.

Dzieło to ukaże się w przyszłym sezonie na jednej z scen stołecznych zagranicą. Do powodzenia „Tatr” w znacznej mierze przyczynił się baletmistrz Sadekiewicz. Prezydent m. Poznania Cyryl Ratajski nadesłał piękne kwiaty i osobiście złożył życzenia.

Ciekawe odkrycie.

Z Darmstadtu donoszą, że żyjący tam historyk prof. Becker ogłosi w najbliższym czasie interesujące odkrycie. Oto — według niego — stary Moor w „Zbójcach” Schillera wzorowany był na żyjącym wówczas Karolu v. Sickingen, którego własny syn Wilhelm trzymał w więzieniu.

Co ujrzymy na ekranach w najbliższej przyszłości?

Szereg wspaniałych filmów, z najwybitniejszymi aktorami w rolach głównych.

Eryk Pommer nakręca wraz z reżyserem Szwarcem film p. t. „Melodie życia” z Ditą Parlo i Willy Fritschem. Rzecz dzieje się na Węgrzech. W filmie „Skazaniec ze Stambułu” gra Betty Aman, nowa rewelacyjna gwiazda i Henryk George. W „Ucieczce przed miłością” rolę artystki z Luna-Parku gra Jenny Jugo. Pod kierownictwem Eryka Pommera, reżyserować będzie przybyły z Hollywood do Europy reż. Józef Sternberg (twórca „Ludzi podziemi” i „Ostatniego rozkazu”) — nowy film Janningsa „Rasputin”.

Fryderyk Lang kończy film p. t. „Kobieta na księżycu”, którego treścią jest ekspedycja na księżyc. W „Białym szatanie” („Hadzi Muracie” Tolstoja) występują: Iwan Mozzuchin, Lil Dagover i Betty Aman, która również wraz z Gustawem Fröhlichem i A. Szlettowem gra rolę główną w filmie Ufy „Asfalt”.

Partnerami Liljany Harvey w filmie „Jej pieprzył” są Willy Fritsch, Harry Halm, Zygfryd Arno i Juliusz Falkenstein. Znany z „Szecherezady” Mikołaj Kolin występuje w „Karuzeli grzechów” w roli „żywego nieboszczyka” wraz z Betty Astor i Gustawem Fröhlichem. Jedną z ról powierzono p. Wali Ostermann, znanej jako „Miss Rosja” z konkursu w Paryżu.

Rodak nasz Igo Sym gra z Liljaną Harvey w filmie „Żegnaj, Mascotte” oraz „Wielkość”. Jenny Jugo jest czarującą djablicą z hiszpańskiej wyspy Majorki (tyt. właśc. „W szponach djablicy”). Sensacją dnia jest „Przedziwne kłamstwo Niny Pietrówny” z Brygidą Helm. Imponująca, rekordową obsadę posiada film „Manolescu-Dzentelmen-włamywacz” z Mozzuchinem, Brygidą Helm, Ditą Parlo i Henrykiem George.

Powieść Remarque’a na filmie.

Wytwórnia Universal nabyła prawa przeobrażenia na film głośnej powieści Ericha Maria Remarque’a „Na Zachodzie nic nowego”.

Specjalista od tematów batalistycznych ukończył już pracę nad dostosowaniem tej powieści do ekranu. Realizacja powierzona będzie Pawłowi Fejosowi, reżyserowi węgierskiemu. W roli głównej wystąpi Norman Kerry. Obecnie już przygotowuje się ekspedycja do Europy, gdzie odbędzie się część zdjęć.

Bilans prasy polskiej po 220 latach.

W roku bieżącym minęły dwa wieki nieprzerwanej pracy polskiej na niwie prasy. Wobec tego nietylko specjaliści, ale cały ogół inteligentny interesuje się w tej chwili żywiej zagadnieniami rozwoju prasy i szuka źródłowo opracowanych wydawnictw, przedstawiających całokształt naszego dorobku na tem polu. A nadmienić tutaj musimy niestety, że nasza literatura o prasie jest bardzo uboga, brak nam przykładu dotychczas zupełnie, szeroko zakrojonego dzieła, któreby przedstawiało źródłowo historyczny rozwój prasy polskiej.

Tem większą usługę oddają więc społeczeństwu Katalogi Prasowe Para, których rocznik I. ukazał się już w roku 1921, jako „Pierwszy Polski Spis Gazet i Czasopism”. W tych dniach natomiast ukazał się rocznik V. wspomnianego katalogu, ulepszony znacznie tak pod względem wyglądu zewnętrznego, jak i pod względem treści.

Katalog cały podzielony jest na 9 części — w zeszłym roku 7 — i poprzedzony jest obszernym wstępem. W zwięzłym zarysie zaznajamia

tutaj Katalog czytelnika z historią prasy w Polsce, dzieląc ją na przedrozbiorową, porobiorową, wojenną i historię prasy w Polsce niepodległej. Uwypukla się przytem bardzo silnie nierozdzielny związek historii prasy naszej z dziejami myśli politycznej narodu, której upadek stanowił zawsze o upadku prasy a wzlot i rozwój zawsze był bardzo silną podniętą na polu wydawnictwa prasowego. Wstęp Katalogu zawiera pozatem oświetlenie zagadnienia reklamy w prasie, stwierdzając, że właśnie ten rodzaj reklamy uważać należy jako najskuteczniejszy. Omawia przytem szereg kwestji z praktyki ogłoszeniowej, podając pod tym względem wskazówki bardzo cenne dla poszczególnych gałęzi naszego życia gospodarczego. Oprócz tego znajdujemy na wstępie także jeszcze spis rzeczy w językach polskim, angielskim, francuskim i niemieckim, co ułatwia czytelnikowi orientację i umożliwia także obokrajowcom korzystanie z Katalogu.

Część pierwszego Katalogu zawiera wykaz wszystkich pism w Polsce (razem 1821) i to oświatowych, politycznych i społecznych, tak polskich jak obcojęzycznych. Znajdujemy tutaj dane dotyczące tendencji pisma, wysokości nakładu, cen ogłoszeń, ilości łamów, szerokości, rozmiarów stron druku, wysokości przedpłaty, daty założenia, nazwiska naczelnego redaktora i wydawcy etc. Wykaz podzielony jest podług województw. Na podstawie tych danych stwierdzamy, że ilość czasopism polskich utrzymuje się mniej więcej w jednym poziomie. Wzrasta natomiast ilość czytelników, co przyczynia się niewątpliwie do wewnętrznej konsolidacji wydawnictw.

Część druga Katalogu Prasowego zawiera spis pism polskich, wychodzących za granicą (razem 167). Na czele kroczą już od lat dzieśiątek Stany Zjednoczone Ameryki Północnej z 88 wydawnictwami, a pozatem reprezentowane są Ameryka Południowa, Belgja, Chiny, Czechosłowacja, Francja, Litwa, Łotwa, Niemcy, Rumunja i Rosja Sowiecka. Wśród miast zagranicznych większymi ośrodkami prasy polskiej są Chicago, Cieszyn i Paryż.

W trzeciej części Katalogu umieszczony jest spis kalendarzy książkowych i kieszonkowych, wychodzących w Polsce, podając bliższe dane

co do formatu ich, wydawcy, cen ogłoszeń etc. Wobec wielkiej poczytności kalendarzy tych w szerokich sferach ludności polskiej, a mianowicie robotniczej i włościańskiej, dział ten niewątpliwie zasługuje na baczną uwagę sfer zainteresowanych.

Część czwarta zawiera wykaz alfabetyczny czasopism, kalendarzy i gazet i ułatwia temsamem bardzo znacznie orientację w Katalogu samym. Następną część natomiast podaje wykaz miast ponad 3.000 mieszkańców i liczebnie mniejszych, o ile w danej miejscowości ukazuje się pismo, a temsamem ułatwia orientację w regionalnym rozmieszczeniu naszej prasy.

W następnej części umieszczono specjalny spis prasy zawodowej i sportowej, co wobec wzmagającego się w Polsce zainteresowania tym działem prasy zostanie niewątpliwie przyjęte przychylnie. Część siódma podaje spis pism obcojęzycznych w Polsce. Przytaczającą większość posiadają pisma niemieckie, następują co do ilości żydowskie a pozatem idą ukraińskie i t. d.

Część ósma zawiera spis najważniejszych pism politycznych i czasopism zawodowych zagranicznych. Wobec rozwijających się coraz silniej węzłów międzynarodowych zestawienie choć tylko najważniejszych pism zagranicznych w Katalogu Prasowym bardzo jest pożądane, stwarzając dla sfer handlowo-przemysłowych bardzo pożądany podręcznik.

Ostatnia, dziewiąta część, podaje dział ogłoszeń bardzo wiele ciekawych szczegółów o poszczególnych pismach, których z natury rzeczy w spisie zamieścić nie było można. Wszystkim bliżej zainteresowanym dział ten polecamy ku bacnej uwadze. Nadmieniamy jeszcze, że do Katalogu dołączono mapę gazetową Polski, dającą bardzo jasny pogląd na rozmieszczeniu prasy naszej w poszczególnych województwach.

Całość pod względem technicznym czyni wrażenie bardzo estetyczne, a co do obfitości i planowego rozmieszczenia treści zadowolić może każdego zawodowca z dziedziny prasy. Katalog nabyć można we wszystkich księgarniach, oraz centrali firmy „Par” w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11, i oddziałach w Warszawie, Bracka 17, w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 72, w Katowicach, ul. Poprzeczna 8, w Krakowie, Rynek Główny 46, we Lwowie, ulica Akademicka 14, w Toruniu, ul. Szeroka 46 i w Poznaniu filja ul. 27 Grudnia 18.

Co czytać.

Dzieła naukowe.

1. Ajdukiewicz K. „Główne kierunki filozofji”.
2. Gaertner H. „Nauka o języku polskim”.
3. Hennequin Emil „Zarys krytyki naukowej”.
4. Kubala L. „Szkice historyczne”. Serja I, II, III.
5. Morawski K. „Historja literatury rzymskiej.” T. 1—7.
6. Szujski Jan „Historji polskiej ksiąg XII”.

Monografia.

1. Estreicher K. „Wincenty Pol, jego młodość i otoczenie”.
2. Wasilewski Z. „Jan Kasprówicz”.
3. Prochaska A. „Władysław Jagiełło”.
4. Szajnocha K. „Bolesław Chrobry”.

Powieści.

1. Berent Waclaw „Próchno”.
2. Przybyszewski St. „Homo sapiens”.
3. Przybyszewski St. „Homo sapiens”.
4. Weysenhoff J. „Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego”.
5. Lagerlöf Selma „Gösta Berling”.
6. Rolland R. „Jan Krysztof”, I—IV.

Poematy.

1. Kochanowski J. „Treny”. „Odprawa posłów greckich”.
2. Krasieński Z. „Przedświt”.
3. Malczewski Antoni „Marja”.
4. Mickiewicz A. „Księgi Narodu i Pieśń grzymstwa Polskiego”.

Dramaty.

1. Calderon „Książę niezłomny” (tłum. Słowacki).
2. Feliński Alojzy „Barbara Radziwiłłówna”.
3. Niemcewicz J. U. „Powrót posła”.
4. Słowacki J. „Lila Weneda”, „Mazepa”, „Fantazy”.

bar.

W obłokach kurzu, wśród iskier zamieci,
Ponurych mroków przyodziany chustą —
Szyn węzowiskiem lśniący potwór leci,
Sieczony wichrem w noc głuchą i pustą.

Jak ciemnych piekieł niezwalczona siła —
Sycząca para prze cylindrów ściany...
Gwar po przedziałach cisza otuliła:
Rozkosznie do snu kołyszą pulmany.

Rwie pociąg przestrzeń, pożera i chłonie,
Hucząc na mostach jak ognista raca...
Ktoś szybą chłodzie rozpalone skronie,
Marząc o kraju do którego wraca.

Tam znów — na szarym obić aksamicie —
Lśni głowa dziecka złotych włosów plamą,
Nad niem kobieta tłumiąc serca bicie
Z ust szept wylawia: „Dobranoc ci mamó”.

Świst, pęd okrutny... Migają się drzewa,
Wioski, osiedla, zagajniki, bory...
Wichura requiem nad pociągiem śpiewa,
Żalobne pienia wloką się jak zmory

Szyn rozdźwięczonych błyskotliwym śladem...
Nagle... trzask wielki i — „Jezus Maryja”!
Pociąg jak żrebiec wsparł się czarnym zadem
I runął w burty, w pierścienie się związa...

Zadrgał, zasyczał i spoczął bez ruchu,
Jak wielki potwór złamany na ćwierci...
W chłodnego wichru szalonym podmuchu,
Po krwawych szczątkach idzie widmo śmierci...

Na miękkich obić szarym aksamicie,
Pławią się we krwi dwie zmiażdżone głowy,
A ktoś, co spędził na obczyźnie życie,
Zastygł... i stał się dziwnie purpurowy...

Z wielkich pulmanów — gorejące stopy,
Skąd się rozlega chrapliwe konanie
I ryk obłędu co najeża włosy,
Wśród nocy czarnej jako skrzepy w ranie.

Pomorze, w sierpniu 1929 r.

M. Szurlo - Gorzelak.

Dożynki.

Zamiast Kroniki Niedzielnej.

Bydgoszcz, 30 sierpnia.

(W Spale, jak wiadomo, odbywają się co roku dożynki przy współudziale Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Ponieważ ich strona literacka była dotychczas nad wyraz marną, więc aranżerowie Dożyneków rozpisali konkurs na „najlepszy tekst dożynkowy. Do konkursu stanął i niżej podpisany. Tymczasem w bieżącym roku, podobno z powodu ciężkiego położenia gospodarczego, dożyneków poniechano, a tem samem konkurs stał się nieaktualny. Pragnąc moją pracę konkursową uchronić od zagłady i zapomnienia, podaję ją poniżej ad usum Czytelników „Dziennika Bydgoskiego”. St. Brandowski).

Żniwiarze:

Niesiemy plon, niesiemy plon,
setne snopy prosto z kopy
w gospodarza dom!
Ziemi rodnej i żniwiarzom
pobłogosław, gospodarzu!

Gospodarz:

Bóg wam zapłać, dobrzy ludzie,
widzę, że to jakoś pójdzie,
tylko dalej w garście pluć,
kuć i kuć!

Przodownik:

Chcielibyśmy coś powiedzieć,
coś zapytać sercem szczerem...

Gospodarz:

Ja o niczem niechęć wiedzieć,
jam jest tylko paradjerem,
i choć niby mam ja władzę,
lecz wam na nic nieporadzę,
jest z was który bolejący,
to najlepiej iść do rzadcy;
człek to znaczny, człek to głośny,
i jak on chce, tak się stanie.

Przodownik:

Kiedy rzońca, jaśnie panie,
bywa w mowie taki sprośny,
uszy puchną, gdy się słucha.

Gospodarz:

W tem teżyzna jego ducha!
to natura prosta, szczerza,
która w słowach nie przebiera.

I. Żniwiarz:

Dawnej służby dworskiej nima,
rzońca nabral ludzi nowych,
i włóдарzy, i karbowych,
a to wszystko się nadyma,
choć Bóg wie, jak do tych szczebli
wydrapali się z feldfebli.

Gospodarz:

Nie szkalujcie, drodzy ludzie,
zobaczycie, że to pódzie,
tylko w garście dalej pluć,
kuć i kuć!
toć widzicie przecie sami,
że pracuję i ja z wami.

Dziewucha:

Pon podobno (bez urazy)
wyrabiają jakieś gazy?

Gospodarz:

Ale jakie, moja droga!
gaz na rolę, gaz na wroga,
jeden plonom daje życie,
drugi śmierć przynosi skrycie.

Żniwiarze:

O la Boga! o la Boga!

Przodownik:

A cóż będzie z naszym zbożem?
mówcie, Panie, prosim pięknie.

Gospodarz:

W tem mój rozum nie pomoże,
jest gumieny, niech on rzeknie.

Gumienny:

Naturalnie że pszenicę
wywieźliemy za granicę,
bo ja przytem upieram się,
że ma balans być w bilansie;
by nie spadło w cenie żyto,
też sprzedamy je nibyto
Niemcom, Anglii, albo Francji,
A gdy przyjdzie do turbancji
i zabraknie znowu żyta,
to odkupim je i kwita;
jęczmień, jak to zawsze bywa,
musi pójść na wyrób piwa,
owsa zaś nie puścim z dłoni,
bo to futer jest dla koni.

Przodownik:

A cóż z jedzą dla żniwiarzy?

Gumienny:

Dla was będzie, co Bóg zdarzy,
z wami sprawa ma się inak,
wy przebierni nie jesteście,
wam wystarczy lada jeście,
macie pyrki, marchew, szpinak,

w boru grzyby na darmoche,
można rybów złapać troche...

Gospodarz:

Moi drodzy, znam was przecie,
wy nie sąś-cie naród karli,
wy Ojczyzny nie objecie.

2 Żniwiarz:

Już ją inni dość obzarli!

Wójt:

Gdy tak kiepsko patrzy z jedzą,
to nam może pan powiedzą,
jak to będzie z gminną Radą,
czy dojdziemy z nią do ładu?

3 Żniwiarz:

Mówią ludzie, że pan rzońca
chciałby jej dojechać końca.

Gospodarz:

Jako żywo że to plotki,
wy nie wierzcie w te głupotki
owszem, wspólnie z Radą ino
przebudować chce on Gminę.

Wójt:

Właśnie, Panie, chodzą strachy,
że chce zmienić paragrafy,
inne prawa w Gminę weprze...

Gospodarz:

Jeśli zmieni, to na lepsze,
dzisiaj idzie jak po grudzie.

Przodownik:

Bogać, Panie, co w tem prawdy,
zmieniać mają jego ludzie,
a ci będą ciągnąć zawdy
nie do Gminy, lecz do Dwora —
mogem srogo wpaść do wora.

Gospodarz:

Moi drodzy, niech on zmienia,
to jest przecie rzecz sumienia,
on ma ludzi, których cenię,
ludzi zacnych, ludzi sporych...

4 Żniwiarz:

A co będzie z przeproszeniem,
z tą gromadzką Kasą Chorych?
rzońca zmiany zaprowadza,
starych wyćpił, nowych wsadza.

Gospodarz:

Gdy się koło zrobi liche,
dobrze wstawić nową sprychę,
przez to cały wóz się wskrzepli...

Wójt:

A czy teraz będzie lepiej?

Gospodarz:

Będzie lepiej, panie wójcie,
tylko trzeba wspomódz władzę,
i dlatego ja wam radzę:
nie chorujcie! nie chorujcie!
bądźcie zdrowi jak te lanie...

Wójt:

Na psa urok, jaśnie panie,
ludzie w zdrowiu zapadają,
bo niema co wziąć do grdyki.

Przodownik:

Słysząc po wsi, że wnet mają
Przyjść dulary z Ameryki.

Gospodarz:

Choć nie widzę w kraju bryndzy,
lecz niech przyjdą jak najprędzej,
za przybycie ich szczęśliwe,
obiecałem na wotywę,
rządca także, chociaż z cicha,
ale setnie do nich wzdycha,
bo gdy poczta je przyniesie,
cała Gmina podkuje się.

Przodownik:

A co zrobim z dularami
by ich szelmom nie dać na łup?

Wójt:

Ja tak myślę, że je sami
rozdzielimy wedle chałup.

Gospodarz:

Co wam w głowie, ludzie mili!
a toż byśmy się zbłaźnili,
napytali sobie szykan —
forsa nie jest na wycugi,
da ją na to Amerykan,
aby stare spłacić długi,
stawi urząd podatkowy,
dla warjatów szpital nowy,
wybudujem oczywiste
na złodziejów mocną kistę,
coś na prasę da się w darze,
są też we wsi kamieniarze,
oni pomnik niech wytłuką
Panu Rzadcy na podziękę,
niech on dzieciom, niech on wnukom
przypomina Bożą mękę,
nie poskapiam też gotówki
na budowę ustępówki...

Przodownik:

Naco, Panie, takie zbytki,
aby patyk stawiać brzydki,
ciśnie kogo żołądkowie,
to se może kucnąć w rowie...

Gospodarz:

To nie dla nas! to nie dla nas!
Europa patrzy na nas,
trza pokazać jej kulturę,
nową formę i strukturę.

Centra Mikro

baterie

Każda wytworna Pani
Rączką swą białą, śliczną
Chwyta lampkę „Centra Mikro”
Małą, a praktyczną.

1 Żniwiarz:

A z żydami co się stanie?

Gospodarz:

Cóż to znowu za pytanie?

2 Żniwiarz:

Mają dalej trzymać szynki,
robić szachry, drzeć z nas łyko?

Gospodarz:

Fe, ja widzę, że dożynki
chcecie mięszać z polityką,
wróćmy lepiej ku zabawie,
którą z serca błogosławie
i powiadam: dobrzy ludzie,
trwajcie jeno w zbożnym trudzie,
tylko w garście mocno pluć,
kuć i kuć!

Chór:

tylko w garście mocno pluć,
kuć i kuć...
Z Bogiem, Panie!

Fala pogromów żydowskich na Litwie.

Według mińskiej „Zwiedzy”, pogromy żydów na Litwie zaczęły się już 1-go sierpnia wieczorem na przedmieściach Kowna, Szance i Słoboda. Bicie żydów i grabienie mieszkań żydowskich trwało z przerwami kilka dni, aż do 9-go sierpnia, w którym to dniu bandy chodziły już tylko po mieście i zrywały oraz zaszmarowywały szylidy żydowskie. 11-go sierpnia w Kownie pogromy powtórzyły się jednak w mniejszych rozmiarach, gdyż pobito tylko 2 żydów. Gdy podczas pogromów pewien obywatel angielski ujął się za żydami, policja rzuciła się na niego, przyczem radzono mu, aby się nie wtrącał do nieszczęśliwych spraw. Policja brała często udział w pogromach. Z Kowna pogromy

przerzucili się na prowincję. W miasteczku Jakubowie poczęto demolować synagogę. Gdy żydzi zwrócili się o pomoc do policji, ta pomocy odmówiła. Bardzo wielu żydów zbito i poraniono w miasteczkach Kiejdany, Kroki i innych miejscowościach. Prawie wszędzie policja zajęła bierne stanowisko. Wiadomości o tem nie przedostały się zagranicę, gdyż cenzura o niczem nie pozwalała pisać. Pisma zagraniczne konfiskowano, zaś redaktora „Unsere Stimme” za opisanie wypadków skazano na 1 miesiąc więzienia. Żydzi w Rydze mają w tej sprawie wystąpić do Ligi Narodów ze skargą na rząd litewski.

Wymarsz naszych goljatów do Palestyny.

Byłoby w Polsce lepiej, mój Boże!
Gdyby wszyscy ruszyli — za morze.

Gdzie się kończy Europa...

Dość często roztrząsane jest pytanie, czy Europa kończy się nad Wisłą, czy też nad Bugiem i Niemnem.

Nawet najwięcej mitującemu swój kraj Polakowi, wychowanemu jednakże w zachodnich dzielnicach Rzeczypospolitej, a zmuszonemu odbyć kilkunastodniową przejażdżkę po obszarach swej Ojczyzny, położonych na wschód od Wisły, byłoby bardzo trudno pytanie to rozwiązać. Co więcej, nawet i tę część dawnej Kongresówki leżącą po lewym brzegu Wisły, gdyby sądzić wypadło po organizacji kolejnictwa, stanie dróg i wyglądzie miast, miasteczek i wsi, to trzeba by dużo wyrozumiałości i pobłażliwości, aby ją zaliczyć jeszcze do Europy zachodniej.

Przedewszystkiem już sama podróż kolejami należącimi do dyrekcyi warszawskiej, wileńskiej i radomskiej, przypomina podróżnemu, że od granicy dawnego zaboru pruskiego zaczyna się inny świat i inna kultura.

Na dworcach kolejowych nawet stacyi węzłowych brak jest peronów, a publiczność, pragnąca się dostać do swego pociągu, musi intuicyjnie tylko odgadnąć, na którym torze pociąg ten stoi, aby się do niego dostać, po przeskokowaniu kilku innych torów i wdrapaniu się bezpośrednio z poziomu nawierzchni na stopnie wagonu. Dla podróżnych młodych i zdrowych, nie obarczonych pakunkami, jest to pewnego rodzaju lekką gimnastyką, dającą im pole do okazywania swej fizycznej sprawności. Mniej przyjemna, a nawet połączona z niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia jest taka akrobatyka dla dzieci, osób starszych i kobiet i dziwić się należy, że nieszczęśliwe wypadki przy tych popisach akrobatycznych nie są tak częste, jakby się spodziewać należało. Widocznie rodacy z b. zaboru rosyjskiego jeszcze z czasów przeszczerpania na te obszary „istotnie ruskiej” kultury, zdobyli dostateczną wprawę w tej akrobatyce, więc ze stoicznym spokojem godzą się nadal z tym stanem.

Na całym zachodzie są nawet na najmniejszych stacyjkach dokładnie chodzące, bo codziennie regulowane zegary, dostępne i widoczne dla podróżującej publiczności. W obrębie wyżej wymienionych dyrekcyi kolejowych, zegary nawet na znaczniejszych stacyjkach uważane są za niepotrzebny zbytek, bo po co obywatelowi wychowanemu w myśl zasady „spiesz się powoli” i dla którego „praca nie jest zajęciem” aby uciekała, może przecież w razie przeoczenia swego pociągu, — co jest bardzo możliwym wobec braku jakichkolwiek zapowiedzi o odjeździe pociągu, oraz nieistniejących wskaźników, na który tor oczekiwany pociąg zajechać — poczekać sobie tych głupich 10—15 a nawet 24 godzin do następnego pociągu. Wszak poczekalnie są tak zapraszające, bo przypominające wyglądem swoim naszą, taką „swojską” żydowską karczmę gdzieś na wsi lub małej żydowskiej mieścinie.

W takiej poczekalni kolejowej ma nawet najzatatwardzialszy konserwatysta sposobność, w sposób poglądowy i bezpośredni zakosztować rozkoszy najszerzej pojętego demokratyzmu, gdyż bez względu na to, na jakie tam klasy podzielił sobie zarząd kolejowy te poczekalnie, wszystkie one są jednakowo brudne, wszystkie wyposażone są stylowo karczemnymi stolami i ławami z grubą oheblowanymi, we wszystkich rozwalają się rozkosznie, słynne z zamilowania do czystości „mniejszości narodowe” z tuzinami tobołów różnego fasonu i objętości i z taką samą liczbą „bucherów” z nieodłącznymi świeczkami pod nosem.

Do tego samego poziomu estetycznych upodobań i miejscowych zwyczajów, są też dostosowane i te ubikacje, które z tak chwalebny zapalem stara się p. minister Składkowski spopularyzować wśród ludu z krzywdą dla czworonogich sanitariuszów.

Chwalebne rozporządzenie p. ministra S. W. jest też dzięki energicznemu nadzorowi naszych „Bobby” ściśle na wioskach wykonane. Wedle wcale wiarogodnej relacji jednego z poważnych duszpasterzy, służą one jednakże zazwyczaj do zupełnie innego celu, mianowicie do przechowywania rozmaitych artykułów spożywczych, gdyż praktyczny nasz chłopiec rozumuje, że jest to zbyt cenna i niemila praca, wydobywanie cennego

nawozu z dolów i rozwożenie go na ogród, skoro to samo można skutecznie bezpośrednio.

Idąc po tej linii rozumowania naszego poczciwego chłopca, i nie chcąc mniejszości narodowej odstraszać zbyt kłopotliwymi zarządami stacyi kolejowych ubikacje te utrzymują w takim stanie, aby się przypadkiem kto nie pokusił o właściwe ich użycie.

W jednym kierunku tylko starają się zarządy kolejowe na obszarach b. zaboru rosyjskiego, nadać cechy amerykańskiej organizacji naszych kolei i upodobnić je do kolei w tak wysoko kulturalnych stacjach, jak Texas, Nebraska lub Alaska. Budynki stacyjne na mniejszych stacyjkach stylem i wyglądem przypominają szalasy cowbojów lub poszukiwaczy złota.

Rozwiązana też jest dla mnie zagadka dla czego autobusy, auta i furmanki w Kongresówce i na kresach mają tak częste, choć w skutkach nie zbyt mile spotkania z pociągami.

Mianowicie wszystkie drogi i gościńce, choćby o najwyższej frekwencji, przeprowadzane są przez tory kolejowe w poziomie nawierzchni kolejowej i chronione tylko tablicą z napisem „bacność na pociąg” lub t. p.

Tablice takie mają ten sam skutek, jak umieszczane w lokalach i miejscach publicznych napisy: „nie płuć na podłogę”. To jednak nie psuje snu ani spokoju żadnemu dygnitarzowi kolejowemu, gdyż życie ludzkie jest przecież najtańszym u nas artykułem.

Natomiast obcym intruzom, którym po zwiedzeniu P. W. K. przyjdzie jeszcze ochota zapędzić się dalej na wschód od Poznania, poza dawne prusko-rosyjskie słupy graniczne, roztoczy się przed oczami panorama, pouczająca go, że jest to kraj nieograniczonych możliwości, gdyż w odległości 100—200 km. od Poznania, stojącego na wyżynie zachodnio-europejskich stolic, znajduje się wielkie śródziemskie liczące 50—100.000 a nawet 700 tysięcy mieszkańców (m. Łódź) nie posiadające wodociągów ani kanalizacji.

W takich miastach jak Białystok, Grodno, Brześć Litewski, Łuck, Siedlce i wiele innych rozgrywają się, jak za „dawnych dobrych czasów” z XVI lub XVII wieku idyle przy studniach, przy pryncypalnych ulicach szumią sobie wesoło ruczaje mydlin, pomyj i innych wonnych płynów, wzdłuż wybrukowanych „kocimi łebkami” jezdni, podobnych do górskich krajobrazów, pełnych dolin, jezior i pagórków.

Biada zaś takiemu ciekawemu przybyszowi, któremu przyjdzie ochota przejechać się w obawie o całość swych dol-

nych kończyn, jedną z licznych drynd żydowskich, gdyż przypomni mu się z pewnością jeszcze obiad, który przed tygodniem zjadł gdzieś w podobnej stolicy. Lecz za to wzrok napawać może kalejdoskopowym widokiem dwu lub trzypiętrowych, więcej lub mniej obdrapanych kamienic obok walących się drewnianych szałasów lub też szeregiem drewnianych kramików z rozmaitemi specjalniami, wystawionymi bez żadnych wstydlivych obłonek, na których roje much, os i innych skrzydlatych smakoszy odprawia swoje gody.

Z takiej przejażdżki po tych tak „romantycznych” zakątkach wynosi się niezatarte wrażenie, jak gdyby się przeżyło sen na tle XVI lub XVII wieku.

Obserwator.

Zelio

PASTA ZIARNA
TEPI TEPIA
SZCZURY MYSZY

Łatwe i wygodne stosowanie!
Bezwzględnie pewny skutek!

W sprzedaży:
tubki blaszane po 30 gramów | pudełka tekturowe po 25, 50, 100, 250 gr. i t.j.

Worydinalnym opatrzono „Rogal”
Do nabycia w aptekach i składach aptecznych

Na szerokim świecie.

Pociąg, zdążający z Soltau do Hamburga, najechał na samochód. Cztery osoby poniosły śmierć, jedna została rannona.

W Berlinie na rogu Gartenstrasse tramwaj najechał w pełnym biegu na pojazd, wypełniony wycieczkowiczami. Wóz został przewrócony, przyczem 8 osób w stanie ciężkim odwieziono do szpitala.

W Atenach wskutek panujących burz i ulewnych deszczów dwie dzielnice miasta znalazły się pod wodą. Rzeka Struma zalała duże przestrzenie. Dwie osoby utonęły, szkody są znaczne.

Donoszą z Chicago, iż w bramie jednego domu wybuchnęła bomba która

na szczęście nie pociągnęła za sobą ofiar w ludziach. Jest to 67-my w tym roku zamach bombowy w Chicago.

W Buenos Aires (Argentyna) w czasie wyścigów automobilowych na dystansie 400 kilometrów ponieśli śmierć dwaj uczestnicy biegu.

W Chemnitz lotniczka niemiecka Erna Kröhl podczas dnia sportowego saskiej szkoły lotniczej spadła, wykonując skok ze spadochronem i zabiła się z powodu defektu spadochronu.

Pożar przystani na targu rybnym w Hull spowodował szkody, obliczane na 4 milj. funtów szterl. Wielu drobnych kupców zostało zrujnowanych.

Ponowny wylew Indusu.

Indus jest główną rzeką Indyj północno-zachodnich, przerywaną się przez Himalaje, spławną od Attock, wpadającą do morza Arabskiego. Ponowny wylew Indusu wyrządził wielkie szkody. Szereg miasteczek zostało niemal zniszczonych z powierzchni. Zbiory w znacznej mierze uległy zniszczeniu. Utonęło kilka tysięcy sztuk bydła. Katastrofa pociągnęła za sobą śmierć około 300 osób. Według depechy z Attock, wiele miejscowości, położonych nad Indusem

i Kabalem, stoi pod wodą. Są liczne ofiary. Komunikacja pomiędzy Rawalpindi a Peshawarem wskutek zalania drogi i obsunięcia się ziemi jest niemożliwa. Rząd prowincji Pendżabu ostrzegł mieszkańców Sindu przed grożącym niebezpieczeństwem powodzi. Jeżeli wody rzeki Attock nie ustąpią przed miejscowościami Sindkołtri, gdzie poziom znacznie się już podniósł, to nastąpi tu niebawem dotychczas wylew.

65 piętrowy Pałac Francji w Nowym Jorku.

Rząd francuski zamierza w najbliższej przyszłości przystąpić do budowy w Nowym Jorku olbrzymiego gmachu, który znany będzie pod nazwą Palais de France. Ma to być gmach o 65 piętach, w którym mieścić się będą: konsulat generalny francuski, biura rozmaitych francuskich agencji urzędowych, zajmujących się propagandą francuskiego przemysłu, handlu i sztuki, sale wystawowe, biura dwóch wielkich banków i wreszcie hotel o 1200 pokojach. W gmachu tym również mieścić się będzie stała wystawa francuskiej sztuki i francuskich towarów. Koszt budowy tego olbrzymiego gma-

chu, który stanąć ma przy 63 ulicy i Central Park West, obliczono na 50 milionów dolarów.

Kalendarz gregorjański w Chinach.

Rząd nankijski postanowił wprowadzić w Chinach kalendarz gregorjański. Zmiana ta urzeczywistniona zostanie z dniem 1 stycznia 1930 roku. Obecny rok jest ostatnim, podczas którego istnieje w Chinach starożytny kalendarz, w którym miesiące obliczane są według zmian księżyca.

kiej na mózg uderzyło. Ale ja to wszystko naprawię, aljans ponawiam, dawny splendor stronnictwu przywrócę.

— A jakże ty to zrobisz, Jacusiu kochany? Po dyskrety przyznam ci się, że już ani kulawy pies z nami gadać nie chce. Namnożyło się tych obozów ludowych jak grzybów na gnojówce. Próbowaliśmy je w kupę ściągnąć, i wielką potęgę chłopską stworzyć, ale kiedy na mnie, jako na głowę partji zgodzić się nie chcieli i tak cała moja robota w łeb wzięła.

— Czy to koniecznie kumie z chami łączyć się musicie?

— Pewnie że niekoniecznie, ale zawsze to moi i najbliżsi. Z endeckami kontakt mi się zgubił, i próbowałem go na nowo złapać, ale czy uwierzycie, że już mi niedowierzają psianog! Miałem konferencję z Dmowskim, i starałem się go przekonać, że Piast mimo wszystko jest jako ten lew utajony. A on mi na to: panie Wincenty, kiedy ja nad utajonego lwa wolę haukającego kundysa! Niewiem, ile w tem prawdy, ale podobno krótko potem pukał do bram Belwederu, jeno mu Wieniawa powiedział, że jeszcze za rychło na rezurekcję. Taki ci to faryzeusz z tego Dmowskiego. Starzych aljantów w trąbę puszcza, a z dawnymi wrogami komitywy szuka.

— Słyszałem ja, kumie, że i wyście się koło bram Belwederu kręcili.

— Nie dziw się, Jacusiu kochany, ale dobry patryjota dla ratowania Ojczyzny,

i diabłu kosmatą łapę uściśnię. Przyznaję, że byłem gotów z Panem Marszałkiem aljans zawrzeć i chłopstwo pod jego komendę oddać. Przecie jeszcze wtedy, gdy m trzeci raz premierem zostałem, zwróciłem się do Pana Marszałka z apelem: bierz władzę i szukaj Polskę wedle siebie! A on mnie, wraży syn, obuszkiem na moście przez łeb zajechał.

— Nie było mnie jeszcze w Belwederze i dlatego sprawy wzięły niefortunny dla was obrót.

— Po roku myślę sobie, że może go cholera odeszła i pukam. Drzwi, że tak powiem, nie otworzył, ale, że tak powiem, rękę z nacyniem przez okno wytknął. Zacisnąłem zęby i mówię: Tobie, Ojczyzno miła, ochfiaruję! Mija rok, dwa, partja topnieje, idę znowu. Już nawet okna nie otworzył, ino zaczął na te okrutne pny gwizdać, co je od Amanullacha dostał. Widziałem z tego, że mi nierad, więc wróciłem do domu, i jestem głupi, co dalej robić. Niby przez dawną nawykę tu, albo tam wiec się jeszcze zwoła, rezolucję się uchwali jednogłośnie, bo często jednym głosem tylko, ale to są podrywki, tyle warte, co umarłemu kadzidło. Po gospodarsku ci powiem: jak gdy te parchy do stajni się dostaną, i próżno konowała na nie wolaż, tak jest i ze Sanacją: nie widzę rady ani sposobu. Może ty, Jacusiu, jako żeś finty Pana Marszałkowe bez tyle lat poznał i przejrzał, jaką radę podasz i Piasta na stronnictwo wyprowadzisz.

Jan

Jacek Surdyga
donosi:

Wierchosławice, 30. sierpnia.

Szanowna Redakcjo!

Gdybym o mej konferencji politycznej w Wierchosławicach miał napisać artykuł dziennikarski, tobym go zatytułował: Do bani z Witosem! Chłop to krzepki jeszcze w rękach i w nogach, ale na duchu tak zmarniał, że ino lamentować potrafi, a do żadnego wyczynu już nie jest zdolny.

Gdyśmy dobrze podpiłi i podjedli, powiadam mu, że przyjechałem ratować Piasta, odrodzić w nim zdrową myśl polityczną, i wyprowadzić go wśród stronnictw na kierownicze stanowisko.

— Widzicie kumie— powiadam do Witosa — odkąd wam Dziadek sprawił tęgie lanie, toście dycht zgłupieli i stracili polityczną orientację. Odsadził was stary od żłobu, i to wam z żalości wiel-

Echa obrad kongresu Unji Związku Spółdzielni.

Poznań, dnia 27 sierpnia.

(o) Jak wiadomo, w dniach 26 i 27 sierpnia obradował w auli U. P. II. Kongres Unji Związków Spółdzielczych. W poprzednich numerach zamieściliśmy sprawozdania z kongresu, dziś podajemy główne myśli interesujących referatów, wygłoszonych

w drugim dniu

obrad kongresu.

Sekretarz generalny U. Z. S. p. **Witold Kuczewski**, ujmując swój referat na tle historycznym, dał sprawozdanie z działalności i rozwoju U. Z. S. Na podstawie jego referatu uwidoczniła się w sposób przejrzysty rola, jaką spółdzielczość, organizowana na zasadach zachodnio-polskich, odegrała w rozwoju ideologii spółdzielczej.

Tak więc, gdy po wprowadzeniu złotego w r. 1924 bilans U. Z. S. wykazywał 43 milj. złotych kapitałów własnych, 51 milj. złotych wkładów, kredytów udzielonych 94 milj. zł., 115 milj. zł. obrotów towarowych i sumy bilansowej 182 milj. zł., to w połowie roku 1929 schematyczne obliczenia wykazały 100 milj. zł. kapitałów własnych, 250 milj. zł. wkładów, 450 milj. zł. udzielonych kredytów. Suma bilansu wynosi około 900 milj. Cyfry te dotyczą central gospodarczych i 1190 spółdzielni na ogólną liczbę istniejących w dniu 1. I. 1928 r. 1336 spółdzielni.

Liczba członków skupiających się w tych 1190 spółdzielniach wynosiła 716.064 udziałowców, a łącznie w ca. 1400 spółdzielniach ponad 750.000.

Te wyniki działalności U. Z. S. stawiają ją na czele ruchu spółdzielczego w Polsce, gdyż kapitały własne, reprezentowane przez nią, stanowią przeszło 85% kapitałów całej spółdzielczości polskiej razem wziętej, zgromadzone przez nią wkłady 90%, a suma bilansowa około 70%. Cyfry te stwierdzają, że zasady, na których się organizują spółdzielnie zrzeszone w U. Z. S. są zdrowe, że praca w nich prowadzona jest rzetelnie i że kierownictwo świadome swych celów odpowiada w zupełności zadaniom przed nim leżącym.

Referat następny wygłosił p. **Tadeusz Brzeski**, dyrektor Banku Związku Spółek Zarobkowych, mówiąc o „Centralach gospodarczych w ruchu spółdzielczym”. W referacie swym wykazał konieczność koncentracji gospodarczej ruchu spółdzielczego, nie prowadzącej jednak do monopolu, czyli z zachowaniem autonomii spółdzielni w sprawach handlowych, finansowych itp. Ważne zagadnienie „samodzielnosci ruchu spółdzielczego i stosunku do Państwa jego

instytucji” referował p. dr. **Jan Debski**, prezes Związku Rewizyjnego Spółdzielni Kółek Rolniczych. Referent podkreślił ugruntowaną już w praktyce zasadę, że spółdzielczość z chwilą uzależnienia się od kogośkolwiek z zewnątrz, traci swój charakter, nie mogąc sobie rościć pretensji do nazwy „spółdzielczość”. Pomoc państwowa przeto może i powinna być przez Państwo udzielona na zasadach gospodarczej współpracy ze spółdzielczością.

Ostatni referat, wygłoszony przez wiceprezesa U. Z. S. p. **Antoniego Kleniewskiego**

Nieboszczyk, który jeszcze nie umarł... Wykopaliska z epoki kamiennej pod Puckiem.

Dzięki niestrudzonej i niezmiernie pracowitej powołanej dziś znanego i zasłużonego archeologa p. prof. **Kostrzewskiego**, wyruszyła i tego roku nad polskie morze wycieczka studentów archeologii Uniwersytetu Poznańskiego, by kontynuować rozpoczęte ubiegłymi laty prace wykopaliskowe, uwieńczone, jak wiemy cennymi zdobyczami.

Na zacisznej polanie otoczonej zewsząd górami, tuż nad zatoką w sąsiedztwie posiadłości Behłowa—Rzucewo (4 km. od Pucka) rozbito trzy namioty, obszerne i wygodne, gdzie znaleźli pomieszczenie nasi pionierzy. Nie odstrasza ich prymitywny i nad podziw skromny tryb życia, nie odstrasza ich twarda praca i monotonia dni kilku tygodni, lecz w skwarze słońca od rana do wieczora z zakasaniem rękawami, niby krety, przeczuczą ziemię — grude za grudą, uważnie i bacznie, by natrafic na upragnioną zdobycz, na ślady człowieka z epoki kamiennej. I przyznać musimy, że nasi ar-

cheolodzy, którzy dla pogłębienia swej wiedzy odmówili sobie nawet zasłużonych wakacji letnich, powiększyli zbiory muzealne z ery kamiennej o bogatą kolekcję nader cennych wykopalisk. Poza stosami skorup najróżniejszych urn, poza stosem krzemieni, toporków i młotów kamiennych oraz całego szeregu innych sprzętów, którymi posługiwali się pierwotni ludzie, znaleziono również przedmioty bursztynowe, czeszki ludzkie, no i czaszkę foki grenlandzkiej, osobliwości niemal że niespotykanej na naszym wybrzeżu. Cenne te trofea wykopaliskowe stanowią bogatą kolekcję zbiorów i przyczyniają się do powiększenia działu pra-histerycznego Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu. — Poza tem napotkano na grobowiec misternie ułożony z kamieni, niesięty, bez najmniejszych śladów lub pozostałości po ówczesnym człowieku (jak żartobliwie jeden ze studentów powiedział: „ów nieboszczyk jeszcze nie umarł, lub zapomniał się ułożyć w grobowiec”).

malowane, haftowane itp., jednym słowem cacka i to naturalnie cacka bardzo kosztowne. L. K.

Oszczędności

okowane w bankach, są podstawą dobrobytu całego kraju, banki bowiem rozpoczynają je na cele produktywne.

Dopomożesz rozwojowi kraju, jeśli nie będziesz przetrzymywał pieniędzy w domu, lecz ulokujesz je w znanych sobie i majątkowo odpowiedzialnych Bankach Ludowych.

Suma wkładów, złożonych w Bankach Ludowych zachodnich województw wzrosła już do

ca. 50 milionów zł.

Wkłady począwszy od 1.— zł przyjmują:

Bank Bydgoski	Bydgoszcz
Bank Ludowy	Bydgoszcz
Bank Ludowy	Goleńcz
Bank Ludowy	Inowrocław
Bank Ludowy	Jabłonowo
Bank Ludowy	Janowiec
Bank Kredytowy	Koronowo
Bank Ludowy	Łobżenica
Bank Kredytowy	Nakło
Bank Ludowy	Szubin
Bank Ludowy	Zbiewo
Bank Kredytowy	Żnin

(554)

Jedwabne pończochy sprzyjają porostowi włosów na nogach.

Gazety angielskie podają artykuł lekarza, w którym tenże opisuje swoje spostrzeżenia z dziedziny mody jedwabnych pończoch i oddziaływania ich na nogę kobietę.

Lekarz stwierdza przedewszystkiem, że jedwabne pończochy sprzyjają porostowi włosów na nogach. Lekarz tłumaczy ten fakt następująco:

Włosy na ciele ludzkim mają za zadanie chronienia go od nadmiaru światła słonecznego, jak również i od zimna.

Jak długo zadania te wypełniały pończochy wełniane, nogi kobiece nie porastały we włosy, odkąd jednak, bez względu na pogodę, kobiety poczęły nosić pończochy jedwabne, przejryste i zupełnie nie ochraniające nóg, włosy wróciły do swojej pracy ochronnej, by dać ciału potrzebne pokrycie. Przyroda spełnia swoje zadanie w sposób zupełnie niepożądany przez piękną polową rodzą ludzkiego.

Ze świata mody.

Znany komediopisarz francuski **Piotr Veber** umieścił w czasopiśmie „Caudide” artykuł, komentujący zmierzający mody krótkich sukien. Jako zapowiedź tej ewolucji uważa autor artykułu przedłużenie linii sukien asymetryczne narazie, lecz już wiodące przy toaletach wieczorowych i letnich. Wątpliwą jednak rzeczą jest, aby ta, tak ulubiona i bądź co bądź zgrabna krótka sukienka, dająca pełną swobodę ruchów, zniknąć miała zupełnie z garderoby pięknej pani. Trudno wyobrazić sobie ruchliwą i wysportowaną kobietę dzisiejszą, zmuszoną do noszenia długiej sukni na ulicy. Królować ona będzie jedynie w salonie czy sali balowej, podczas gdy strój spacerowy pozostanie bez zasadniczych zmian.

W przewidywaniu, że przepowiednie Vebera się spełnią i że piękne lub mniej piękne nóżki naszych pań okryje niebawem zadrosna zasłona długiej sukni, chcą widać niektóre pa-

nie „na zapas” pokazać światu, a właściwie brzydszej jego połowie, jak najwięcej swej „naośści”, gdyż w Wiedniu naprzykład widzi się na ulicach bardzo dużo pań w skarpetkach, które i u nas już, choć bardzo powoli, zyskują sobie prawo obywatelstwa. Mowa tu o noszonych dotychczas do tenisa skarpetkach, które odwinęte, tworzą rodzaj waleczka powyżej kostki. Czy goła noga ponad taką skarpetką i to nie na plaży, czy w uzdrowisku, lecz na ulicy, wygląda ładnie i przyzwoicie — pozostawiamy do uznania indywidualnym gustom.

W Ameryce, która na każdym polu potrafi iść do ostateczności, widzi się na ulicach zupełnie gołe nóżki, nawet bez skarpetek, a piękne propagatorki tej mody, nie chcąc być posądzonymi, że czynią to z oszczędności, wkładają za to wieczorem do eleganckiej toalety pończochy z koronki, tiulu, gazy, inkrustowane,

Polacy w Rumunii

(Wywiad własny „Dzien. Bydg.”)

Warszawa, w sierpniu 1929 r.

— Jak żyją Polacy w Rumunii? — zapytujemy p. dr. **Grzegorza Szymonowicza**, sekretarza generalnego Związku Narodowego Polaków w Rumunii i prezesa Zarządu Głównego Polskiej Macierzy Szkolnej w Rumunii. Rozmówca nasz jest wybitnym działaczem wśród Polonii rumuńskiej.

— Jest nas Polaków w Rumunii około 100.000, z czego na Bukowinę przypada blisko 70.000, na same Czerniowice do 17 000. Ludność polska w Rumunii składa się przeważnie z włościan i robotników. Jest wśród nas pewien odsetek drobnych przemysłowców i kupców oraz nieliczna grupka inteligencji. Rzemieślnicy nasi są średnio zamężni. Chłop polski w większości jest ubogi.

— Jak są Polacy zorganizowani?

— Polacy w Rumunii posiadają około 50-ciu towarzystw kulturalno-oświatowych, które pracują, aby przeskądzać wynaradawianiu się. Wszystkie jednak organizacje cierpią na brak funduszy. Oprócz tego posiadamy dwa banki społeczne.

— Jaki jest udział Polaków w życiu politycznym Rumunii?

— Udział nasz w tem życiu jest ograniczony. Coprawda do roku 1922 anieśliśmy swego przedstawiciela w parlamencie; mandat ten utraciliśmy. Mamy natomiast swych delegatów w radach miejskich. Również w radach

gminnych mają Polacy swych przedstawicieli.

— Jaki jest polski stan posiadania w zakresie szkolnictwa?

— Do roku 1922/23 posiadaliśmy 1 gimnazjum, 1 seminarjum oraz 34 szkoły ludowe o stu klasach. Rząd liberalny zlikwidował nam wszystkie szkoły. Rzecz znamienna, że temu losowi uległy tylko szkoły polskie. Innym mniejszościom narodowym — Niemcom, Węgom, Żydom i Rusinom, a więc elementom wrogim państwu, szkoły pozostawiono.

— Czem się tłumaczy fakt, że z Polakami postąpiono tak bezwzględnie?

— Mówiono nam: jesteśmy wzajemnie przyjaciółmi; nasz interes państwowy wymaga jednolitej szkoły; musicie nas zrozumieć; dziś wam zlikwidujemy, a jutro innym (jednak to nie nastąpiło!) dzięki temu nie będzie precedensów.

Na innej płaszczyźnie odbudowujemy nasz stan posiadania.

Pod egidą Macierzy Szkolnej założyliśmy w roku ubiegłym szkołę ludową, przedszkole i szkołę dokształcającą rzemieślniczą w Czerniowcach. W szkołach tych uczy się 220 dzieci. Pozatem mamy przedszkole w Sadagórze, utrzymujemy kursy języka polskiego w Chocimiu i Sorokach. W Kuzyniowie i Bielcach mamy czteroklasowe szkółki ludowe, wreszcie w Bukareszcie taką samą szkołę jednoklasową. W roku bieżącym rozszerzamy nasze szkolnictwo w Czerniowcach i zakładamy pierwszą klasę gimnazjum. Na wszystkie te placówki łoży Macierz Szkolna.

W niektórych rumuńskich szkołach państwowych, gdzie jest nauczyciel Po-

lak, udzielana jest nauka języka polskiego, oczywiście tylko dla dzieci polskich.

— Czy dużo należałoby założyć szkół polskich?

— Najbardziej upośledzona jest prowincja. Trzeba tam utworzyć około 30 szkół. Na to jednak nie posiadamy funduszy.

— Jak się obecnie układają stosunki między Polakami i Rumunami?

— Założone zostało Towarzystwo Przyjaciół Polski w Rumunii, którego prezesem został prof. **Uniw. Nandrisz**. Naczelnym zamierzeniem tego towarzystwa jest nawiązywanie stosunków braterskich, lecz dotąd zrobiono niewiele.

Obecny Rząd rumuński jest do Polaków przychylnie usposobiony. Opracowuje ustawę mniejszościową i mamy wrażenie, że swe zapowiedzi programowe zrealizuje, na czem niewątpliwie skorzysta nasze szkolnictwo.

Zapowiedzią nowej ery w stosunkach między Polakami w Rumunii a Rumunami była obecność na naszym ostatnim zjeździe w Czerniowcach generała **Canciulescu** w towarzystwie pułk. **Popescu** i licznych oficerów sztabowych. Generał **Canciulescu** w swem przemówieniu, wygłoszonym w języku rumuńskim, podniósł rycerskość naszego narodu oraz jego historyczne braterstwo broni z narodem rumuńskim. Jest to pierwsze przemówienie oficjalne wojskowego rumuńskiego do Polaków.

Na tenże zjazd przysłał nam depesze gratulacyjne prezydent ministrów **Maniu** oraz minister wojny **Cichocki**. Jest to znów pierwszy wypadek, że przedstawiciele Rządu zwrócili się oficjalnie do przedstawicieli Polaków w Rumunii.

Z tych kroków wstępnych zapowiadaemy sobie wiele, a najbliższa przyszłość pokaże, czy w oczekiwaniach nie byliśmy zbyt optymistyczni.

Muszę podnieść w dziedzinie nawiązywania bratnich stosunków z władzami rumuńskimi wybitną pracę naszego konsula p. **Korybut-Woronieckiego**, którego zasługą jest fakt ożywienia się zainteresowania Rumunii sprawami polskimi.

— Jakie jest uświadomienie narodowe Polaków?

Ludność polska wykazuje duże przywiązanie do Macierzy i naturalnym odruchem walczy z wynaradawieniem. Miałem osobiście sposobność przekonać się z okazji odwiedzania w ostatnich tygodniach kilkunastu miejscowości, zamieszkałych przez naszych rodaków, że wieśniak polski jest skłonny do wielkich ofiar, byleby zapewnić polskości jego dziatwie. Pęd samozachowawczy naszej ludności wiejskiej jest najlepszą gwarancją polskiego istnienia, jednak pod warunkiem, że ludność wiejska nie będzie tak po macoszemu i z lekceważeniem traktowana, jak to w Rumunii w przeciągu ostatniego dziesięciolecia miało miejsce.

W obecnej konfiguracji Europy przypadają na narody polski i rumuński ciężkie zadanie ochrony pokoju na wschodzie i obrony przed niebezpieczeństwem gangreny społecznej: komunizmu.

Ludność polska, zamieszkująca piękne kraje rumuńskie, stała się niejako zakładnikiem wspólnych dążeń obu narodów, tworząc pomost porozumienia i przyjacielskiego współżycia między Polską i Rumunią. (W).

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

POZNAN. Leszczytynę mianowanie. J. E. kardynał Prymas raczył dekretem z dnia 16 sierpnia br. mianować p. Tadeusza Szczurkiewicza, asystenta Instytutu Socjologicznego w Poznaniu, profesorem zwyczajnym Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu.

Nakło.

Towarzystwo Przemysłowe urządza w poniedziałek, dnia 2 września o godz. 8 wiecz. w lokalu p. Dąbrowskiego zebranie. Z powodu ważnych spraw jak: ogólnopolski zjazd rzemieślników w Poznaniu, sprawa wyborów do Rady Miejskiej i innych bardzo ważnych, obecność wszystkich członków konieczna. Goście mile widziani.

Wieczornica sokola. Żeńskie Tow. gimn. „Sokół” urządza w zamkniętym kółku w niedzielę, dnia 8 września w salach Strzelniczej Miejskiej pierwszą swoją wieczornicę, przeplatana urozmaiconym programem jak: deklamacja, odegraniem komedii w jednej odsłonie, śpiewami i baletem. Komitet zabawowy poczynił dużo starań, by gościom uprzyjemnić wieczór i wywołać jak najlepszy nastrój. Początek o godzinie 8 wiecz. Tęgo samego dnia urządza okręg VIII. Kraiński w Nakle zawody lekkoatletyczne, połączone z publicznymi popisami gimnastycznymi w parku miejskim. Początek popisów gimnastycznych o godz. 3,30 po poł.

Zjazd obwodowy Tow. Powst. i Wojaków. Program zjazdu obwodowego przedstawia się następująco: w niedzielę 1 września br. o godzinie 6 rano pobudka, o godz. 8,10 powitanie gości na dworcu kol., godz. 8,30 zbiórka i odmarsz do kościoła parafialnego na mszę św. Po nabożeństwie odmarsz na rynek, tamże defilada, a potem odmarsz do Strzelnicy. O godzinie 10 złożenie wieńca przez delegację na grobie poległych powstańców w walkach o Krajnę. O godz. 10,30 otwarcie zjazdu obwodowego. O godz. 12 uroczyste posiedzenie z okazji 5-lecia istnienia Tow. Powstańców i Wojaków w Nakle. O godz. 13 wspólny obiad. O godz. 14 wymarsz na boisko i rozpoczęcie zawodów.

Zmian.

Premjowanie najpiękniejszych balkonów. Specjalna komisja z ramienia Tow. Upiększenia Miasta przeprowadziła w ub. niedzielę przegląd balkonów naszego miasta. Za najpiękniejsze balkony przyznała I. nagrodę p. Wabichowi, ul. Poznańska, II. nagr. p. Andrzejewskiemu ul. Śniadeckich, II. nagr. A. Jagodzińskiemu ulica Śniadeckich. Na pochwałę zasługują balkony pp. Dr. Jaczyńskiego jr., Kocyńskiego, Średzińskiego, Michalskiego, Frankowskiego, Gruszkiewicza, Lisieckiego i Marcinkowskiego.

Kruszwica.

Bractwo Strzeleckie urządza w niedzielę, dnia 1 września br., w strzelnicy nad Gopłem swe doroczne strzelanie o godność króla i rycerzy żniwnych, połączone ze strzelaniem o premje i żetony. Proklamacja króla i rycerzy oraz rozdanie nagród o godz. 7 wieczorem, poczem zabawa w pawilonie na Strzelnicy dla braci i przez nich wprowadzonych gości.

Kinoteatr Ziemowit przy cukrowni. Wyświetla w sobotę i w niedzielę dramat pod tytułem „Bitwa morską przy wyspach Falklandzkich” a w nadprogramie komedję „Warjat na wolności”.

Trzemeszno.

Groźny pożar. W czwartek, dnia 29 sierpnia o godz. 2,30 rano wybuchł przy placu Kilińskiego w zabudowaniach restauratora p. St. Szarzyńskiego olbrzymi pożar, który strawił doszczętnie szopę i składnicę towarów. Gorączka od pożaru była tak wielka, że trudno było w pierwszej chwili dostąpić strażakom do ognia i bronić trzypiętrowego śpičhlerza, zawierającego około 1500 ctr. zboża, własności p. Wolskiego, właściciela młyna w Zieleniu. Zajął się także od ognia już jeden z budynków znajdującego się obok Rólnika, lecz wkońcu udało się straży pożarnej, pracującej na dwa węże zlokalizować ogień przy wydatnej pomocy osób cywilnych. Jeszcze cały dzień czwartkowy pracowali strażacy nad zalaniem palącego się stosu węgla — około 300 ctr. Szkody są bardzo znaczne, lecz pokryje je Ubezpieczenie.

Miejskie humanistyczne gimnazjum żeńskie otrzymało nowego dyrektora w osobie p. Czernieckiego. Dyrekcja tegoż gimnazjum komunikuje, że przyjmuje nadal uczenie od I. do VI klasy włącznie. Egzamina odbędą się 3 września po nabożeństwie szkolnym.

Szamotuły.

Pomnik Powstańców. Uroczystość odsłonięcia pomnika bohaterom powstania wielkopolskiego, dłuta art. rzeźb. Rożka, odbędzie się w Szamotulach w dniu 8 września br. Komitet nie posiadając adresów wszystkich Szamotulan b. uczestników powstania, prosi tą drogą o wzięcie udziału w tej uroczystości w przededniu której odbędzie się msza św. żałobna za dusze poległych współbraci. Celem zapewnienia kwater i obiadów, uprasza się o wczesne podanie adresu do przewodniczącego komitetu uroczystościowego w Szamotulach, ul. Kościelna 1.

Sirzelno.

Ślaby. W ostatnim czasie zawarli związek małżeński: 19. bm. cieśla Krzemieński Franciszek z p. Kalińską Bronisiawą bez zawodu. Dnia 24. bm. robotnik Bronisław Dobrochowski z p. Józefą Kwiatkowską, bez zawodu. Dnia 27. bm. murarz Wojciech Majek z p. Marianną Siwińską bez zawodu. Nowożeńcom „Szczęść Boże”.

Ruch przedwyborczy. Komisja wyborcza w składzie nast.: p. Gruhn Maksymilian, jako przewodniczący i pp. Szczepański Ignacy, W. Ruciński, Greger Otton i Kaźmierczak jako członkowie, ogłosiła ostatnio wybory do Rady Miejskiej miasta Strzelna, które odbędą się dnia 6 października 1929 r. Wybranych będzie do Rady 18 radnych. Komisja wzywa również wyborców do składania list kandydatów na ręce komisji wyborczej, która urządza w biurze Magistratu przy ulicy Lipowej codziennie od godziny 4 do 5 po poł. Głosowanie samo trwać będzie od godziny 8 do 16. Ustanowiono 3 obwody głosowania i to: 1) obwód w lokalu p. Piątkowskiego (Park Miejski) głosują wyborcy, których nazwiska rozpoczynają się literami A do J. Obwód 2 w lokalu p. Staniława Bamera, Dom Stow. Niemieckich ul. Szeroka, głosują wyborcy, których nazwiska rozpoczynają się literami od K do R. Obwód 3 w sali posiedzeń Rady Miejskiej (Magistrat) głosują wyborcy, których nazwiska rozpoczynają się literami od S do Z. Ruch przedwyborczy rozpoczął się w tut. mieście, rozmaite partie i związki odbywają swe zebrania i wiece. Pewnym jest, że Niemcy i żydzi wystąpią z jedną listą i pójdą do wyborów wspólnie.

To i owo. Tut, państwowa szkoła wydziałowa przyjmuje zgłoszenia uczniów do klasy wstępnej jak również i do klas wyższych. Egzamin odbędzie się 3 września br. o godz. 9. Zgłoszenia przyjmuje kierownik szkoły p. Jan Łyskawa, Strzelno, ul. Kolejowa.

Osirów.

Wypadek samochodowy. Na szosie Ostrów-Krotoszyn niedaleko Łąkocin zderzył się dwa samochody osobowe, z których jeden rozbił się o drzewo a 4 pasażerów odniosło poważne obrażenia cielesne. Według oświadczenia naczynych świadków, winę ponosi zwoź drugiego samochodu, który jadąc za pierwszym, uderzył go w tylnie koło, wskutek czego kierowca stracił panowanie nad kierownicą; uszkodzony został samochód Ł. D. nr. 1375.

Z ruchu przedwyborczego. W związku z wyborami do Rady Miejskiej zgłoszono dotychczas „Blok Obywatelski”, który zamierza pójść do wyborów z programem gospodarczym, z osobną listą występuje „Chadecja” a niewątpliwie z własnymi listami wystąpi N. P. R. i P. P. S.

Bielizna damska i bielizna męska. Z mieszkania p. T. Janiaka, Sienkiewicza 13, skradziono bieliznę damską i męską, wartości 450 złotych. Sprawców nie ujęto.

Pożar w kominie. W kominie koszar im. Dąbrowskiego zapaliły się sadze; niebezpieczeństwo pożaru usunął przywołany mistrz kominarski.

Sluszna uwaga. Od kilku miesięcy przelatuje nad miastem naszym samolot pasażerski, obsługujący linię lotniczą Poznań—Katowice. Ponieważ samolot ten przelatuje nad tutejszym lotniskiem, byłoby może wskazaniem urządzić tutaj stację postojową, tak że samolot mógłby wymienić pocztę oraz zabierać pasażerów.

Kto, co, komu i gdzie? Z mieszkania stolarza Lamperskiego skradziono 100 zł gotówki, sprawców nie ujęto. — Kupcowi W. Sołtyślakowi zabrano z otwartego pokoju ubranie wartości 140 zł. — W restauracji p. Sójki skradziono p. A. Krysiakowi z kieszeni portfel zawierający 100 zł oraz ważne dokumenty osobiste. Również do biur elektryków dobierali się złodzieje, zostali jednak spłoszeni i zbiegli, w mrokach nocy, niepoznani.

ZMARLI.

Ś. p. Wacław Antoniewicz, weteran 1863 r., w Mosinie.

Ś. p. Józef Orzeł, b. obywatel ziemski, lat 84, w Poznaniu.

Chojnice.

Podatek od widowisk filmowych znizono. Na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej, referował radny p. Kaletta, sprawę znizki podatku od widowisk filmowych i to z 20 proc. na 5 procent i t. d. Sprawa powyższa wzbudziła ogólne zainteresowanie pośród członków Magistratu i części radnych. Pan burmistrz dr. Sobierajczyk, motywował, że zmniejszenie już preliminowanych w budż. ca 15 tys. zł zostanie bez pokrycia, tem bardziej, że województwo za potwierdzeniem już budżet na 1929-30 zatem uznaje sprawę jako niekorzystną dla miasta. Radny p. Bębenek referuje, że obniżenie podatku filmowego jest jednostronne, gdyż społeczeństwo na tem nic zyskać nie może, jeżeli dyrekcja kina nie zniży opłat wejściowych, a obniżenie podatku od widowisk filmowych wpłynie na niekorzyść miasta. W końcu sprawę podano pod głosowanie. Wynik był następujący: na 21 obecnych radnych wniosek przeszedł na niekorzyść miasta 10 głosami; natomiast 11 radnych było częściowo nieobecnych na sali posiedzenia.

Wejherowo.

Gimnazjum żeńskie. Z początkiem roku szkolnego otworzy po raz pierwszy swe podwoje nowoutworzone gimnazjum żeńskie. W tym celu oddano do dyspozycji budynek szkoły wydziałowej, która w Wejherowie przestała istnieć. Obszerny budynek, który jest własnością miasta, został podczas wakacji zupełnie odnowiony wewnątrz i zewnątrz i przedstawia się w nowej swej szacie imponująco. Będzie to gimnazjum o typie humanistycznym, na którego czele stanie jako dyrektor b. insp. szkolny Grzegorz Winogrodzki. Przy gimnazjum projektuje się założenie bursy i naukę muzyki (fortepian) dla dziewcząt utalentowanych. Tem samem kuratorjum zezwala na utworzenie gimnazjum żeńskiego uczyniło zadość licznym prośbom i zabiegom najwięcej zainteresowanych sfer tut. inteligencji, która była pozbawiona kształcenia swych córek. Niewątpliwie do tego gimnazjum położyły dużo panienki nie tylko z całych Kaszub ale i Pomorza, gdyż to gimnazjum naprawdę będzie wysoko postawione pod względem fachowym. Dotychczasowy kierownik szkoły wydziałowej Siemasz, niebardzo tak wśród młodzieży jak i obywatelstwa lubiany, idzie na odставку, reszta nauczycieli zostanie do innych miejscowości przeniesiona.

Nieszczęśliwy wypadek zdarzył się wczoraj na rynku. Otóż samochód osobowy tut. Etapu

Emigracyjnego najechał w pełnym pedzie na grupę zamiataczy miejskich, z których jeden starszulek Plichta tak ciężko odniósł obrażenia, że odstawiony do szpitala zmarł nie odzyskawszy już przytomności. Tu nie minie obojętne go i nierozważnego szofera należyta kara.

Tragiczny strzał na polowaniu

Zabójstwo brata i kolegę.

Chojnice, dnia 30. 8.

Nasz korespondent donosi: 17-letni Tadeusz Mrozowski, syn leśniczego z Młynka wybrał się łodzią, wraz z bratem i kolegą, synem inspektora lasów w Bydgoszczy na kaczki.

W czasie przejazdu łodzią przez jezioro w niewytłumaczony sposób wypaliła fuzja, zabijając na miejscu brata Mrozowskiego i ciężko raniąc syna inspektora, który odwieziony do szpitala w Chojnicach, walczy ze śmiercią.

AUDYCJE RADJOFONICZNE.

NIEDZIELA, 1 WRZEŚNIA.

Warszawa. 10,15: Nabożeństwo w Bazyliki Wileńskiej. 15,00: Koncert gramof. 16,00: „Wędrówki młodego rolnika”, wygl. inż. S. Wyrzykowski. 16,20: „Pilne roboty jesienne”, wygl. prof. S. Biedrzycki. 16,40: „Co robię w tym czasie w ogrodzie”, — p. inż. Pitrak. 17,00: Koncert popular. 20,30: Konc. wiecz. 9,00: Praga. Muzyka religijna. Antoni Bruckner: Msza d-moll.

10,15—11,45 Katowice. Nabożeństwo z klasztoru O. O. Franciszkanów w Panewnikach-Ligocie (Śląsk).

15,10 Hülzen. Uroczyste nabożeństwo (katolickie) z Hagi. Śpiew. 10 tys. chłopców.

16,20 Langenberg. Koncert na cytrach.

19,40 Budapeszt. Operetka w 3 aktach Lehara p. t. „Hrabia Luksemburg”.

19,50—22,30: Poznań, Warszawa. „Hrabina” — opera w 4 aktach Moniuszki.

20,00 Zagrzeb. Opera historyczna Zajca w 5 aktach p. t. „Nikola Subic Zrinjski”.

21,00 Rzym. „Madame Butterfly”, opera Puccini’ego.

21,50 Kopenhaga. Koncert orkiestry i solistów.

22,30 Berlin. Koncert Związku Narodów.

WARSAWA, 2 WRZEŚNIA.

Warszawa. 12,05: Muzyka gramofonowa. 12,50: Wiadomości z P. W. K. 16,40: Koncert gramofonowy. 17,50: Ostatnie nowiny z Wystawy. 18,00: Muzyka lekka z Wilna. 19,25: Komunikaty roln. i met. 20,30: Koncert międzynarodowy z Wiednia.

18,00 Poznań. Pieśni polskie.

Skazanie przywódcy grudziądzkich komunistów.

Za obrazę ministra Składkowskiego i policji.

Grudziądz, dnia 30. 8.

Sąd okręgowy w Grudziądzu skazał na odbytej rozprawie w dniu 29 sierpnia przywódcę komunistów, Maksymiljana Gołębińskiego, na 4 miesiące więzienia za obrazę ministra Składkowskiego, na 2 miesiące za obrazę policji i na 8 miesięcy więzienia za opór władzy.

Rozprawie przewodniczył wiceprezes sądu okręgowego p. Kornicki, jako wotanci zasiadali: prezes sądu okręgowego p. Łachecki i sędzia sądu gruzdzkiego p. Rogoziński. Oskarżał pro-

kurator p. Dewiński.

Oskarżony Gołębiwski liczy lat 39, urodzony w Wittemberg (Niemcy), bezwyznaniowy, stale zamieszkały w Grudziądzu, ul. Nadgórna 21.

Po odczytaniu wyroku Gołębiwski zerwał się z ławy oskarżonych i rzucił pod adresem trybunału szereg ordynarnych wyzwisk; policja siłą wyprowadziła go z sali sądowej.

Gołębiwski odpowiadać będzie za obrazę trybunału.

Krwawy opór dezertera.

Groźna scena na ulicach Torunia.

Toruń, dnia 30. 8.

Świadkiem niezwyklej sceny była ulica Podmurna w Toruniu.

Do zamieszkałego tam szeregowca Kosmowskiego, który o tydzień przekroczył termin urlopu, zgłosiło się dwóch podoficerów żandarmerji z poleceniem odstawienia go do pułku. Kosmowski stawiał żandarmom silny opór, tak iż siłą wyprowadzili go na ulicę.

W jednej chwili zebrał się tłum, który podżegany przez przyjaciół dezertera, rzucił się na żandarmów i pobił ich do krwi łaskami i kamieniami.

Bohaterski czyn 10-letniego chłopca.

Wyratowanie topielca w oczach obojętne go tłum gapiów.

Grudziądz, dnia 30. 8.

We wsi Pleszewo w powiecie grudziądzkim kilkoro dzieci kapało się w miejscowym jeziorze.

W pewnej chwili jeden z kąpiących się chłopców 12-letni Bilecki natrafił na głębię i zaczął tonąć. Pomimo iż na brzegu znajdował się tłum gapiów, nikt nie pospieszył tonącemu dziecku na pomoc.

Dopiero przechodzący 10-letni chłopiec Walter Bresch, spostrzegłszy tonącego, wskoczył do wody, dał nurka i wyciągnął nieprzytomnego już Bileckiego na brzeg. Po dłuższych zabiegach, Bileckiego udało się przywrócić do życia.

Bohaterskiego wybacwę przyjęto entuzjastycznymi okrzykami.

Z Torunia.

Członkowie i sympatycy Chrześ. Zjedn. Zawodowego w Toruniu, Inwalidzi, Pocztownicy, Urzędnicy państwowi, Samorządowi, Komunalni, Administracji wojskowej, nauczycielstwo Stan Średni, wojsko, kupcy, rzemieślnicy, wolne zawody, kolejarze, kelnerzy, służba domowa oraz wszyscy obywatele, którym dobro miasta i mieszkańców, leży na sercu, głosują na listę Zjednoczonego Bloku Pracy Gospodarczej nr.

4

Koleżanki i Koledzy Urzędnicy

W dniu 1 września br. wybieramy nową Radę Miejską — ze względu na rozbięcie obozu polskiego zachodzi możliwość uzyskania przez obce nam żywioły większej ilości mandatów.

Stolica Pomorza nie może do tego dopuścić, dlatego: precz z biernością. Wszyscy stawiamy się do głosowania! Pamiętajmy, że każdy zmarowany głos zwiększa szanse obcych.

Na jaką listę oddać mamy nasze głosy? Dwukrotnie już wybieraliśmy radnych dzieląc nasze głosy między różne listy, skutkiem czego przedstawicielstwo urzędnicze w Radzie było zawsze znikome.

W rezultacie mimo szumnych zapowiedzi i ponętnych obietnic, dotychczasowi przedstawiciele wyborców nic dla obywateli i nas nie zrobili. Ci sami ludzie sięgają i dziś po nasze głosy. Idą znowu hasła, obietnice i programy streszczające się w ostrożnym przyrzeczeniu solidnego wybudowania łaźni miejskiej, przy czym zrealizować je mają ludzie, którym obce są nasze interesy. (Dlaczego dotychczas jej nie pobydowali). A że obce im są nasze sprawy stwierdzili to nasi przedstawiciele w czasie żmudnych i bezowocnych rokowań ze sferami reprezentowanymi przez listy wyborcze Nr. 5 i Nr. 6.

Dowiedzieliśmy się tam, że: urzędnicy nie mogą mieć pretensji do udziału w zarządzie miasta, gdyż nie płacą podatków?

że jesteśmy lotną warstwą, niczem z miastem nie związana...?

że na radzeniu miastem i „sprawach gospodarczych” nie wyznajemy się i stąd robią to za nas jedynie kompetentni kandydaci list wyborczych Nr. 5 i 6.

Czy chcecie do tego dopuścić? Czy uważacie, że nasi Reprezentanci — urzędnicy w Radzie Miejskiej naprawdę nie będą zdolni do zrealizowania naszego programu?

„Noc Wenecka Dzwonu”. Ruchliwe i sympatyczne koło śpiewu „Dzwon” w Toruniu, urzędująca w sobotę dnia 31. bm. w parku Cegielińskim niebawem atrakcją zabawową połączoną z koncertem. Komitet robi wielkie starania, by wieczór ten mile spędzono na łonie natury przy dźwiękach dorobowej orkiestry oraz śpiewów. Ogród będzie specjalnie oświetlony lampkami. Tańce odbywać się będą pod gołym niebem i w sali do rana. Ceny wstępu niesłychanie niskie. Początek o godz. 20-tej. Będzie dużo niespodzianek.

W szponach niszczycielskiego żywiołu, Dnia 27. bm. spaliła się stodoła własność Moritza Franciszka w Dębogórze wraz z tegorocznym zbiorem żniwnym i sprzętami gospodarczymi. Szkoda wynosi około 7.000 zł. Poszkodowany był ubezpieczony w Pom. Ubezp. od ognia na sumę 2.000 zł. Przyczyna pożaru przypuszczalnie nieostrożne obchodzenie się z ogniem.

Zderzenie samochodu z tramwajem. Dnia 28. bm. w ulicy Szerokiej zderzył się tramwaj kierowany przez Uhrlicha Józefa, zam. ul. Bielańska 2, z ciężarowym samochodem wojsk. Nr. 240 C. S. S. kierowanym przez st. szereg. Krzyżanowskiego Władysława. Ofiar w ludziach nie było. Uszkodzony został lekko tramwaj.

Śmierć pod kołami wozu. Dnia 27. bm. w majątku Turzno własność Gajewskiej Felicji podczas młócenia zboża najechaną została przez fornała Imickiego Feliksa z Turzna, robotnica Witkowska Wioletta lat 15, zamieszkała w Turznie. Stwierdzono iż poszkodowana przez własną nieostrożność wpadła pod konie i przejechaną została przez dwa koła Witkowska zmarła o godz. 16 w drodze do szpitala do Torunia. Śmierć stwierdził lekarz dr. Haschke z Grębocina.

Sekcja wojskowa, skarbowa i sądowa. Zebranie konstytucyjne odbędzie się w dniu 1-go września 1929 r. o godz. 12 w lokalu Gospody Cechów Zjednoczonych przy ulicy Sulcienniczej nr. 16. Z powodu ważnych spraw, przybycie wszystkich członków konieczne.

Do czytelników i abonentów „Dziennika Bydgoskiego” w Toruniu. Szanownych czytelników i abonentów „Dziennika Bydgoskiego” w Toruniu upraszamy o odnowienie przedpłaty na miesiąc wrzesień, którą to prenumeratę uiszczyć można w filii „Dziennika Bydgoskiego” Toruń, ul. Mostowa 17, oraz agenturach i to u pp.:

Na podgórzu: 1) Kruszyńskiego ul. Podgórna, 2) Leiera, ul. Parkowa, 3) Bielickiej, ul. Piaski

Na Rudaku: 1) Spółdzielni Centralnej Szkoły Strzelniczej.

Na Mokrem: 1) Markowskiego, ul. Wodna 34, 2) Łanieckiej, ul. Wodna 29, 3) Hoffmanna, ul. Kościuszki 77, 4) Białasa, ul. Podgórna 26 b.

Na Przedmieściu Bydgoskim: 1) Szulcowej, ul. Mickiewicza 59, 2) Werycha, ul. Mickiewicza 92, 3) Binka, ul. Mickiewicza 126, Wiśniewskiej, ul. Mickiewicza 138, 5) Wierchowskiego, ul. Bydgoska, 6) Michałka, ul. Rybaki 45, 7) Kamińskiego, ul. Rybaki 43, 8) Spółdzielni 8 p. a. c., ul. Reja, 9) Witkowskiego, ul. Kochanowskiego 39, 10) Kamińskiego, ul. Sienkiewicza 47.

W centrum miasta: 1) Habicha, ul. Prosta nr 35, 2) Króla, ul. Warszawska 10-12, 3) Rejmonia, ul. Warszawska 8, 4) Księgarnia „Stella” ul. Szeroka.

Kiedy rozpocznie się rok szkolny. Jak się dowiadujemy, rok szkolny w konserwatorium muzycznym w Toruniu, rozpocznie się dnia 2 września, nabożeństwem, odprawionem w kościele Panny Marii.

Hel — miastem.

Rybak z Helu.

Mieszkańcy osady rybackiej i pięknego miejsca kąpielowego, położonego na południowo-wschodnim krańcu półwyspu, wysłali delegację do Prezydium Rady Ministrów w Warszawie z prośbą o przywrócenie im praw miejskich.

Dzieje Helu pierwotne gubią się w pomroce podań. Wedle nich Hel (Hela) był już przed tysiącem lat zamożnym handlowym miastem, które później za karę z powodu upadku obojętnej zapadło się w morze. Pierwsi mieszkańcy trudnili się korsarstwem. W r. 1378 Winrich von Knipprode nadał Helowi prawo miejskie lubeckie. Hel był w XIV i XV stuleciu miastem dość ludnym, posiadał 9 winiarni, a okręty tutejsze płynęły do Szwecji, Danji i ziem nadbałtyckich. Pierwotne miasto, zwane dziś Starym Helem, leżało dalej na zachód. Dzisiejsza nowa osada rybacka (Nowy Hel) otrzymała w roku 1454 od Kazimierza Jagiellończyka prawo miejskie. Kiedy Helem zawiądnęli Gdańszczanie, przejściowo nawet Duńczycy, miasto podupadło.

Tczew.

Dziesięciolecie „Lutni”. W niedzielę, dnia 1 września urzędująca istnieje już przeszło 10 lat w Tczewie Tow. śpiewu „Lutnia” wielką uroczystość jubileuszową, przy czym nastąpi poświęcenie nowozakupionego sztandaru. Święto „Lutni” odbędzie się w Hali Miejskiej. Cały zarząd z prezesem Gawinem i dyrygentem p. Lesińskim dokładają starań, aby publiczność tczewska zadowolili.

Regaty i zawody pływackie. W niedzielę, dnia 1 września odbędzie się na Wiśle przed Zarządem Dróg Wodnych w Tczewie regaty i zawody pływackie pod protektoratem prezesa Dyrekcji Kol. Państw. w Gdańsku p. inż. Czarnowskiego i starosty powiatowego p. inż. Stachowskiego. Zawody pływackie rozpoczyna się o godz. 14-tej. Zawody wioślarskie o godz. 15,30. Podczas zawodów przygrywać będzie orkiestra kłejjowa. Wstęp dla dorosłych miejsce siedzące 1 zł, miejsce stojące 50 gr, dla dzieci 25 groszy.

Bacność! Pp. brukarze i kamieniarze. Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy w Tczewie ma zapotrzebowanie: na 100 kamieniarzy (brukarzy) z własnymi narzędziami do robót akordowych: do wyrobu bruków rządowych po 12 zł za metr, do wyrobu podkładu szosowego po 4 zł za m³, do kopania i rozstrzelania kamieni oraz planowania po 3 zł za m³. Za m³ półbruku ustanowiona cena 35 zł. Robotnicy samotni mogą otrzymać pomieszczenie w barakach. Roboty stale prowadzone cały rok również i w okresie zimowym.

Wiadomości z Tucholi.

W przededniu wyborów. Miasto nasze, jak również i powiat, stoją w obliczu wyborów: w październiku odbędą się wybory do Rady Miejskiej, a przypuszczalnie także wybory do Sejmiku Powiatowego. Na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej wybrano komisję wyborczą: składającą się z p. Chmielewskiego sędziego sądu grodzkiego w Tucholi jako przewodniczącego oraz pp. dr. Praisa, Pacera, Murzyńskiego i Sprawskiego jako ławników. Na posiedzeniu Wydziału Powiatowego dokonano już także wyboru powiatowej komisji wyborczej. Przewodniczącym wybrany został p. Franciszek Węgner, sędzia sądu grodzkiego w Tucholi, członkami pp.: Stanisław Rakowski, właściciel majątności Żalno, Piotr Mróz rolnik z Gostyczyna, Antoni Zagórski stolarz ze Śliwic, Nikodem Steltmann z Klonowa. W mieście czyni się starania by utworzyć tylko jedną wspólną listę polską. W tym też celu odbyło się w środę w lokalu hotelu „Du Nord” zebranie przedstawicieli wszystkich ugrupowań. Do prezydium zebrania wybrano p. prof. Gusa na przewodniczącego, p. L. Weltera na sekretarza i pp. Szortowskiego i Janeczkińskiego jako ławników. Nad projektem wystąpienia do przyszłych wyborów z jedną wspólną listą wywiązała się ożywna dyskusja, z przebiegu której można wnioskować, że dojdzie do pożądanego porozumienia. W toku obrad przystąpiono do utworzenia komitetu wyborczego, któremu powierzono zestawienie listy kandydatów. Pierwsze zebranie komitetu wyborczego odbędzie się w czwartek 29. bm.

Strzelanie obwodowe. Ub. niedzieli odbyło się na strzelnicy Przystosowania Wojskowego strzelanie obwodowe — doroczne Tow. Powst. i Wojsków obwodu tucholskiego. Do zawodów stanęły placówki: Tuchola, Klonowo, Kęsowo, Żalno, Gostyczyn, Wielki Mędomierz, Wielka Klonia, Pruszcz i Bysław. Komisja strzelecka składała się z pp.: instruktora P. W. plut. Wolnego, sekretarza zarządu obwodowego Ciborowskiego z Wielkiego Mędomierza i sekretarza Tow. Powst. i Woj. Stogowskiego z Tucholi. Całość odbyła się pod przewodnictwem powiatowego komendanta P. W. p. por. Kamińskiego. Dla najlepszych strzelców ufundował zarząd obwodowy — przy pomocy finansowej placówki wojskowej — sześć nagród. Zdobywcami nagród są: pierwszą p. asesor Patyna z Tucholi, drugą p. Maksymilian Beger z Kęsowa, trzecią p. Bąk z Klonowa, czwartą p. Franciszek Wenderski z Pruszcza, piątą p. Antoni

Biażewski z Kęsowa i szóstą p. Michał Rybacki z Gostyczyna. Wręczenie nagród odbyło się po ukończeniu zawodów, w lokalu p. Ziolkowskiego. Wymienieni wyżej strzelcy wezmą udział w strzelaniu okręgowym, które z początkiem września odbędzie się w Chojnicach.

Na biednych w Wileńszczyźnie. Na skutek odezwy wydanej przez starostę powiatowego p. Woronowicza złożyli dotąd na głodujących na Wileńszczyźnie, jak następuje: p. pułk. Rutkiewicz z Bysławia 4 ctr. żyta, p. Maksymilian Dirko Słupy 290 ctr. żyta, p. Władysław Mindak Mały Mędomierz 150 ctr. żyta, zarząd Kolonii Letnich w Tucholi 1 ctr. maki żytniej, 93 funty jęczmienia i 375 ctr. grochu, p. Papefus z Wielkiego Mędomierza 10 zł, p. Teofil Różycki z Klonowa 15 zł.

Z Pow. Kasy Chorych. Miejskowa Powiatowa Kasa Chorych, której dyrektorem jest p. Kamiński, po wybudowaniu i urządzeniu wzorowego zakładu leczniczego nie poprzestaje w akcji społecznej, a wytrwale i stale kroczy naprzód. Tworzy się obecnie, i to wspólnym wysiłkiem starostwa, magistratu i Pow. Kasy Chorych, stację opieki nad matką i dzieckiem, której uruchomienie już w najbliższym czasie nastąpi. Stacja mieścić się będzie przy placu Zamkowym w tym domu, gdzie dawniej znajdowały się biura Pow. Kasy Chorych. Oprócz tego tworzy Pow. Kasa Chorych stację sanitarne w Jeleńcu w domu p. Kałasa i w Śliwicach w domu p. Grzeli. Ponieważ niema obecnie w Śliwicach żadnego lekarza, będzie tam dwa razy tygodniowo dojeżdżał lekarz z Tucholi.

Groźny pożar w Starej Kiszewie

Dnia 25 sierpnia wybuchł pożar w domu mieszkalnym Wołoszka Michała w Starej Kiszewie. Dom spalił się doszczętnie. Straty wynoszą około 10.000 zł. Poszkodowany ubezpieczony był na 10.000 zł w Tow. Ubezpieczeń „Piaś”, spółka akc. oddz. w Poznaniu. Pożar powstał od ogniska kuchennego stojącego za blisko schodów, które się zapaliły, następnie przeniosł się ogień na strych domu. Sprawę skierowano do prokur. przy sądzie okręgowym w Starogardzie.

Z Grudziądza.

Kino „Apollo” wyświetla podwójny rekordowy program: film wiedeńskiej wytwórni pt. „6 dziewcząt w poszukiwaniu noclegu” oraz przepyszna komedia p. t. „Riff i Raff jako strażacy”.

Kino „Orzeł” wyświetla dramat życiowo-obyczajowy z życia rosyjskiego pt. „Złoty paszport”.

Kino „Nowości” wyświetla najweselszy film sezonu p. t. „Ochotnik” z królem humoru Ridolinim w roli głównej.

Chochlik drukarski. W nr. 199 „Dziennika Bydgoskiego” w artykule „Poświęcenie warsztatu pracy nowej placówki przemysłowej” zakradł się błąd, gdyż omawiana firma nie „Zdrój” a „Zwój” się nazywa.

Śp. Leon Lorek. W środę, t. j. 28. bm. zmarł w 45 roku życia śp. Leon Lorek, drukarz zatrudniony w Zakładach Graficznych Wiktora Kulerskiego od przeszło 27 lat. Zmarły należał jeszcze w czasie niewoli do tajnego „Sokoła” którego był bardzo czynnym i ruchliwym członkiem. Przez szereg lat należał do Tow. śpiewu „Lutnia” i w uznaniu zasług koło rozwoju Towar-

zystwa, mianowany został członkiem honorowym. Zmarły odznaczał się niezwykłą pracowitością i prawością charakteru, był przy tym dobrym kolegą. To też wieść o Jego śmierci okryła żalobą nie tylko rodzinę Zmarłego ale i licznych towarzyszy pracy oraz tych wszystkich, którzy go znali. Niech spoczywa w spokoju!

Kat. Stow. Polek (Czytelnia dla kobiet). Zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 2 września o godz. 7,30 w auli gimnazjum matematyczno-przyrodn. Na program składa się: 1) wykład na temat „Kobieta w walce z demoralizacją” wygl. p. Kruszonowa, 2) część koncertowa, 3) sprawa wyborów do Rady Miejskiej, 4) sprawa ogólnopolskiego zjazdu Kat. Zw. Polek w Poznaniu, 5) sprawa wycieczki do Rywałda, 6) sprawa nabożeństwa i wspólnej komunji św. jako dar jubileuszowy kobiet katolickich dla Ojca św. — Biblioteka otwarta dwie godziny przed rozpoczęciem posiedzenia — wpisanie członkiń i odbieranie składek przed posiedzeniem. O jak najliczniejszy udział członkiń oraz gości uprasza uprzejmie Zarząd.

Dziwić nikogo

nie powinno, że z miesiąca na miesiąc
wzrastają wkłady oszczędnościowe

w Kasie Spółdzielczej Parcelacyjno-
Osadniczej w Grudziądzu.

bo:

Kasa płaci 10% od wkładów,

Całym swoim majątkiem w kwocie 3.500.000.— złotych gwarantuje

terminowy zwrot wkładów,

1.000.— złotych wypłaca natychmiast a wyższe kwoty za dwutygodniowym wypowiedzeniem,

Rozlosowuje wysokie premje pomiędzy wszystkich wkładców,

W każdej chwili od godziny 8-mej rano do 6-tej wieczorem **jest czynną.**

Najkorzystniej jest przeto lokować wkłady oszczędnościowe

w Kasie Spółdzielczej Parcelacyjno-
Osadniczej w Grudziądzu

Plac 23 Stycznia nr. 21. Telefon nr. 390.

P. K. O. Warszawa nr. 170 215.

P. K. O. Poznań nr. 206 780.

23102

CORSO

W niedzielę Premjera p. t.

(23420)

„REKORD TOMA MIXA”

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 31 sierpnia 1929 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Rajmunda wyzn., Izabeli.
 Jutro: Idziego op. wyzn.
 Wschód słońca: godz. 5,10.
 Zachód słońca: godz. 18,50.

DYZURY APTEK:

Od poniedziałku 26 bm. do poniedziałku 2 września dyżurują:

- 1) Apteka Centralna, Gdańska 19.
- 2) Apteka Pod Lwem, Okole.

Wypożyczalnia książek „LEKTOR”, ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

Książnica Samokształcenia zawiadamia, że zamiana, sprzedaż i kupno książek szkolnych i nieszkolnych odbywają się w dwóch punktach: Kordeckiego 1a, I. ptr. i Śniadeckich 39.

Muzeum Miejskie przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę od 11—2.

Obecnie w Muzeum wystawa galerii miejskiej.

Poleca się cukiernię Bydgoskiego Domu Towarowego, zaopatrzoną w wyborowe ciasto i smaczną kawę — lody dobrego smaku. (16170)

TEATR MIEJSKI.

Dziś i jutro operetka Falla „Młodość w maju” z pp.: Andrzejewską, Morozowiczową, Obarską, Orszańską, Andrzejewskim, Józefowiczem, Kadenem, Łapińskim, Morozowiczem, Olędzkim i Rychterem w rolach głównych.

Premjera komedji G. Olechowskiego „Niema zły drogi do mojej niebogi” przewidziana jest w drugiej połowie przyszłego tygodnia i zapowiada się niezmiernie ciekawie, tak ze względu na swą wartość jak i też obsadę, którą tworzą najcenniejsze siły naszego zespołu komedjowego. Oprócz ulubieńców naszej publiczności pp.: Kadena, Łapińskiego i Michulowicza wystąpią po raz pierwszy w wspomnianej komedji p. Morozowicz Tadeusz oraz p. Klara Sarnecka, która po rocznym pobycie w teatrach warszawskich wraca na sezon następny do Bydgoszczy. W „Niema zły drogi do mojej niebogi” wystąpi p. Sarnecka w popisowej roli „Kazi”, którą kreowała już z wielkim powodzeniem w Poznaniu.

Ślub. Dnia 27 bm., o godz. 5 po błogosławili ks. wik. Filipiak w kościele farnym związek małżeński pomiędzy p. Albertem Kreją z Jeżewa (Pomorze) a panną Antoniną Frankowską z Bydgoszczy, ul. Terasy 1a. Podczas ślubu śpiewał chór św. Wojciecha pod batutą swego dyregenta p. Mulorza. Gości weselnych podejmowali rodzice pani młodej ze staropolską gościnnością. „Szczęść Boże” młodej parze!

Nowe zarządzenia. Nr. 197 „Monitora Polskiego” zawiera m. in.: uchwały Komitetu Likwidacyjnego w Poznaniu w przedmiocie likwidacji (dóbr rycerskich Pepowo) i nieruchomości w Mroczy. Nr. 198 „Monitora Polskiego” przynosi zarządzenia: o wykazie rafinerji, uprawnionych do sprowadzenia olejów roślinnych w stanie nieskażonym. uchwałę w sprawie likwidacji zbiorowej (6 pozycji) i o systemie znaczenia statków powietrznych umieszczenia znaków na statkach.

Powrotna fala upałów. Od trzech dni mamy znowu słoneczną pogodę. Termometr robi ogromne skoki. Wczoraj w godzinach popołudniowych mieliśmy w słońcu 32 st. Celsjusza. Fala upałów nawiedziła całą Europę i meteorologowie zapowiadają na najbliższe tygodnie utrzymanie się upałów. Z podniesieniem się temperatury zaroilo się na plaży w Brzozie i u Wojcika Woda wykazała wczoraj 16 stopni.

Dla sieroty Sęczyka złożył p. Tomasz Kucharski 5 zł, co niniejszem kwitujemy.

Zarząd jugosłowiańskiego klubu wioślarskiego „Husar” ze Splitu (Dalmacja), żegnając Bydgoszcz, gdzie podczas regat międzynarodowych doznał ze strony społeczeństwa polskiego entuzjastycznego przyjęcia, prosił przedstawiciela redakcji „Dziennika Bydgoskiego” o wyrażenie na łamach swego pisma publicznego podziękowania em. kapitanowi Stefanowi Marynowskiemu, właścicielowi stoczni „Stemaryn” przy ulicy Fordońskiej, za naprawę łodzi — bezpłatną dla pobratymców. Wdzięczni Dalmatyńcy zapraszają wioślarzy bydgoskich na przyszły rok do siebie.

6-ciomiesięczne Wieczorne Kursy Handlowe przy Miejskiej Szkole Handlowej, Jagiellońska 24 rozpoczynają się w pierwszych dniach września. Program obejmuje całokształt przedmiotów handlowych ze specjalnem uwzględnieniem księgowości wszelkich systemów, nauki ekonomicznej, korespondencję polską, stenografię polską i pisanie na maszynach, nadprogramowo dla chętnych korespondencję niemiecką. Zgłoszenia przyjmuje kancelarja szkoły codziennie od 10—12 przed południem.

Czy sól kuchenna jest trucizną? Przed kilku tygodniami daliśmy wiadomość o nowym sposobie leczenia stosowanym przez dr. Gersona. Artykułik zaopatrzyliśmy w tytuł „Sól kuchenna jest trucizną”. Okazuje się obecnie, że niektórzy czytelnicy źle nas zrozumieli, sądząc, że chodzi nam o skrytykowanie naszej polskiej soli monopolowej (kuchennej), tem bardziej, że przy analizie podaliśmy przez omyłkę składnik „potas” zamiast „sodu”.

Związek b. Uczestników Powstań Narodowych R. P. w Bydgoszczy przypomina w ostatniej chwili o swej pierwszej zabawie leśniej, która odbędzie się w niedzielę 1-go września br. Początek od godz. 14 przy wylocie ul. Gdańskiej po prawej stronie lasu. Komisja przygotowała moc niespodzianek: strzelanie z wiatrówek o bardzo wartościowe premje, koła szczęścia, loterie, pocztę japońską. Można też wygrać za bezcen sprzęty kuchenne codziennego użytku. Dla pań tłuczenie garnka o kury, dla naszych milusińskich niespodzianki. Orkiestra pierwszorzędną. Bufet bogato zaopatrzony. Aby skorzystać z swego szczęścia, powinien każdy przybyć. W razie niepogody impreza odbędzie się w następną niedzielę.

Dyrekcja Doksztalającej Szkoły Kupieckiej podaje do wiadomości P. T. Kupców, iż rok szkolny rozpocznie się we czwartek, 5 września, o godz. 3-ej popoł. w budynku Miejskiej Szkoły Handlowej przy ul. Jagiellońskiej 24.

Dla młodzieży, która nie uzyskała świadectwa ukończenia, a ubiegłego roku uczęszczała do szkoły Doksztalającej nauka odbywać się będzie w tych samych dniach t. zn. w poniedziałki i czwartki dla jednych, a we wtorki i piątki dla drugich klas. W wyżej oznaczonym czasie zgrupowani się młodzież we czwartek i piątek (5 i 6 września).

Nowych uczniów (uczennice) nawet wziętych na próbę, w myśl obowiązujących ustaw winni pracodawcy zgłosić w kancelarji szkoły w przeciągu 6 dni po przyjęciu, tamże wszelkie zasłże zmiany, dotyczące praktykującej młodzieży kupieckiej.

KSIĘGARNIA I SKŁAD PAPIERU

„ŚWIT”

właściciel: Zdzisław Zdebski
BYDGOSZCZ, ŚNIADECKICH 50, TELEFON 1169

poleca w wielkim wyborze

książki szkolne i naukowe, mapy i atlasy

Poleca również tanie bruljony, zeszyty, bloki rysunkowe, cyrkle, linje, farbki i inne przybory szkolne, które oddaje po cenach znacznie niższych.

23384

Zmiana programu w szkolnictwie średnim. Departament szkolnictwa ogólnokształcącego Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. opracowuje obecnie zmianę programu nauczania w szkole średniej i powszechnej.

W programie nauczania w szkole średniej od kl. 1-ej do 8-ej nastąpić ma odciążenie w poszczególnie wykładanych przedmiotach i ściśle dostosowanie do potrzeb szkolnictwa wyższego.

Program nauczania w szkole powszechnej w wyższych oddziałach ma być uzgodniony z niższymi klasami szkoły średniej, tak, aby przejście do szkoły średniej było ułatwione.

Dyrekcja Miejskiej Szkoły Handlowej zawiadamia interesowanych, iż rok szkolny rozpocznie się we wtorek, 3 września. Młodzież zgromadzi się o godz. 8 rano w budynku szkolnym, skąd uda się na wspólne nabożeństwo.

Program szkolny obejmuje naukę gry na fortepianie, skrzypcach, wiolonczeli, śpiew solowy, naukę kompozycji, teorii i historii muzyki, solfeż, nauka harmonji, kontrapunkt, instrumentacja, gra ensemblowa i orkiestrowa. — Wpisy przyjmuje się codziennie w lokalu szkolnym od 9—12 Śniadeckich 13-14 II.

Drukowane spisy książek dopuszczone do użytku szkolnego na rok szkolny 1929/30 dla gimnazjów i wszystkich innych szkół księgarnia wydaje każdemu darmo.

Prócz tego aby udostępnić kupującym (uczennicom i uczniom) zapisywanie wszelkich notatek szkolnych i nie szkolnych, księgarnia „Świt” wydała kalendarzyki szkolne z notatnikiem na rok szkolny 1929/30, które oddaje darmo każdemu kupującemu. Zwracamy uwagę na zaprowadzoną księgarnię „Świt”, Zdzisława Zdebskiego, przy ul. Śniadeckich 50. Szczegóły w ogłoszeniach.

Szkoła muzyczna L. Zamorskiego w Bydgoszczy, ul. Śniadeckich 13-14, rozpoczyna nowy rok szkolny dnia 2 września br.

Posiedzenie plenarne
Sokoła Żeńskiego

odbędzie się

w środę, dnia 4 września br.
o godzinie 7,30 w Resursie Kupieckiej.
O udział wszystkich druhen prosi prezesa (23401) **Taskowa.**

Z kolonji letniej dzieci westfalskich w Żołędowie. W dniu 27 ub. m. miejscowy Komitet Z. O. K. Z. odwiedził dzieci przebywające w starym pałacu w Żołędowie. Są to dzieci rodaków z Westfalji, w liczbie 75 chłopców. Przebywają oni tam pod opieką 4 wychowawców ze Śląska z kierownikiem szkoły p. Szurmanem na czele. Czują się tam wszyscy doskonale, co widać było z ich dobrego humoru, z jakim witali gości. Odżywia ich się 5 razy dziennie i to obficie. Otaczający pałac park stanowi dla nich doskonały teren do zabaw. Biegają po nim w krótkich spodeńkach, używając ciepła słonecznego w całej pełni. Dzieci te, ze swego czterotygodniowego pobytu w kraju rodzinnym odniosły niemało korzyści tak materialnych, jak i duchowych. Ostatnich dowodem jest wielki u nich postęp we władaniu językiem ojczystym, czego ogólny wyraz dają w pięknych pieśniach polskich, które tu z zamiłowaniem śpiewają. Utrwalił im się w pamięci ten pobyt na ziemi ojczystej przez zwiedzenie naszej wspaniałej Wystawy w Poznaniu, która im niezmiernie zaimponowała.

Dowodem zainteresowania się społeczeństwa naszego kolonją, są częste wycieczki do Żołędowa jak np.: Ziemiańnek, i ostatnia, w skład której wchodził m. in. wiceprezydent miasta p. dr. Chmielarski, prezes Rady Miejskiej, p. Beyer, prezes Komitetu inspektor szkolny p. Klimesz, dyr. Banku Polskiego p. Woda z żoną, p. starościna drowa Beretowa, p. pułkownika Polniaszkowa, pp. Zawitajowie, p. Guentzlowa, lekarz pułkowy p. Maćkiewicz i inni.

Wychowanków obdarzono upominkami w postaci cukierków i ciast, a przybyła w dniu tym orkiestra pracowników kolejowych pod dyr. p. Masełkowskiego, była prawdziwą atrakcją. Goście spotkali się z bardzo miłym przyjęciem ze strony dzieci, co dowodziło o szczerzej, nieklamanej wdzięczności za trudny położony około ich pobytu w Polsce. Odjeżdżających żegnała dziatwa niemilknącymi długo okrzykami: „Niech żyją!”

Ubjory gimnastyczne

przepisowe dla młodzieży szkolnej i wszelkie przybory sportowe i gimnastyczne

poleca (23001)

Składnica Sportowa ul. Śniadeckich 45, tel. 790.

Tysiąc dzieci polskich z Nadrenji żegnało
w ub. piątek Bydgoszcz.

js) Nadszedł czas powrotu dzieci polskich z Niemiec, które spędziły wakacje w ojczyźnie swoich rodziców, bądź to u krewnych, bądź to w kolonjach zbiorowych. Odjechał już pociąg z dziećmi berlińskimi i lipskimi — przyszła kolej na dzieci nadreńskie i westfalskie.

W ubiegły piątek był na naszym zazwyczaj tak spokojnym dworcu wielki ruch. Już od samego rana napływały dzieci z różnych, nawet bardzo dalekich stron, bo nawet z Białegostoku, Białej Podlaskiej, Sieciech, Krasnegostawu i Wołkowskiej. Poszczególne wycieczki przyjmowała na naszym dworcu pełna poświęcenia delegacja miejscowego Związku Obrony Kresów Zachodnich z p. nauczycielem Grzegorkiem na czele. Dzieci były naogół podróżą bardzo zmęczone, to też dano im możliwość odpoczynku w kasynie kolejowym i Domu Czeladzi, gdzie je też ugoszczono.

Po południu rozległy się na dworcu dźwięki muzyki. To orkiestra kolejarzy żegnała małoletnich rodaków opuszczających nasz kraj. Wśród tysiąca mniejszych lub większych dzieci zjawili się wtedy i członkowie komitetu honorowego, jak również kierownik transportu p. Szulczewski z Po-

znania, zastępujący dyrektora wojewódzkiego Z. O. K. Z. dr. Kudlickiego. Olbrzymi pociąg, liczący przeszło 20 wagonów dostarczonych przez kolej niemiecką, ledwie mógł pomieścić liczne rzesze wykrzykujących i roześmianych dzieci. Tu i owdzie zabłądziła w tłumie jakaś dziewczynka i rozplakana szukała towarzyszy. Komitet miał wiele kłopotu z umieszczeniem dzieci w pociągu, który miał jechać do Gelsenkirchen, przyczem poszczególne wagony były przeznaczone również do Essen, Oberhausen i Duisburg. Rozdzielano cukierki i serdecznymi słowy żegnano latorośl polską. Było wśród dzieci również 96 niemieckiej narodowości. Niejednokrotnie maleństwa nie mogły sobie dać rady ze swoimi pakunkami — wtedy zawsze chętni do pomocy kolejarze wyręczyli je, zyskując w podzięce spojrzenie pełne szczerzej wdzięczności.

Wreszcie nadeszła godzina odjazdu. Orkiestra zagrała hymn narodowy, z okien pociągu wyciągały dzieci swoje rączki i żegnały w ten sposób Bydgoszcz, której chyba już nie zapomną.

W poniedziałek odjeżdża z Bydgoszczy podobny pociąg przeznaczony do Westfalji.

Bacność korporancji

Dnia 2 września br. odbędzie się w lokalu „Ermitage“ przy ul. Długiej 12, I. ptr. (dawn. Twardowski) o godz. 21 **zebranie informacyjne** w sprawie I. kongresu Związku Polskich Korporacji Akademickich w Poznaniu w dniach 8, 9. i 10 września br. i wspólnego wyjazdu.

Obecność wszystkich kom. i filistrów, przebywających w Bydgoszczy i okolicy konieczna.

Za komisję organizacyjną:
Bronisław Nowicki, K. Baltia.

— **Ślub.** W dniu 20-go sierpnia br. w starzej, historycznej farze w Bydgoszczy pobłogosławiony został związek małżeński pomiędzy p. Franciszkiem Piechowiakiem (znanym na gruncie m. Grudziądza lekarzem-dentystą) a p. Józefą Gelkówną z Bydgoszczy.

Aktu ślubnego udzielił młodej parze ks. Filipiak. Uczta weselna w gronie najbliższych krewnych i znajomych odbyła się w hotelu Lengninga. Telegramów i gratulacji nadesłano około setki.

Młodej parze na tej drodze łączymy nasze gratulacje staropolskim: „Szczęść Boże“ młodej parze!

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodził dnia 22. 8. br. w Inowrocławiu prezes Powszechnego Związku Pracodawców, dyrektor firmy C. A. Franke i komendant miejscowego Kurkowego Bractwa Strzeleckiego p. Stefan Wiese z małżonką swą Emilją domu Ludwiga. Kurkowe Bractwo Strzeleckie składa swemu komendantowi z okazji jubileuszu dziś wieczorem szablę pamiątkową. Do życzeń, składanych Jubilatowi, łączy się.

— **Oddział bydgoski Zrzeszenia Weteranów wojennych z niewoli angielskiej** zawiadamia, że otrzymał listy tych jeńców, którzy za pracę w woli angielskiej żadnego wynagrodzenia nie otrzymali a przebywali w kwaterach polskich. Pretensje te opiewają na ogólną kwotę 120 tysięcy złotych. Wypłata nastąpi dopiero po załatwieniu różnych uciążliwych urzędowych formalności. Zarząd główny w Poznaniu zapowiedział sporządzenie dalszych wykazów imiennych tych jeńców z niewoli angielskiej, którzy otrzymali zdevaluowane marki polskie a należy im się teraz dopłata wzgl. wyrównanie należności. Z końcem miesiąca września zwoła zarząd oddziału bydgoskiego **zebranie informacyjne**, na którym sprawę wyjaśni. Kto dotąd nie jest zarejestrowany, niech zwróci się do sekretariatu w Bydgoszczy. Adres: ulica Kwiatowa 1, III. piętro, Czesław Kamiński.

— **Wyroby „Kosma“.** Celem zapobieżenia pomyłkom oraz celem dania możności różniczenia wyrobów Tow. Akc. „Sarotti“ w Gdańsku od fabrykatów Tow. Akc. „Sarotti“ w Berlinie, uważało Tow. Akc. „Sarotti“ w Gdańsku za wskazane zaopatrzyć wyroby swoje nazwą **Kosma** oraz uwidocznionym obok znakiem fabrycznym. Znana jakość i wartość wyrobów „Kosma“ Tow. Akc. „Sarotti“ w Gdańsku pozostaje nadal niezmienną.

Przy grypie, zapaleniu oskrzeli, zapaleniu migdałków, katarze wierzchołków płucnych, zakatarzeniu nosa, gardzieli i krtani, chorobach usznych i ocznych pamiętać należy, aby żołądek i kiszki były dokładnie przeczyszczone przez użycie naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Znakomici fachowcy, myślący o zdrowiu naszym, zaświadczenia, że przy różnej i innych gorączkowych i zaraźliwych chorobach woda Franciszka-Józefa oddaje cierpiącej ludzkości ogromne usługi. (23295)

Wesoły kącik.

Awantury arabskie.

— Tatusiu, czy te dzikie wojowniki z Wesołego Miasteczka, też pójdą na rydów?...

— **Czyn godny do naśladowania.** Obowiązkiem każdego Polaka jest zwiedzenie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. W zrozumieniu ważności zwiedzenia wystawy, urządza Bydgoski Dom Towarowy dnia 1. 9. br. drugą wycieczkę reszty personelu w liczbie 65 osób. Pierwsza wycieczka przewyższała obecną pod względem ilości o 20 osób.

Pełne uznanie należy się firmie Bydgoski Dom Towarowy za czyn ten pochwały i naśladowania godny.

— **Nabożeństwo dla głuchoniemych** oraz zebranie Towarzystwa Pol. Katol. Głuchoniemych, odbędzie się w przyszłą niedzielę, tj. 8 września.

— **Polski Zbór Ewangelicko-Augsb.** przypomina swoim zborownikom, że począwszy od niedzieli 1 września nabożeństwa odbywać się będą ponownie o godz. 12-ej w południe w kościele przy ul. Poznańskiej 13.

— **Korporacja Magna-Polonia** przy U. P. donosi filistrów, rycerzom, barwiarzom oraz giermkom o mającym się odbyć w dniach 8, 9 i 10 września br. pierwszym Kongresie Polskich Korporacji Akademickich w Poznaniu. Obecność wszystkich komilitonów pod sankcją konieczną.

Komisja wakacyjna K. Magna-Polonia.

— **Korporacja Helionia** przy U. P. donosi filistrów, rycerzom oraz giermkom o mającym się odbyć...

Znak towarowy „GRZEBIEŃ“ T-wa Akcyjnego Łódzkiej Fabryki Nici.

Niniejszem podajemy do wiadomości Sz. Odbiorców i Konsumentów naszych nici, że po rozpoznaniu skargi apelacyjnej w sprawie używania przez p. **Lajba Dajca** na niciach znaku towarowego łudząco podobnego do znaku towarowego „GRZEBIEŃ“, Sąd Apelacyjny w Warszawie dnia 1 lipca 1929 r.

postanowił

wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 12 grudnia 1928 r. zatwierdzić: pobrać od oskarżonego **Lajba Dajca** zł 1.250 tytułem opłaty sądowej za drugą instancję.

Przypominamy, że powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 12 grudnia 1928 r. Lajb Dajca został skazany na zapłacenie zł 25.000 grzywny i na zapłacenie kosztów sądowych w wysokości 2.500,— i nadmieniamy, że w myśl art. 188 i następnym rozp. p. Prezydenta Rz. P. z dnia 22 marca 1928 roku o ochronie znaków towarowych, sprzedawanie towaru zaopatrzonego w znak towarowy ściśle odtworzony lub oczywiście podobny do znaku zarejestrowanego dla innego przemysłowca jest karane na równi z podrabianiem znaku towarowego.

23462

TOWARZYSTWO AKCYJNE.

— **Do szkoły!** Młodzież szkolna znajdzie wielki wybór naramieńców (rańce), teki i różne inne torby skórzane w składzie p. **Marjana Cywińskiego** przy ulicy Poznańskiej 4 (naprzeciw redakcji). Ceny przystępne dla każdego.

Międzynarodowa opinia wioślarzy zagranicznych

o piwie „MATUŚ“

f-my „BROWAR BYDGOSKI“ w Bydgoszczy

Znany i ruchliwy „Browar Bydgoski“, najpoważniejsza placówka przemysłu piwowarskiego w Bydgoszczy, wyrabiający rzeczywiście tylko doborowe piwa, uzyskał dla swych wyrobów pełne uznanie wszystkich zagranicznych wioślarzy.

Otóż co piszą wioślarze:

1) Belgii: Załoga i przewodnictwo wioślarskie Belgii poznali jakość piwa „MATUŚ“ oraz wody naturalnej „MARJANKI“ i polecają je wszystkim sportowcom. — Les chef de la delegation Belge, podpis: A. Segelaer.

2) Węgier: Z przyjemnością poświadczamy, że woda „MARJANKI“ jak i sportowe piwo słodowe (sportsmalata-sör) „MATUŚ“ są bardzo smaczne, działają orzeźwiająco i nadzwyczaj polecać można trenującym sportowcom. — „Hungaria Everös Egylet“ Budapest, w imieniu wioślarzy wyścigowych, podpis: Stefan Jeney.

3) Danii: Wioślarze duńscy pili podczas swego pobytu w Bydgoszczy piwo „MATUŚ“ i stwierdzili tegoż odżywcze i smaczne zalety, dlatego mogą polecić piwo to wszystkim trenującym sportowcom. Podpis: Ernst Leder for Danmark, Roere.

4) Francji: Z prawdziwą przyjemnością ją i wioślarze francuscy piliśmy piwo „Browaru Bydgoskiego“ „MATUŚ“ oraz wodę mineralną „MARJANKI“ wszyscy stwierdziliśmy, że wyroby te oznaczały się najwyższym gatunkiem i smakiem. Podpis: Emil Lecuirot, skarbnik francuskiego Związku Wioślarskiego.

5) Italii: Kosztowaliśmy podczas naszego pobytu w Polsce dobre piwo słodowe „MATUŚ“ nadające się bardzo dla sportowców także i naturalną wodę mineralną „MARJANKI“. Polecamy dlatego wszystkim sportowcom jak i wogóle amatorom niniejszem wyroby słynnej firmy „Browar Bydgoski“. Podpis: p. L. Canottiere Italiani parte cipanti alle Regate di Campionato Europeo di Bydgoszcz Renato Petronio.

Również i wioślarze bydgoscy używają już od kilku lat podczas treningu wyłącznie piwo „MATUŚ“ czemu też należy w znacznej mierze przypisać ich świetne sukcesy na wszystkich krajowych i zagranicznych regatach.

Zatem „Sportowcy“ pijcie piwo „MATUŚ“ a osiągniecie niespodziewane wyniki we wszystkich zawodach. (23293)

„BROWAR BYDGOSKI“

Bydgoszcz, Ustronie 6. Telefon 1603 i 1608.

...pan chodź w dziurawych butach (Makuszyński dodałby: z ciężarkami w kieszeni, żeby go wiatr nie porwał). Choruje zapewne na kieszeń; ma suchoty kieszonekowe.

Albo: Pani Iza chciała ode mnie pożyczyc 10 złotych. Dałem jej 5 — ostatnie cięle z obory. Powiedziała: „Od przybytku głowa nie boli“, podziękowała ładnie i poszła. Mogę być pewny, że figę dostanę z powrotem; stało się — pisz na Berdyczów.

Mortus. Wolno nam, przeciętnym śmiertelnikom, zerkać tylko pożądliwie na smaczne kąski, patrzeć na nie jak kot na szperkę. Ale, ponieważ każdy jest panem za trzy grosze, bądźmy skromni. Obejdzie się bez zbytków; żyjemy ubogo lecz chędogo.

Przypadki chodzą po ludziach. Może znajdzie się jakiś wujaszek, który zapisze spadek. Zwiesiwszy uszy, zarzućmy wędkę, łowiąc ryby przed niewodem... Może się co złapie. W każdym razie psi los.

— Mortus.

(bar.)

...aż, jeśli nie do tytułu mistrza to chociaż do wice-mistrza.

Zatem w niedzielę dnia 1. 9. br. na boisku stadjonu miejskiego o godz. 16 zobaczyc będzie można jeden z ostatnich seryj pięknych meczy.

Przedmecze zapewnione.

W niedzielę dnia 1 września o godz. 4-tej po poł. rozegrany zostanie na wojsk. placu ćwiczeń w Jachcicach mecz piłki nożnej pomiędzy 1-szą druż. nowo utworzonego klubu sportowego „Legja“ Bydgoszcz-Jachcice i II-gą (C kl) druż. klubu sportowego „Polonia“.

Zabawa Sokoła I.

Idźmy na zabawę Sokoła I. w STRZELNICY przy ul. Toruńskiej dnia 1 WRZESNIA b. r. od godziny 15-ej do rana.

Smiech, humor zapewniony. Wiele ładnych fantów do wygrania.

19 Polska Państwowa Loteria Klas.

od **7 września** do **9 października**

czyli pięć tygodni trwa ciągnięcie V klasy. Tabele wygranych nadchodzą codziennie. Wszelkie wygrane wypłacamy natychmiast.

Co drugi los wygrywa

Główna wygrana
750.000 zł

Ogólna kwota wygranych wynosi:
24.448.000 złotych.

Cena losu: 1/1 — 200 zł, 1/2 — 100 zł, 1/4 — 50 zł.

M. REJEWSKA
Bydgoszcz, Dworcowa 17.

Telefon 27. Konto czekowe P. K. O. 207 963. Zamówienia listowne skutecznia się odwrotnie.

Wyciąć i przesać w koperce.

Karta zamówień. (23498)

Do Kolektury M. Rejewska, Bydgoszcz, Dworcowa 17.

Proszę nadesłać do V klasy za zaliczką:

..... losów całych po 200 zł
..... losów półówek po 100 zł
..... losów ćwiartek po 50 zł

Nazwisko:

Adres:

— Osobiste. Dr. med. Tadeusz Gałomski powrócił z urlopu i nadal przyjmuje pacjentów w zakładzie elektroczniczo-kapielowym „Samitas” przy ul. Gdańskiej 19

— Kabaret „Oaza” przy ul. Pomorskiej 12, po gruntownym odnowieniu cieszy się niesłabnącym powodzeniem, a to dzięki fachowemu kierownictwu p. Grabowskiego. Od 1 września zupełna zmiana programu wraz z powiększoną orkiestrą. Po programie dancin’g do rana. Program familijny. Początek o 9-iej wiecz.

KONCERTY I ZABAWY.

Koncert i zawody. Z okazji zjazdu Towarzystw Powstańców i Wojaków obwodu bydgoskiego, w Bydgoszczy, w niedzielę dn. 1 września br. odbędą się na boisku p. Korki przy ul. św. Trójcy począwszy od godz. 15 zawody wojskowe z koncertem, a w ogrodzie rozmaite gry. Szanowne obywatelstwo uprasza się o poparcie powyższej imprezy

Sokół IV. Bielawy urządza 1 września po południu zabawę latową w lesie przy ulicy Gdańskiej za szkołą oficerską, na którą szanowne obywatelstwo zaprasza. Koncert, bufet i wiele innych urozmaiceń.

— **Koło Absolwentów Szkół Handlowych** w Bydgoszczy urządza zabawę taneczną, którą odbędzie się 31 bm. w salach „Strzelnicy”. Początek o godz. 8 wiecz. Do tańca przygrywa będzie orkiestra kapelm. Krajewskiego. Str. wieczorowy.

— **Zabawa w Jachcicach.** Tow. śpiewu „Lutnia” Jachcice urządza w niedzielę, dn. 1 września br., w sali p. J. Trzebiatowskiego ul. Saperów 21, zabawę letnią. Początek o godzinie 6 wiecz. — Zabawy, urządzone przez wymienione Towarzystwo, cieszyły się zawsze ogromnym powodzeniem. Komitet zabawowy dokłada starań, by i ta zabawa wypadła k zadowoleniu wszystkich.

Tapety, ceraty, linoleum

WYSYŁKOWY DOM TAPEI

S. Stryszyk, Bydgoszcz, Długa 34

Założono 1904 6329 Telefon 1234

Tajemnica porostu włosów zbadana naukowo.

Około 100.000 włosów znajduje się na skórze głowy. Według prawa natury winny one rosnąć aż do końca naszego życia codziennie, co godzina z roku na rok. Oibrzymiej energii potrzeba, ażeby ten dziw natury mógł się odbywać.

Włosy, ta najpiękniejsza ozdoba głowy ludzkiej, są wystawione na wiele niebezpieczeństw, które polegają na tem, iż skóra głowy jest zbyt skomplikowanym organem, ażeby mogła być odpowiednio pielęgnowana przy pomocy środków kosmetycznych, będących ogólnie w użyciu.

Czasami mamy do czynienia ze zbyt silnym

Z życia towarzystw.

K. S. „Bydgoszcz”. Dziś schadzka w lokalu p. Mellera o godz. 8.

Grupa Powstańców Wlkp. z roku 1919-19. Z powodu imprezy leśnej, którą urządza zarząd okręgu jako pierwszą, by zadowolić uczestników wszystkich sfer, wzywa się wszystkich chętnych członków do współpracy, w celu jak najlepszego przygotowania całości. Zbiórka w niedzielę 1 września o godz. 11 przed poł. w sekretarjacie, ul. Gdańska 162 II ptr.

Tow. Terminatorów. Zebranie miesięczne 1 września o godz. 15 w Domu Czeladzi, ulica Zygmunta Augusta.

K. S. „Polonia”. Dalszy ciąg turnieju szóstkowego w niedzielę o godz. 8 rano na boisku Szkoły Oficerskiej.

„Sokół” III. Zawody gniazdowe dla druhen, młodzieży żeńskiej i męskiej w niedzielę o godzinie 8, na Stadionie.

„Sokół” IV. Bielawy. 1 września zawody gniazdowe na Stadionie Miejskim. Zbiórka zawodników rano o godz. 7, sędziów o 7,30. O godz. 13 zabawa latowa w lesie przy ulicy Gdańskiej, za Szkołą Oficerską po lewej stronie. W poniedziałek koniec strzelania z wiatrówek o nagrody; rozstrzelanie o godz. 20.

Tow. Uczniów Kupieckich. Zbiórka członków w niedzielę 1 września o godz. 8 rano przy Stadionie Miejskim.

Związek Inwalidów Cywilnych. Zwyczajne zebranie w poniedziałek o godz. 5 u Mellera.

18467

Do nabycia wszędzie.

„Sokół” V, Okole-Wilczak. Zebranie zarządu, komisji zabawowej, oraz kierowników poszczególnych oddziałów we wtorek o godz. 8 u p. Kamińskiego.

Bydg. Tow. Cyklistów. W poniedziałek zebranie o godz. 20 u Wicherta.

Bydgoski Klub Pływacki. Zebranie w poniedziałek w Resursie Kupieckiej.

„Sokół” I. Dnia 31 sierpnia o 9-iej w lokalu Żółkiewicza stawiają się wszyscy członkowie komisji niestających dochodów, celem omówienia ostatecznych przygotowań, dotyczących niepełnej zabawy.

Tow. ośw. „Lech”. Zebranie 2 bm. u p. Mellera Plac Piastowski, o godz. 20.

Baczność, zawodnicy z wycigów międzypowiatowych o puchar B. T. K. Fotografie z wyśw można odebrać u prezesa B. T. K. Kazera, Malborska 20.

Polskie Zjednoczenie Drobnych Kupców. Zebranie 1 września o godz. 16,30 u p. Mellera Plac Piastowski 2. Sprawa wyborów do Rady Miejskiej.

Bydgoski Chór Męski. Lekcja we wtorek dz. 20 w lokalu p. Bielawskiego, róg Hetmickiej i Szczecińskiej.

Bydg. Tow. Kolarzy. Zebranie miesięczne września w lokalu p. Jaśniewskiej, ul. Pońska 20, o godz. 19,30.

„Odrodzenie”. Chór śpiewa w niedzielę 1 bm. w kościele św. Wincentego a Paulo mszy św. o godz. 10 przed poł.

Tow. Obywateli na Szwedcerowie. Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, 1. bm. o godzinie 4 po poł. z referatem w Domu Katolickim przy ul. Dąbrowskiego.

S. M. P. „Gwiazda”. W poniedziałek 2. bm. o godz. 7,30 lekcja II. oddz. kółka muzycznego.

S. M. P. „Gwiazda”. Dnia 1 września po niesporach zebranie informacyjne w sprawie zabawy i zbiórka kółka amatorskiego.

Tow. „Jedność” pod opieką św. Wojciecha. Zebranie w niedzielę, 1. bm. o godz. 15 w salce „Złoty Róg” ul. Grunwaldzka.

Tow. Powstańców i Woj. Bielawy-Skrzetusko. W niedzielę, 1. bm. zbiórka o godz. 7,30 przed lokalem p. Ferencza. Uprasza się o przybycie wszystkich członków.

Związek emerytów państw. i rencistów donosi, że plenarne zgromadzenie odbędzie się w czwartek, 5. bm. o godz. 17 w Resursie Kupieckiej. Sprawy bardzo ważne. Posiedzenie zarządu w środę, 4. bm.

Tow. oświat. „Lech”. Zebranie dnia 5. bm. o godz. 8 wiecz. w lokalu „3 Maja” plac Piastowski. Na porządku dziennym m. in. wycieczka 11. bm.

Baczność, Hallerczycy. Strzelanie odbędzie się w niedzielę, 1. bm. o godz. 13 na strzelnicy garnizonowej. Zebranie plenarne 3. bm. o godzinie 19 w Resursie Kupieckiej.

Związek Pracowników Kupieckich. W środę, 4. bm. o godz. 20 w hotelu Lengninga zebranie plenarne. Na porządku dziennym bardzo ważne i aktualne sprawy. M. in. wygłosi interesujący referat p. prof. Reppke.

łuszczeniem się skóry (łupież), czasami znów można zaobserwować zbyt silne wydzielanie się tłuszczu (powiększenie gruczołów łojowych). Należy też uwzględnić tę okoliczność, że na włosach osiada wiele kurzu. Wszystko to razem tworzy na skórze głowy warstwę, którą łatwo zdrapać można. Następuje pewien rodzaj podrażnienia, z czym zawsze jest związany stan zapalny, co bezwzględnie pociąga za sobą zanik porostu włosów. Stosowanie w tych wypadkach środków takich, jak: perfumowany spirytus, gruntowne mycie głowy przy pomocy mydeł itp. jest prostoprzestępstwem w stosunku do naszych włosów. Ze w tym kierunku bardzo wiele się grzeszy, nie trzeba specjalnie dowodzić, za dowód mogą służyć całe rzesze ludzi, zmartwionych wypadaniem włosów, względnie ludzi, którym włosy już powypadały.

Po sprawdzeniu przez profesorów uniwersytetu interesujących doświadczeń, wykonywanych w dziedzinie porostu i kosmetyki włosów, zostało stwierdzonym z całą pewnością, że stosowanie „Silvikrin-kuracji włosów w komplecie” w bardzo krótkim czasie powstrzymuje wypadanie włosów, a nawet już wylysiałe miejsca, pod wpływem tej kuracji, z powrotem pokrywają się włosami.

Tak samo lekarze stwierdzili, a praktyka wielokrotnie potwierdziła fakt, że mycie głowy przy pomocy „Silvikrin-Shampooonu” i codzienne pielęgnowanie włosów „Silvikrin-Fluidem” zapewnia zachowanie takowych aż do późnej starości.

Panów lekarzy, którzy „Silvikrinu” dotąd jeszcze nie wypróbowali, prosimy, ażeby ządali od nas bezpłatnie naszych preparatów.

Głównym dążeniem szanownego czytelnika jest oczywiście usunięcie łupieżu, wypadania włosów i nadmierne wydzielanie się tłuszczu, a także odzyskanie utraconego już uwłosienia. Jest bezwarunkowo koniecznym, abyście przedewszystkiem szczegółowo zostali poinformowani o problemacie porostu włosów. Przesyłamy zatem na żądanie zupełnie bezpłatnie i franko: 1) Książeczkę „Wypadanie i regeneracja włosów”, 2) Najnowsze wiadomości z Polski — tak samo z kół lekarskich o osiągniętych dodatknych wynikach stosowania „Silvikrinu”, 3) Plan kuracji „Silvikrinowej”, zredagowany przez profesora dr. med. Lipiawskiego, 4) Próbkę „Silvikrin-Shampooonu”.

W tym celu prosimy o nadesłanie dokładnego adresu do Silvikrin Vertrieb, Gdańsk, 318, Böttchergasse 23-27. (23321)

COGNAC BISQUIT DUBOUCHÉ

Reprezentacja i składy konsygnacyjne na Zachodnią Polskę: JAN MIKOŁAJCZAK, POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 7.

9670

Ostatnie wiadomości.

Warszawa, 31. 8. tel. wł. Z Nowego Jorku donoszą, że ks. dr. Sobieniowski, brat znanego literata, ma zostać profesorem literatury polskiej na uniwersytecie w Cleveland.

Katowice, 31. 8. tel. wł. Przybyła tu wycieczka bankierów i przemysłowców szwajcarskich, w liczbie 17 osób.

Haga, 30. 8. PAT. Chwałą tu ustępliwość Brianda, która rozbroiła Niemcy. Komisja kontrolna w Nadrenji uzyskała charakter tak niewinny, że nie można ją nazwać komisją kontrolną. Sprawa ta wypadła o wiele pomyślniej dla Niemców, aniżeli mogli się spodziewać.

Londyn, 30. 8. PAT. Premier Mac Donald przesłał ministrowi Hendersonowi depezę gratulacyjną z okazji osiągniętego porozumienia w sprawie Nadrenji. Premier wyraża nadzieję, że wycofanie wojsk będzie postępowało naleyście szybko.

Warszawa, 31. 8. tel. wł. Na posiedzeniu klubu parlamentarnego Wyzwolenia, postanowiono plan pracy na przyszłość ułożyć dopiero po wyborach zarządu Wybory odbędą się w początkach października.

Parlamentarzyści francuscy przybyli do Warszawy.

Warszawa, 31. 8. (tel. wł.) Wczoraj o godz. 10,30 przybyła do Warszawy wycieczka parlamentarzystów francuskich. Gości witali na dworcu postowie Dąbski i Czetwertyński, prezes grupy polsko-francuskiej poseł Radziwiłł, senator Lubomirski i tłumy publiczności. Imieniem miasta przemówił wiceprezydent Biedowski, kończąc okrzykiem na cześć Francji. W kilku słowach odpowiedział prezes grupy francuskiej Locqin. Przed dworcem tłum urządził gościom gorącą owację. Parlamentarzyści francuscy zamieszkali w hotelu Europejskim. Dzień dzisiejszy poświęcony będzie oficjalnym wizytom, po południu odbędzie się uroczyste posiedzenie grupy parlamentarnej polsko-francuskiej z udziałem gości.

W szponach niszczylielskiego żywiołu.

Poznań, 31. 8. Dziś w nocy szalał w Strzemesznie pożar, który wybuchł około godz. 1 w nocy w zabudowaniach niejakiego Szarzyńskiego. Spłonęły szopa, stodoła i zbiory, wszystko nisko ubezpieczone, wobec czego właściciel ponosi duże szkody. Pożarem onegdaj wybuchł pożar w Szamotułach w młynie parowym, spowodowany tarcieniem kamieni młynka od oczyszczania zboża.

Dwie konfiskaty.

Grudziądz, (AW.) Na zarządzenie władz skonfiskowany został nr. 101-szy „Gazety Grudziądzkiej” za notatkę p. t. „Ciekawa historyjka”, przedrukowana z warszawskiego tygodnika „Placówka”. Taksamo skonfiskowano po raz pierwszy nr. 199 „Gońca Nadwiślańskiego” z dnia 30 sierpnia rb., zawierający sprawozdanie z odbytej przeciwko byłemu podprokuratorowi Fr. Fiedlerowi rozprawy sądowej.

Katowice, 31. 8. tel. wł. Wojewoda śląski dr. Grażyński oraz wicewojewoda Żurawski powrócili z urlopow i objęli urzędowanie.

Pomnik bohatera.

Toruń. (AW) Pod Bobrownikami obok Włocławka, został odsłonięty pomnik ś. p. ppor. Jerzego Pierzchańskiego, który w tem miejscu poległ dnia 14 sierpnia 1920 r. w czasie walk z bolszewikami.

Śląski działacz plebiscytowy uwięziony w Niemczech.

Jak się dowiaduje Agencja Wschodnia ze źródeł wiarygodnych na granicy niemiecko-polskiej w kolonii „Wiktor”, w pobliżu Tarnowskich Gór, władze niemieckie aresztowały w autobusie, jadącego do Polski b. podkomisarza policji woj. śląskiego Macieja Szweda, nie podając powodów zatrzymania. Szweda odstawiony został do Bytomia, a następnie do Gliwic. Szweda jest znany na Śląsku i brał swego czasu czynny udział w akcji plebiscytowej.

Z RUCHU TOWARZYSTW.

Bydg. Tow. Ogrodników. Zebranie nie odbędzie się w niedzielę 1 lecz 8 września, w starym lokalu o zwykłym czasie.

S. M. P. „Zorza”, oddz. starszy. Zebranie w poniedziałek o godz. 7,30 w salce parafjalnej. Zw. Niższych Funkcj. i Prac. Państw., Koło Bydgoszcz. Zebranie zarządu 3 września o 7-ej w lokalu p. Piątkowskiego, ul. Toruńska 184. S. M. P. „Brzask”. 4 września o godz. 20 zebranie plenarne w salce Domu Katolickiego przy ul. Grodzkiej.

CENY TARGOWE W BYDGOSZCZY.

Dnia 31 sierpnia 1929.

Mięso: wołowina 1,30—1,70, wieprzowina 1,80—1,90, słonina 2,00, baranina 1,40, cielęcina 1,30—1,50.

Nabiał: jaja 2,80, masło 2,70—3,00. Jarzyny: marchew 15, buraki 15, cebula 40, kapusta 20.

Owoce: jabłka 40—60, gruszki 40—70, sliwki 90, pomidory 70—80.

Drób: kurczęta (para) 1,50—3,00, kury 3,00—7,00, gęsi 9,00—12,00, kaczki 4,50—7,00.

Dowóz wszystkich produktów żywnościowych bardzo wielki.

Japonia chce skorzystać z zatargu chińsko-sowieckiego.

Nie napróżno leciał Zeppelin do Japonii.

Tokio. (AW) Wobec tego, iż nadzieje na rozwiązanie konfliktu chińsko-sowieckiego na podstawie paktu Kelloga maleją z dnia na dzień, prasa japońska wyraża zdanie, że jedynie Japonia może w chwili obecnej odegrać rolę pośredniczką między Chinami i Sowiecami. W związku z tym konfliktem pozycja Japonii na całym Dalekim Wschodzie została wzmocniona. W dalszym ciągu krąży pogłoski, że w razie zbyt daleko idącej działalności wojsk sowieckich w pobliżu Korei rząd japoński nie cofnie się przed najdalej idącymi środkami. Na morzu japońskimi na wschód od Władywostoku krążą eskadry japońskiej marynarki wojennej.

kiej armji Dalekiego Wschodu Bluecher, który dokonał szczegółowej inspekcji oddziałów sowieckich. Bluecher wyraził niezadowolenie z powodu braku entuzjazmu (zapału) oraz udzielił surowej nagany kilku czerwonym oficerom. W Chabarowsku formowane są oddziały rekrutujące się z ludów i plemion Dalekiego Wschodu.

Władze sowieckiej Mongolji aresztowały w Urdze chińskiego wicekonsula. Na granicę chińską wysłali bolszewicy dwie dywizje kawalerji mongolskiej.

(AW) Utarczki na granicy chińsko-sowieckiej trwają w dalszym ciągu, nie przybierają jednak większych rozmiarów. W pobliżu stacji Grodekowo doszło do walki między sowiecką strażą graniczną, a oddziałem białych, którzy przedostali się na terytorjum Sowieców.

Morderstwo rabunkowe pod Kowalewem.

W powodzi krwi pławi się trup szofera Penkali.

Toruń, dnia 31. 8. W lesie pod Kowalewem dokonano morderstwa rabunkowego na osobie Franciszka Penkali zamieszkałego we Włocławku, właściciela taksówki. Przeprowadzone wstępne śledztwo ujawniło, iż morderstwa dokonała para pasażerów, która wyjechała taksówką Penkali z Włocławka do Nieszawy. W czasie, gdy przejeżdżano przez las, mordercy

pod groźbą rewolweru zmusili Penkałę do sprowadzenia samochodu na boczną drogę i tam czterema strzałami rewolwerowymi skierowanymi w tył głowy pozbawili szofera życia. Podarte ubranie i liczne rany na rękach i twarzy świadczą, że napadnięty stoczył zażartą walkę z napastnikami. Śledztwo stwierdziło, że Penkała został obrabowany z gotówki, weksli i biżuterji.

Mixin

najlepszy i najtańszy proszek mydlany

Ceny podawane Izbie przemysłowo-handlowej w Bydgoszczy.

Bydgoszcz dnia 27. 8. 1929 roku.

Cena za 100 kg.	od zł—do zł
Pszenvca nowa	38,00—39,50
Zyto nowe	24,50—25,05
Jęczmień	25,50—26,50
Jęczmień browarny	28,50—30,00
Groch Folgera	00,00—00,00
Groch jadalny polny	00,00—00,00
Groch Viktorja	00,00—00,00
Owies	22,00—23,50
Otręby pszenne	00,00—22,00
Otręby żytnie	00,00—20,00

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 30. 8. 1929 roku.

płacono za 100 kg. w zł.

Zyto nowe	25,00—26,00
Pszenvca nowa	38,00—40,00
Jęczmień przemysłowy	25,00—26,60
Jęczmień browarny	28,50—31,50
Owies	21,00—24,00
Mąka żytnia 70 proc.	39,00—00,00
Mąka pszena 65 proc.	63,50—67,00
Mąka żytnia 65 proc.	00,00—00,00
Otręby żytnie	18,75—19,75
Otręby pszenne	21,25—22,25
Rzepak	69,00—72,00
Groch Viktorja	60,00—68,00

Bank Polski płacił dnia 31 sierpnia za:

dolary amerykańskie	8,84—8,85
funtv szterlingów	43,05
franki szwajcarskie	170,91
franki francuskie	34,76
marki niemieckie	211,45
guldeny gdańskie	172,20
szylingi austriackie	125,07
liry włoskie	46,46
korony czeskie	26,30

Giełda warszawska

dnia 30 sierpnia

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poz. inwest.	118,00	117,75	119,00
5-proc. poz. premj. dol.	000,00	000,00	060,75
5-proc. poz. kon.	000,00	048,25	048,50
10-proc. poz. kol.	000,00	000,00	10250

Akcje w złotych:

Bank Polski	166,00—166,75
Bank Tow. Spółdz.	000,00—090,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	000,00—78,50
W. T. Węgla	00,00—65,00
Norblin	000,00—139,00
Starachowice	027,50—027,75

Stan wody w Wiśle dnia 31 sierpnia

rano: Warszawa 1.19, Płock 0.57, Toruń 0.46, Fordon 0.48, Chełmno 0.35, Grudziądz 0.54, Korzeniewo 0.79, Piekło +0.2, Tczew -0.22, Einlage 2.24, Schievenhorst 2.44.

Wyciąć — Zachować!

Ważny od 4 września 1929 r.

Rozkład jazdy autobusów Tuchola — Koronowo — Bydgoszcz

Odjazd		Stacje	Przyjazd				
W dni powszednie	W niedziele i święta		W dni powszednie	W niedziele i święta			
6:30	11:00	14:00	6:30	10:00	14:00	20:00	21:30
6:45	11:15	14:15	6:45	9:45	13:45	19:45	21:15
7:00	11:30	14:30	7:00	9:30	13:30	19:30	21:00
7:30	11:45	14:45	7:30	9:15	13:15	19:15	20:45
7:35	11:55	14:55	7:35	9:00	13:00	19:00	20:30
7:40	12:10	15:10	7:45	8:50	12:50	18:50	20:20
8:00	12:30	15:30	8:00	8:30	12:30	18:30	20:00
8:10	12:45	15:45	8:15	8:15	12:15	18:15	19:45
8:30	13:00	16:00	8:30	8:00	12:00	18:00	19:30
8:40	13:15	16:15	8:40	7:45	11:45	17:45	19:15
9:00	13:30	16:30	9:00	7:30	11:30	17:30	19:00

J. Myszk

Bydgoszcz ul. Matejki nr. 5a

Wyciąć — Zachować!

K. Kociemski

Tuchola, ul. Chojnicka 15

Wyciąć — Zachować!

Do organizowania i nadzorowania agentów na Pomorzu potrzebny ucziwy i zdolny

inspektor

z branży separatorów, maszyn do szycia, lub ubezpieczenia. Piśmienne oferty

E. KROMCZYŃSKI, POZNAŃ

Aleje Marcinkowskiego 5. (23513)

2 UCZNI

poszukuje się od 15. IX. lub później do składu delikatesów i tow. kolonj.

Zgłoszenia piśmienne lub osobiste z dołączeniem życiorysu oraz świadectwa szkolnego przyjmuje

Józef Häusler

Mostowa 9 Bydgoszcz Telefon 319.

Żyto siewne

Wioszanowskie oraz Granum

I. odsiew I. odsiew jak również 23522

pszenicę siewną

Wysoka litewka (Oltarzewska) I. odsiew uznane przez Wlkp. Izbę Roln. w Poznaniu poleca

ST. SZUKALSKI, Skład i hodowla nasion - Handel zboża Tel. 839 w Bydgoszczy, Dworcowa 95 a Tel. 1162

Unieważniam

następujące przezemnie podpisane weksle płatne:

13 września 1929	zł 134,—	5 grudnia 1929	zł 200,—
21 " " " " " "	" 145,—	6 " " " " " "	" 100,—
31 października 1929	" 100,—	8 " " " " " "	" 100,—
10 listopada 1929	" 100,—	14 " " " " " "	" 100,—
20 " " " " " "	" 200,—	26 " " " " " "	" 200,—
26 " " " " " "	" 100,—		

które podczas przesyłki zaginęły, a za które nie odpowiadam. (23499)

Stefan Wojtkowiak, Wyrzysk, Rynek nr. 11.

Przeszło 1000 kubicznych mtr.

szlamu (mułu) ze stawu

szprzeda (23539)

Peterson, Okole, telefon 87, Cegielnia i młyn.

✠

W dniu 30 sierpnia br. o godz 1-ej w południe zmarł nagle, zaopatrzone Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy, dobry, nad wyraz troskliwy i nigdy niezapomniany ojciec, kochany dziadek, brat, szwagier i teść

ś. p.

Teofil Bethke

kupiec

przeżywszy lat 65, o czym zawiadamia pogrążona w nieutulonym smutku

Żona i dzieci.

Lobżenica, Nakło, Bydgoszcz, Poznań i Stryj.

Odprowadzenie zwłok na wieczny spoczynek z domu żałoby nastąpi w niedzielę, dnia 1 września br. o godz. 4-ej popoł. na cmentarz parafjalny.

Nabożeństwo żałobne za duszę Zmarłego odprawi się w poniedziałek, dnia 2 września o godz. 9-tej przedpoł. w kościele parafjalnym w Lobżenicy. (23572)

✠

Dnia 30 b. m. rozstał się z tym światem kupiec ś. p.

Teofil Bethke

dlugoletni członek Rady Miejskiej i innych korporacji miejskich.

Pamięć po Nim u nas nigdy nie zagaśnie.

Magistrat i Rada Miejska
miasta Lobżenicy.

23352)

✠

W dniu 30 sierpnia 1929 r. rozstał się z tym światem długoletni i gorliwy członek brat

Teofil Bethke

Bractwo Śirzeleckie
w Łobżenicy.

23385)

✠

Dnia 30 sierpnia br. zmarł po ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św. nasz najukochańszy brat, szwagier i wujek

ś. p.

Franciszek Zieliński

emerytowany sekretarz pocztowy przeżywszy lat 63, o czym donosi w smutku pogrążone

Rodzeństwo.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę o godz. 3-ciej popoł. z domu żałoby Nakło-Wysep. (23531)

Wielebnemu Księdzu Proboszczowi Kłowski za wypowiedziane słowa pełne serca i pociechy, Wielebnemu Duchowieństwu, Towarzystwom i Związkom, Mieszkańcom Łabiszyna i okolicy, oraz wszystkim, którzy tak liczny wzięli udział w pogrzebie nieodżałowanej najdroższej matki i babki naszej ś. p.

Jadwigi z hr. Broel Platerów
Księżnej Karolowej Radziwiłłowej

i okazali nam tyle dowodów życzliwości i współczucia, składam w imieniu swoim, rodzeństwa i rodziny

najszczerze podziękowanie.

Z Radziwiłłów Marja Skórzewska.
Lubostroń w sierpniu 1929 r. (23498)

W dniu imienin ś. p. (12477)

inż. Stefana Grekowicza
dnia 2 września, w poniedziałek o godzinie 8½ będzie odprawiona

msza żałobna

w kościele Farnym. **ŻONA.**

We wtorek 3 września, jako w pierwszą rocznicę śmierci ś. p. Leona Stefanka i Apolonji Stefankowej z Grabowskich odbędzie się **nabożeństwo żałobne** za spokój Ich dusz w kościele Jezuitckim o godz. 8-mej, o czym zawiadamia (12478)

Ojciec - mąż.

Przetarg przymusowy.
Dnia 2. 9. bm. o godz. 11-iej przed poł. sprzedawać będę przy ulicy Podolskiej nr. 13 w podwórzu najwięcej dającym za gotówkę 23453

większą ilość oponów do samochodów, części zapasowych do samochodu Chewrolety i Forda, 1 maszynę do pisania oraz kasę żelazną do pieniędzy.

Kucharz, komornik sądowy

Przetarg przymusowy.
Dnia 2. 9. br. o godz. 10-iej przy ul. Rycerskiej 2, parter lewo, sprzedam najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą

biurko dębowe i szafę do rzeczy

23459 Kucharz, komornik sądowy.

Przetarg przymusowy.
Dnia 3 września br. o godz 10 przed południem sprzedam w Sołcu Kujawskim, Rynek 1 najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą

8 ubrań męskich

wielkości od nr. 46-50. (23770)

Czternasty, kom. sąd. z p. w Bydgoszczy.

Całkowicie wykonane w kraju
jedyne na nasze drogi, niezrównane

ciężarówki i autobusy

URSUS

Centrala: Zakłady Mechaniczne „URSUS“ S. A., Warszawa, Sierniewicka 27/28

Przedstawiciele na województwa:

- Białostockie** - W. Kariakin, Białystok, Kilińskiego 17
- Krakowskie** - F. Nowotny, Kraków, Jabłonowskich 4
- Lubelskie** - Biuro Techniczne „Lech“, Lublin, Bernardyńska 9
- Lwowskie** - Inż. B. i K. Neymanowie, Lwów, Chorążczyzny 6
- Łódzkie** - H. Buczyński, Łódź, Piotrkowska 112
- Pomorskie** - K. S. Auto, Bydgoszcz, Gdańska 19
- Poznańskie** - Zakłady Mechaniczne „Ursus“ oddz. w Poznaniu, 27 Grudnia 16
- Śląskie** - Dr. L. Korczyński, Katowice, Gen. Zajączka 4
- Wileńskie** - L. Janowicz, Wilno, Ponarska 55. (21985)

Miód pszczelny w każdej ilości kupuje 23525

Józef Häusler,
Bydgoszcz,
ul. Mostowa nr. 9.

Automobile

Buick torpedo zł 4500
Essex limuzyna zł 2500
Ford torpedo zł 1500
Ford z nasadką zł 1500
Ford limuzyna 2 drzwiowa zł 3 500
Ford limuzyna zł 2500
Opel torpedo zł 5 500

poleca na dogodnych warunkach spłaty 23437

Rudolf Jachmann
Automobile
Bydgoszcz
Mostowa 5 tel. 21-18.

Wyprzedaż zupełna

z powodu zwinięcia interesu
po cenach własnego kosztu

materiały męskie, damskie, jedwabie płótna, podszewki, inletry, kapelusze męskie, krawaty, skarpety, pończochy itd.

Korzystaj z niebywałej okazji!!!

Fr. Sikorski n.
Dworcowa 31 (23526)

Płachty

nieprzemakalne, worki jutowe do wszelkich celów, sienniki, tkaniny jutowe, dery na konie poleca 23530

Fa. Szulc i Kunert
Sp. z o. o.
Fabryka Namiotów,
Płacht i Worków
Poznań, Woźna 12.
Tel. 5802.

Wypożyczamy: Płachty nieprzemakalne do krycia wagonów na dogodnych warunkach.

RADJOAPARATY

NAJPIERWSZORZĘDNIJSZE

poleca po najniższych cenach

WYTWORNIA (8912)
ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE

Inż. R. i T. JANKOWSCY
ul. Śniadeckich 2 BYDGOSZCZ telefon 11-07.

Na raty

rowery damskie, męskie, wózki dziecięce, rakiety tenisowe po znížonej cenie, obuwiu sportowe, tenisowe, ludowe. Wyprzedaż posezonowa tanio. Artykuły szkolne. 23537

Długa 50, tel. 948.

Czekolady cukierki

bombonierki, biszkopty,
kawę, herbatę, kakao etc.

polecam mojej Szanownej Klienteli z bogato zaopatrzonej składnicy w wszystkich cenach.

Uprzejmie proszę o obejrzenie moich okien wystawowych, w których wyłożone są wyroby „KOSMA“ fabryki Sarotti A. G. Gdańsk.

Jan Schachtmeyer
ulica Kościelna 10 . telefon 681.
22372

POSADY WOLNE

Agentów

sumiennych pilnych do sprzedaży **maszyn do szycia** za wysoką prowizją poszukuje 23514

E. Kromczyński
Poznań
Al. Marciakowskiego 5

1-2 ekspedjentki

do mego składu rzeźniczego poszukuje 15. 9. lub zaraz **O. Riemer**, Toruń, Prosta 1. 23509

Rysownik
na pracę narazie domową później stałe poszukiwany Próby i zgł. do biura ogłoszeń „Osp.“ Gdańska nr. 24. 12554

Do sprzedaży stempli potrzebny

Kupiec

jako podróżujący na Pomorskie i Pomorskie, za stałym wynagrodzeniem. Panowie wymowni zechcą się zgłosić z kopjami świadectw. (23511)

E. Kromczyński, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.

Panienska
biegła na okrągłej maszynie pończosznicy potrzebna. Chwytwo 10, part. 23440

Posługaczka
potrzebna. Długa 19, II lewo. 23464

Szlifierz
na szkło potrzebny. Dworcowa 5, Wawel. 23545

Uczeń
z porządnej rodziny potrzebny. L. Bonin, mistrz rzeźniczy, Dworcowa 16. 12594

Towarzystwo Ubezpieczeń „Silesia”
Spółka Akcyjna

Oddział w Toruniu, Nowy Rynek 26

przyjmuje wszelkie ubezpieczenia

od ognia, kradzieży, transportu, wypadków i od odpowiedzialności prawno-cywilnej na najdogodniejszych warunkach, gwarantując jednocześnie szybkie, sumienne i fachowe załatwienie szkód.

Poszukiwani zastępcy na Pomorze.

(14948)

Dr. Weynerowski
radaca zdrowia
ul. Gdańska nr. 52.
Godziny przyjęć: 22877
od 9-10, 3-4, 6-7.
Telefon 2248.

Skóry

wierzchnie, podeszwowe, rymarskie oraz wszelkie przybory szewskie po cenach konkurencyjnych poleca

Wawrzyniak i Rybski
handel skór
ul. Warszawska 24
narożnik Plac Piastowski.
Telef. 689, 12798

Wykroją podeszwy wózy z najlepszych gatunków skór stale na składzie

FLIT

Niszcząc Muchy Komary Mole Mrówki Pluskwy

WALCZMY O CZYSTOŚĆ I ZDROWIE!

Tow. Szkoły Handlu Morskiego i Techniki Portowej w Gdyni
pod Wysokim Protektoratem P. Prezydenta Rzeczypospol. otwiera w Gdyni w gmachu własnym przy Szosie Gdańskiej:

- Szkołę Handlu Morskiego** z wydziałami eksportowo-importowym oraz bankowym z dniem 1 października 1929 r.
- Szkołę Rzemieślniczą** z oddziałami stolarskim i ślusarsko-mechanicznym z dniem 15 września 1929 r.

Szczegóły dotyczące organizacji tych szkół i warunków przyjęcia można otrzymać a) w Sekretarjacie Szkoły (Gdynia, Szosa Gdańska), b) w Gimnazjum Polskiem w Gdańsku (Gdańsk, am Weissen Turm 1), c) w Sekretarjacie P. Szkoły Przemysłowej w Bydgoszczy, ul. Św. Trójcy 11. (22544)

Pianina-Jähnego

odznaczone **złotymi medalami** na wszystkich wystawach. (18860)

Splata ratami do 18 miesięcy.

Lokal wystawowy w Bydgoszczy
przy ul. Gdańskiej 149. Tel. 22-25.

Przedstawiciele we wszystkich większych miastach Polski.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Bydgoszczy
zamierza nabyć drogą kupna za gotówkę

kamienice

zawierającą 6-8 mieszkań wzgl. kilka mniejszych budynków o 2-3 mieszkańach, na pomieszczenie sekretarzędów.

Budynki muszą być wolne od lokatorów i niezbyt odległe od centrum miasta.

Oferty z objaśnieniem obiektu, ewentl. dołączeniem małego szkicu oraz podaniem warunków i ceny sprzedaży należy składać przy ul. Jagiellońskiej nr. 21, pokój 86.

23042) **Dyrektor.**

„PETOW” Polskie Towarzystwo Węglowe z o. p.
Bydgoszcz, ul. Krasynskiego 14 parter. — Tel. 321.

dostarcza **Węgiel i Koks** górnośląski wagonowo I-jej jakości

dla przemysłu, rolnictwa i opału domowego z reprezentowanych Polskich Kopalń Skarbowych **Król, Bielszowice i Knurów**

Dostarczamy detalicznie: węgiel, koks i drzewo w każdej ilości z dostawą w dom (7658 ze składnicy: **Raławicka 14, tel. 378**

Kradzież starego papieru!

Ostrzegamy wszystkich kupców przed okazyjnym kupnem makulatury i dzienników pochodzących z kradzieży z naszej fabryki.

W razie odpowiednich propozycji przez nieznanych osobników, prosimy o natychmiastowe zawiadomienie, celem ewtl. aresztowania winnych. 2069

Wielkopolska Papiernia Tow. Akc.
Bydgoszcz, Czyżkówko, telefon 1137.

BEZPŁATNIE

WIELKA POWSZECHNA ENCYKLOPEDIA WYDAWNICTWA GUTENBERGA

W ośmiu krajach europejskich pracuje Wydawnictwo Gutenberga nad rozpowszechnianiem dzieł wszechświatowej literatury, i praca nasza wydała wspaniałe wyniki. Miljony ludzi znajduje się dzięki nam w posiadaniu wartościowych bibliotek domowych, będących radością każdego kulturalnego człowieka.

Obecnie wydajemy największe nasze dzieło

WIELKA POWSZECHNA ENCYKLOPEDIĘ WYDAWNICTWA GUTENBERGA

Pierwszy i drugi tom już się pojawił, trzeci znajduje się w druku.

Do dzisiaj posiadanie tak wspaniałego dzieła było udziałem bogaczy, ale dzisiaj każdy może stać się właścicielem

WIELKIEJ ENCYKLOPEDII

gdyż my dajemy każdemu czytelnikowi tego pisma całkowite wydanie bezpłatnie, o ile natychmiast nadesłane niżej załączony kupon pod adresem naszej centrali w Krakowie, a światowa marka naszej firmy gwarantuje czytelnikowi, że detrzyjemy naszych przyrzeczeń.

ENCYKLOPEDIA WYDAWNICTWA GUTENBERGA

ukaze się w dużym formacie, w 150 zeszytach, w których blisko 4.000.000 słów i 10.000 różnych ilustracji złożą się na potężne dzieło, informujące **wszystkim o wszystkim**. W każdej rodzinie powinna się znajdować nasza **Encyklopedia**, z której każdy może czerpać niesłychane bogactwa.

Tylko opakowanie i koszta reklamy wymagają zwrotu kosztów w wysokości 35 groszy od zeszytu. Każdy ma również okazję otrzymać Encyklopedję w oprawie po bajecznie niskiej cenie, na co otrzyma wyczerpujące wyjaśnienia w naszym prospekcie.

Prosimy nie przysyłać zgóry żadnych pieniędzy wzgl. znaczków. Zamówienia są ważne tylko dla kuponów, otrzymanych w ciągu 10 dni.

WYDAWNICTWO GUTENBERGA
KRAKÓW, DUNAJEWSKIEGO 2.

Niżej podpisany życzy sobie otrzymać bezpłatnie Powszechną Encyklopedję Wydawnictwa Gutenberga

Imię i nazwisko:

Dokładny adres:

Kupon Nr. A. 101.

WIELKOŚĆ NATURALNA.

Patenty rzecznik patentowy
F. Winnicki, inż. dypl.
 wzory, znaki towarowe
 w Polsce i zagranicą.
Poznań, ulica Konopnickiej 7.
 10137

Chemiczna pralnia i farbiarnia
Z. Komorowski
 Bydgoszcz, ulica Grunwaldzka nr. 141
Skład ul. Śniadeckich 50
czyści, farbuje i plisuje
 Najstaranniejsze i prędkie wykonanie.
 Najniższe ceny. (21693)

Bezinteresownie czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego“! Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz analizę charakteru, określenie zdolności i przeznaczenia — darmo. Poznasz kim jesteś, kim być możesz. Warszawa, Psychopatolog Szylker-Szokolik, Nowowiejska 32. Niniejsze ogłoszenie i 75 gr znaczkami pocztowymi na przesyłkę załączyć. Przyjęła osobiste płatne, od godziny 11—7 wieczorem. (22523)

Żelazo, blachę, gwoździe,
osie i buksy do wozów
odkładnic, lemiesz
podkowy
śruby i nity (23397)
 poleca po przystępnych cenach
Fa. JULJ. MUSOLFF
 Tow. z ogr. poręką
 ul. Gdańska 6 BYDGOSZCZ Tel. 26 i 1650

Długa 31. (8950) Długa 31.
SKÓRY podszwowe
 blankowe
 chromowe
 lakierowe
 oraz przybory szewskie i siodlarskie
Obcasz gumowe
 poleca po cenach konkurencyjnych
Polska Hurtownia Skór
Bydgoszcz, ulica Długa nr. 31.
 Pierwsze i najstarsze chrześcijańskie
 przedsiębiorstwo branży na miejsu.

5-cio pokojowe mieszkanie
 w pobliżu Pl. Teatralnego, w nowym domu, z przejęciem prawie nowego modnego urzędnika mieszka., do wynajęcia. Szczegóły bliższe pod „W. S. 100“ adm. Dziennika Bydgoskiego. (12306)

Instrumenty muzyczne
 wszelkiego rodzaju, dęte i smyczkowe
 ze znanych fabryk krajowych i zagranicznych
 polecam po cenach jak najtańszych:

Mandoliny od 14.— zł do 75.— zł	Trąbki od 85.— zł do 120.— zł
Skrzypce od 12.75 zł do 145.— zł	Alty od 100.— zł do 175.— zł
Smyczki od 2.— zł do 26.— zł	Tenory od 185.— zł do 220.— zł
Harmoniki ręczne od 12.— zł do 500.— zł	Barytony od 195.— zł do 300.— zł
	Tuby od 325.— zł do 750.— zł
	Klarnety od 50.— zł do 350.— zł

Instrumenty dęte nastrojone są dokładnie przez wybitnych fachowców. (23261)

Gramofony i płyty w wielkim wyborze.
 Wszelkie przybory i części zapasowe na składzie.

Panowie kupcy i towarzystwa otrzymają odpowiedni rabat.

Skład instrumentów muzycznych
Stanisław Bukowski, Tczew
 Kościuszki 1.

Wielki wybór
PIANIN

 w doskonałym gatunku poleca
B. Sommerfeld
 Największa w Polsce fabryka pianin
BYDGOSZCZ
 ul. Śniadeckich 56 - Tel. 883 i 458
 Filja: GRUDZIĄDZ, ul. Groblowa 4.
 9871
Jedno z dalszych uznań:
 Potwierdzam odbiór nadesłanego pianina, które rzecz jasna całkowicie mnie zadowolilo. Tak zewnętrzna forma i wygląd jak i ton instrumentu jest nadzwyczajny, wywnioskowałem stąd można z jaką starannością Panowie puszczać w świat swoje wyroby.
 9131) X. S. K. Leszno.

Poważna firma przemysłowa poszukuje natchmiast

biegłej stenotypistki
 polsko-niemieckiej ze znajomością stenografii w obu językach. Szczegółowe oferty i curriculum vitae składać do **Biura Ogłoszeń L. Makowski, Wrocławek**, ulica Kościuszki 1 pod „Stenotypistka“. (23260)

Młodsza siła biurowa
 żeńska, z ukończoną szkołą handlową, potrzebna zaraz. Osobiste zgłoszenia w Adm. Dziennika Bydgoskiego - **FILJA GRUDZIĄDZ**. (23129)

Poszukuję od 1 października r. b. do składu białawców i konfekcji

młodsze ekspedjenta
 ze znajomością dekoracji okien. Zgłoszenia z dołączeniem fotografii i świadectw oraz podaniem wynagrodzenia przyjmuje
T. SAGANOWSKI, Nakło n. Not.

Dzielne
stenotypistki i urzędniczki

z praktyką w ksiązkowości, z ładnym charakterem pisma, **poszukiwane**. Oferty pod „Perfekt“ do Dziennika Bydgoskiego. (23284)

Od 15. 9. względnie 1. 10. 1929 r. poszukuje ekspedjenta-dekoratora do oddziału białawców,

ekspedjenta do oddziału konfekcji męskiej,

ekspedjentkę do oddziału białawców i konfekcji damskiej.
 Tylko piśmienne zgłoszenia wraz z fotografią i podaniem warunków: (12395)

Stefan Sekowski, Nowe (Pom.), Rynek 1

Pana lub panią jako współnika

do filii sprzedaży samochodów firm światowych z kapitałem poszukuję. Zgłoszenia pod „Automobile“ do filii Dziennika Bydgoskiego. (12489)

Spólnik
 czynny lub cichy z kapitałem do linii autobusowej poszukiwany. Łask, zgłoszenia do Dzien. Bydgoskiego pod „I. G. 200“. 23397

Na Zjeździe Gwiazdzistym do Poznania
 w dniu 27 lipca 1929 roku
 zdobyła (13367)

4-cyl. 6/24 KM powietrzem chłodzona 6 osobowa
*1-szą nagrodę „Zjazdu Gwiazdzistego“
 i nagrodę Komisji Techn. Sportowej
 A. W. za najlepszy wynik osiągnięty
 przez członka A. W.*
 przebywszy w 17 godz. i 20 min. z obsadą 6 osób 1074 km.
TATRA-AUTO Skład fabryczny
 Poznań, Kantaka 7
 Telefon 40-24.

BANK LUDOWY
 Spdz. z. z n. odp.
w Bydgoszczy
 Telefon 927 i 938 Zał. w 1895 r. **Stary Rynek 11**
 przyjmuje wkłady w złotych i dolarach
 placąc najwyższy procent,
wypożycza bezpłatnie skarbonki
 34536) dla drobnych oszczędności,
załatwia wszelkie sprawy bankowe na dogodnych warunkach.

TYLKO
 Lakiery-Emalje-Farby
 marki
„SMOK“

 są najlepsze i najtrwalsze
 Kto „Smokiem“ maluje,
 Nigdy nie żałuje.

SAMOCHOBY używane lecz w stanie beznagannym
Fiat 4/20 KM. z kar. 4 osobowy otwarty 22306
Fiat 6/21 KM. z kar. 4 osobowy otwarty
Fiat 9/31 KM. z kar. 6 osobowy kryty
Praga 4/14 KM. z kar. 2-3 osobowy otwarty
Chenard 5/25 KM. z kar. 4 osob. kryty
Sieyr 10/30 KM. z kar. 4 osobowy otwarty
Peugeot 10/40 KM. z kar. 4 osob. kryty
Austro Daimler 10/70 KM. z kar. 6 osobowy otwarty i wiele innych jako kupno niezwykle okazjone polecamy
Brzeskiauto Sp. Akc., Poznań
 Dąbrowskiego 29.

G. Draugelattes
 ul. Niedźwiedzia 4.
Handel Skór
 skóry siodlarskie, szewskie. Specjalność okucia siodlarskie 193

Kartoflarki
 Systemu **Harder** (22832)
Ventzki
Gwiazda
Stella Patent
Sortowniki do kartofli
Płuczki do okopowych
Parowniki do kartofli
Siekacze do buraków
 stale w wielkim wyborze na składzie
BRACIA RAMME
 Bydgoszcz, św. Trójcy 14b, telefon 79

Magistrat miasta Bydgoszczy
 wydzierżawi w drodze pisemnego przetargu

sklep
 w domu miejskim przy ul. Zacisze.
 Oferty z podaniem wysokości czynszu należy składać do wtorku, dnia 10-go września 1929 r. godz. 12-tej w południe w Urzędzie Własności Miejskich przy ul. Jana Kazimierza 3, II. p. Informacje w sprawie dzierżawy udziela się w wyżej podanym urzędzie.
 Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta względnie nieprzyjęcia żadnej oferty.
 23318) **Magistrat**

Przetarg przymusowy.

Dnia 2. 9. br. o godz. 9-tej przy ul. Dworcowej 31a, il pię ro sprzedam najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą

kompletne urządzenie dentystyczne.

23433) Kucharz, komornik sądowy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 2 września 1929 r. o godz. 13 sprzedawac będą w Barcinie u p. Kurowskiego najwięcej dającym za gotówkę

większą partję koszul wierzchnich, nici, trykotarzy, kapeluszy, koinierzyków oraz inne towary krótkie.

Strzelewicz, kom. sąd. z pol.

Bruljony szkolne

zeszyty, bloki rysunkowe, farbki, ołówki, teczki szkolne, kredki i t. d. polecam na sezon szkolny po znanych ogólnie korzystnych cenach i dobrych gatunkach. Poza tem na składzie wszelkie książki szkolne tak dla szkół powszechnych jak i wyższych.

Stanisław Jankowski - Bydgoszcz
Długa 1 (róg) 23249 telefon 14-34.

Szczęśliwe losy.

Losy do 5 kl. 19 Loterii Państwowej już nadeszły. Mam jeszcze kilka wolnych do oddania.

Cena 1/1 los 200 zł., 1/2 100 zł., 1/4 50 zł.

Wysyła tylko za zaliczką. Ciągnienie od 7. 9. do 9. 10. 29.

Najwyższa wygrana w szczęśliwym wypadku 750.000

Stanisław Jankowski
Ul. Długa 1. Bydgoszcz P. K. O. 209 580.

SZKOŁA MUZYCZNA L. JAWORSKIEGO

w Bydgoszczy, ul. Śniadeckich 13/14

rozpoczyna nowy rok szkolny dnia 2-go września br.

Program szkoły obejmuje naukę gry na fortepianie, skrzypcach, wiolonczeli, śpiew solowy, nauka kompozycji, teoria i historia muzyki, solfeż, nauka harmonji, kontrpunkt, instrumentacja, gra ensemblewa i orkiestrowa.

Wpisy przyjmuje się codziennie (23140 w lokalu szkolnym od 9-12, Śniadeckich 13/14, II.

Poznańskie Kursy Budowlane

Kursy: Przygotowawczy, Pierwszy — Drugi.

Prospekty wysyła, zgłoszenia przyjmuje Sekretariat: Poznań, Kraszewskiego 17, III prawo. Znaczek dołączyć. (23320)

Szanownej mojej Klienteli do wiadomości, iż otworzyłem przy ul. Sienkiewicza 60

skład kapeluszy damskich

oraz przerabiam i fasonuję kapelusze damskie i męskie po cenach bardzo niskich. (21864)

Z poważaniem
K. Gutfmejer.

MEBLE!

Przy zakupie mebli zwracam uwagę na moją fabrykację solidne wykonanie pod gwarancją z suchego materiału. Specjalność: pokoje stołowe i gabinety męskie po cenach fabrycznych.

Feliks Michalski 21986
zakład stolarski
Bydgoszcz, ulica Pomorska nr. 10.

Najradkalniejszy środek dla cierpiących na wszelkie przepukliny

Najstarszą przepuklinę

gdy nawet opaski i operacja oraz wszelkie nowoczesne wynalazki nie pomogły, usuwa jedyny specjalista z długoletnią praktyką dla cierpiących na rupturę, za pomocą mojego opatentowanego bandażu Nr. 1209, który przynosi prawdziwą pomoc mężczyznom i kobietom (23305)

S. KON. Warszawa, Sosnowa 13.

Prospekty na żądanie bezpłatnie. Przestrzegam przed naśladowaniem mojego środka przez fałszywych specjalistów, którzy powołują się na różnych profesorów i tylko pogarszają chorobę.

Szkoła Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu

ogłasza konkurs na objęcie w Szkole stanowiska

wykładowcy języka angielskiego.

Termin objęcia posady 1 listopada 1929 r.

Uposażenie według VII stopnia - szczebel „a”.

Szczegółowe warunki według umowy na ogólnych zasadach dla urzędników cywilnych w M. S. Wojsk.

Reflektujący złożą swe oferty najdalej do dnia

1 października 1929 r. bezpośrednio na ręce Komendanta Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu. (23156)

Poszukuje się rutynowanej samodzielną

książkowej

z kilkuletnią praktyką, władającej językiem polskim i niemieckim, od 1. X. na stałą posadę. Wyczerpujące oferty należy skierować do Dziennika Bydgoskiego pod „Książkowa”. (23395)

Wprowadzenie na rynek polski autobusów

BROCKWAY

przeżył się w znacznej mierze do uzdrowienia komunikacji autobusowej w kraju.

Mocna i niezawodna konstrukcja

Wyjątkowa regularność pracy

Wysokie wartości estetyczne

spowodowały, iż w całej Polsce korzystanie z autobusów Brockway jest gwarancją bezpieczeństwa i punktualności jazdy.

Bliższe informacje:

Rudolf Jachmann, Bydgoszcz, Mostowa 5.
23297)

Oddział Poznański Krakowskiego Tow. Wzaj. Ubezpieczeń

Poznań, ul. 3 Maja 6

Rok założenia 1860

przyjmuje ubezpieczenia od ognia, gradobicia, kradzieży i na życie, od odpowiedzialności cywilnej, od wypadków i samochodów od uszkodzenia (Autocasco).

Krakowskie Towarzystwo daje najkorzystniejsze warunki w dziale gradowym, w którym operuje od przeszło 60 lat.

Za lata bez gradu przynajmniej najwyższe opusty i daje bardzo dogodne warunki opłaty składki.

Ubezpieczonym wedle systemu „B” zwraca połowę składki w razie niezgłoszenia szkody. (23317)

Zastępstwo w Tczewie ma p. Teodor Noch, ul. Sambora 13.

Żelazne kuchenki

na wzór westf. do gotowania, pieczenia, suszenia i ogrzewania w różnych wielkościach

aż do kuchni hotelowych.

Przenośne piece kaflowe

uznane wszechstronnie jako znakomite grzejniki!

Doskonała konstrukcja! Wielki wybór!

Białe kafle stale na składzie.

Wykonanie wszelkich prac zduńskich

i kuchni większych rozmiar.

Oskar Schöpfer, Bydgoszcz
Telefon 2003. 23398 ulica Zduny 5.

Tylko hurtownie!
Polecam po oryginalnych cenach fabrycznych

**czekolady
konfekt
i cukierki**

firm: **Goplana**

Suchard

Sarotti

18648) **Anglas**

Hurt. sorzed. czekol. od samoch.

K. Kerber, Bydgoszcz

telefon 625.

Biuro: Gdańska 135.

Na wycieczki

transporty, przewózki

wszelkiego rodzaju stawiam moje nowe auto

każdego czasu za niską

opłatą. Zapytać w re-

stauracji p. Ruxa, ulica

Poznańska 1, Bydgoszcz

23340

**Żywa reklama
niezawodny środek**

Na Pow. W. K. w Poznaniu demonstruje się ten chłopiec, u którego pół twarzy w piegach, wargach itp., zaś druga połowa odświeżona kramem „Halina” i zupełnie czysta — żądać w aptekach i drogerjach Perf. — W razie braku 19281

„Pharmachemia”
Bydgoszcz wskaże adres lub wysła pocztą zł. 2,50, próbną 1,00 złotych.

„IMPREGNACJA”

T. z o. p. Centrala:

Bydgoszcz, Jagiellońska 17

(Plac Teatralny)

Telef. 1214 Telef. 1215

Składnica: ul. Chodkiewicza 8-13

Papa dachowa

Papa izolacyjna

Papa bez smoły

Lepnik. Kit dachowy

Trzcina, Splisy, Asfalt

Dachówka betonowa

Cement, Białocement

Wapno budowlane

Wapno hydrauliczne

Wapno hydratu

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Wapno wulkaniczne

Kursy samochodowe

Z. Kochańskiego

w Bydgoszczy

3 Maja 14a, tel. 1135

szkołą szoferów

zawodowych oraz amatorów.

Patent. podw. kierownica

przypisza naukę jazdy.

Prospekty wysyła się na życzenie.

— Zapisy przyjmują się codziennie.

Egzamina w Woj. Pozn. lub Pomorskim zależnie od miejsca zamieszkania.

Dla osób całodziennie zajętych specjalne kursy wieczorne od godz. 17 do 19-tej

(21876)

**Wiśnie
i jabłka**

każdą ilość kupuje stale

21151

„Kama”

fabryka marmelady

Bydgoszcz

Zduny 13, Tel. 1410.

**Masażystkę
i masażystę**

dobrze wykwalifikowanych poszukuje zaraz

Łaźnia Parowa

Grudziądz.

23309

Uczeń

do składu kolonialnego potrzebny zaraz

Joseph Breshi, Zoppot

Pommersche Strasse 11.

23248

Chłopiec

w wieku od 15 lat do posług biurowych potrzebny

zaraz. Zgłoszenia w biurze

23400

Nowy Rynek 3

parter prawo.

Kosma

**Kosma-czekolady
Kosma-pralinki
Kosma-kakao**

Wyrabiane przez
SAROTTI A. G., Gdańsk

Generalny zastępca: **W. Reimann, Bydgoszcz.**

Wróciłem 23516
PIECHOWIAK
 dentysta
 Grudziądz, ul. 3 Maja 10, II ptr.

Ogłoszenie.
Przetarg publiczny.
 Kasa Chorych miasta Torunia ogłasza przetarg publiczny na

prace ślusarskie

przy budowie gmachu Kasy Chorych miasta Torunia. Termin przetargu: **środa, dnia 4 września br.** o godzinie 13 w biurze Dyrekcji Kasy Chorych. Tamże otrzymać można podkłady do wypełnienia kosztorysu. Zarząd Kasy Chorych zastrzega sobie wybór oferenta Toruń, dnia 30 sierpnia 1929 r. (23501)
Kasa Chorych miasta Torunia.

Pierwszorządna Kamiarnia, Cukiernia i Restauracja

„Grand-Café”
 Tel. 370. Jagiellońska 12. Tel. 370.

Od dnia 1 września
codziennie koncert
 nonoangażowanej orkiestry pod dyktando znakom. skrzypka solisty, rekordzisty śmiałom. **Czesława Dzieżkowskiego.**
 Początek koncertu od godziny 7-mej wieczorem. (23435)

„OAZA”
 Restauracja - Kabaret - Dancing
Pomorska 12 Telefon **951**
 Od 1-go września 23517

zupełna zmiana programu
 wraz z powiększoną orkiestrą
 Program familijny, pierwszorządna kuchnia, dobrze pielęgnowane napoje.
Po programie dancing do rana.
 Ceny umiarkowane! Początek o godzinie 9-tej.

SAMOCHÓD
5 osobowy Essex
 kryty, w dobrym stanie, z prawem do użytku publicznego jako dorożka ze zegarem (23520)
korzystnie do nabycia
 Wiadomość
Hetmańska 12, I p. pr.
 od godziny 15-tej.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia
 Większe ogłoszenia wśród drobnych 100%, drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.
 Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9-

POLECENIA

Pierze
 darte funt 2,70, 3,90, gęsie 5,80, 7,50, 10,00, podskupki 7,00. Inlety, koldry materiały bielżniane i wety w prima gatunku. Małkowski, Wełniany Rynek 14. (12583)

Szkielety
 dla abażurów wykonuje bardzo tanio. Ziółkiewicz, Matejki 6. (12529)

Rowery-części
 maszyny do szycia sprzedaje najtaniej, reperacje jaknajprędzej. „Rower” Gdańska 41. (12584)

Palenie tytoniu
 Nargilo odwyczają od palenia w ciągu 3 dni. Drogerja Minerwa Bydgoszcz, Śniadeckich 42a. 12578

Pralnia
 i prasownia przyjmuje wszelką bielżną do prania i prasowania. Chodkiewicz 4. (12590)

Meble
 dębowe pod gwarancją, także pojedyncze najtaniej najdogodniej poleca Zieliński, Śniadeckich nr. 43 23519

Płyty
 chodnikowe za m² 6 zł oddaje Wojciechowski, Chocimska 17, zarazem wykonuje wszelkie prace budowlane. 23488

Futra
 wszelkie, przerabiam, odnawiam, reperuję mędnie i tanio. Kuśnierz, Pomorska 32, II ptr. 23518

SPRZEDAŻE

Okazja.
 Skład kolonialny delikatesów z towarem urzędzeniem przyległym odpowiedni 3 pokojowym mieszkaniem, przy bardzo ruchliwej ulicy m. Bydgoszczy, z powodu objęcia spadku rodzinnego korzystnie na sprzedaż. Of. do Dz. B. pod „Dobra przyszłość”. 23492

Majątek
 750 mórg, bardzo dobry obiekt, cudownie położony. Cena 450.000, wpłata 300.000 poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, telefon 698. (23556)

200
 domów dobrze rentujących poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, telefon 698. (23548)

100
 młynów wodnych, parowych oraz motorowych poleca Westfalewski Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. 23547

Majątek
 1.600 mórg przy mieście. Cena 900.000, wpłata 300.000 zł. poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. (23553)

Majątek
 460 mórg i młyn wodny. Cena 200.000 wpłata 150.000 poleca Westfalewski, Dworcowa 17, tel. 698. (23559)

Majątek
 800 mórg z pełnym żywym i martwym inwentarzem. Cena 600.000, wpłata 300.000 zł. poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. (23554)

Bacność!
 Kto majątek, fabrykę, młyn, tartak, cegielnię, dom, wile, lub jaki inny obiekt zechce kupić sprze- lub wydzierżawić, niech z całym zaufaniem zgłosi się do Agentury Dóbr Polonia, właśc. Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. 23549

Majątek
 680 mórg, w tem 600 mórg jeziora, przytem restauracja, pensjonat, miejsce wy- cieczkowe, bardzo dobry obiekt, kopania złota. Cena 240.000, wpłata 150.000 zł, poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, telefon 698. (23552)

Resztówka
 150 mórg, bardzo dobry obiekt. Cena 100.000 wpłata 60.000 zł. poleca Westfalewski Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. (23551)

Plac budowlany
 sprzedam bardzo tanio. Rentz, Toruńska 45. (12586)

42 mórg
 ziemi pszennej w tem 20 łaki, sad owocowy 500 drzew dom masyw, 6 pokoi. Zabudowania gospodarcze masywne, wodociąg, położone przy szosie. Cena 33 tys. sprzedaje Kieliszek-Lomżyński, Bydgoszcz, Pl. Piastowski 12. (12563)

Majątek
 3500 mórg z gorzelnią, do- bry obiekt. Cena 1.300.000, wpłata 300.000 poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. (23558)

Majątek
 1100 mórg przy mieście. Ce- na 500.000, wpłata 250.000 zł. poleca Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. (23557)

Resztówka
 275 mórg, I klasy obiekt, z pełnym żywym i mar- tym inwentarzem. Cena 200.000, wpłata 150.000 zł. Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. 23550

Kiosk
 w dobrym punkcie na sprzedaż. Wiad. Nietz. Gdańska 36. 12544

Licytacja.
 Sprzedam dobrowolnie najwięcej dającym za go- łowę następujące meble: kompletną sypialkę, stoły krzesła, lustra kanapy i szafy w dniu 4. 9. br. o godz. 10-tej przy ul. Mar- cinkowskiego 10, w pod- worzu. (12565)

Skład
 z trzema pokojami i ku- chnią, w dobrym punkcie, zdalny na każdą branżę, do odstąpienia. Wiad. Świętojańska 4, Masojada. 12351

Lidzbark.
 W rynku w dobrem po- łożeniu 2 budynki piętrowe, 400 zł miesięcznie, 2 składy, 1 wolny z 8 ubi- kacjami. Interes dobrze prosperujący, 15 lat, z powodu rodzinnych inter- esów korzystnie na sprze- daż. Bliższych informacji udziela Krykant, księgarnia, Lidzbark, Rynek 6. 23515

Okazja.
 Dom piętrowy, place bu- dowlane, 8 mórg ogrodu warzywnego, wpłaty 25 tys zł. Dom parterowy z skła- dem kolonialnym, mórg o- grodu, wpłaty 15 tys. zł. Zgł. Kieliszek-Lomżyński, Bydgoszcz, Pl. Piastowski nr. 12. (12564)

Dom
 przy ul. Cieszkowskiego 6 sprzedam za 106.000 zł Wojciechowski, Chocim- ska 17. 23489

Restauracja
 dobrze prosperująca z mieszkaniem zaraz na sprzedaż. Adres wskaże filija Dz. Bydg. 12581

Osady
 i resztówki z parcelacji róż- nej wielkości i jakości posiadam na dogodnych warunkach. Paweł plenipotent generalny majątków Grudziądz, Groblowa 11. 23294

Sprzedam
 skład kolonialny, 2 po- koje z kuchnią. Mazo- wiecka 8. (12238)

Drogerja
 dobrze zaprowadzoną sprzedam. Powód: stosun- ki familijne. Piksa, Po- znań, Spokojna 16. 23512

Koń
 roboczy na sprzedaż. Wielkopolska Papiernia Bydgoszcz — Czyżkówko Tel. 1151-1137. 23436

Powózka
 na sprzedaż. Bydgoszcz, Pomorska 49/50 w po- dworzu. (12558)

Maszyna
 łątkowa „Singer” tanio na sprzedaż. Hetmańska nr. 10. (12588)

Okazyjnie!
 Fortepian, meble, na sprzedaż różnego rodza- ju. Jak szafy trzyzęściow- e z lustrami i lustra. Kanapy, leżanki komple- tne, kuchnie i t. d. Skład, Chrobrego 12. (12527)

Dziewczyny
 które dobrze naciągają szczytki mogą się zgłosić. Grudziądzka 13. 12579

Uczennica
 może się zgłosić. Józwiak, krawcowa, Pomorska 40. 12569

Dziewczyna
 do dzieci może się zgło- sić. Piotrowski, Poznań- ska 23. (23455)

Panów
 energicznych i wymo- wnych przyjmie z powo- du rozszerzenia zakresu działalności poważna Sp. Akc. Znajomość fachowa nie konieczna. Możliwość zarobku 500 zł mies. i więcej. Panowie którym na stałej posadzie zależy zechcą się zgł. od 10-12 i od 3 do 4, Bydgoszcz, Dworcowa 59, parter. (23148)

Pomocnik
 fryzjerski może się zaraz zgłosić. Wesołowski, Teczew, Kościelna. (23500)

Pomocnik
 fryzjerski, dzielny obstu- giawcz, obeznany w strzy- żeniu pań, poszukiwany od 9. 9. br. na stałą posadę. Oferty do Maks Schiebler, Puck (Pomorze), ul. Pokoju (23534)

Szewski
 czeladnik potrzebny. Ma- zowiecka 3. 12592

Stróż
 zaraz potrzebny. Wielko- polskie Towarzystwo Bu- dowlane „Rika”, Sp. Akc. Bydgoszcz, ul. Marcin- kowskiego 9. 23538

Pomocnik
 tylko z branży może się zgłosić. Piltz, Plac Tea- tralny 18, skład delikate- sów. 23527

Młode (12559)
 dziewczę do lekkich prac domowych poszukuje M. Sumsalski, Kwiatowa 14.

Młoda
 rzetelna dziewczyna po- trzebna na przedpoł. do zajęć domowych. Zgłosz. o godz. 2-3 ul. Sienkie- wicza 46, I ptr. prawo. 12571

Uczennica
 może się zgłosić. A. Szalla, Grodzka 24. (23521)

Służąca
 umięjąca dobrze gotować do wszelkiej pracy po- trzebna od 1-go lub póź- niej. Zgłoszenia: Piltz, Plac Teatralny 18. (23523)

KUPNA

Kupię
 wile lub dom z ogrodem wpłacę do 80 tys. Wiad. w Dz. Bydg. (23493)

Kupię
 wózek na dwóch kołach. Dworcowa 5, Wawel. 23545

POSADY WOLNE

Buřetu
 na własny rachunek po- szukuję zaraz lub 15. 9. Kaucja do dyspozycji Łask. zgł. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „S. S.”. (12535)

Bacność
 wł. młynów. Polecam mo- jego ucznia po ukończeniu praktyki trzyletniej jako pomocnika młynarskiego z motorem ssąco-gazowym dobrze obeznanego, sumien- nego i pracowitego. Zgłosz. kierować Prańiewski, Tu- chola dla Grabowskiego. 23155

DZIERŻAWY

Dzierżawa
 80 mórg przy Bydgoszczy żywy i martwy inwentarz ze zbiorami. Objęcie 10 tys. zł. Zgłosz. Kieliszek Lomżyński, Bydgoszcz, Plac Piastowski 12. (12566)

Dzierżawy składu
 względnie ubikacji na ka- wienię w średnim mie- ście za miesięczną dzier- żawę, dla bezdzietnego małżeństwa poszukuje Kirstein, Skarszewy. (23535)

MIESZKANIA

Wyższy
 urzędnik poszukuje wprost do gospodarza mieszkania 2-3 pokojowego z łazien- ką lub bez. Czynnz według umowy za 3 lata z góry. Of. pod „A. W. L.” do filji Dz. Bydg. (12589)

Za wypożyczenie
 w pewne przedsiębiorstwo 1500-2000 zł. dam mie- szkanie w procencie. Of. do Dz. Bydg. pod „Po- życzka 2000”. 12543

Zamienię
 3 pokojowe mieszkanie na 4 pokojowe z dopłatą. Reflektuje się tylko na mieszkanie w centrum miasta, na parterze lub I piętrze. Zgłoszenia do filji Dz. B. pod „Za- mienię”. 12582

POKOJE

Pokój
 dwuosobowy. Hetmańska nr. 7, Stenzel. (12528)

Pokój
 jeszcze dla 3 ucni szkol- nych lub panów z całym utrzymaniem. Gdańska 75e parter lewo. (23532)

Komfortowy
 pokój do wynajęcia dla starszej pani. Libelta 10, I ptr. lewo. (12593)

Pokój
 do wynajęcia dla ucni w lepszym domu. Sienkie- wicza 43, II p. prawo. 12576

Pokój
 Hetmańska 13, II. (12575)

Pokój
 umeblowany do wynaje- cia. Grodzka 18, I ptr. przy Mostowej. (23496)

Pokój
 umeblowany zaraz do wy- dzierżawienia. Gdańska nr. 162, III. (12570)

Pokój
 dla 2 panów do wynaje- cia. Chrobrego 3, I ptr. 23495

Pokój
 dla ucni z lepszej rodzi- ny, dobre utrzymanie troskliwa opieka. Chro- brego 15, parter lewo. 12539

Pokoj
 umeblowany. Świętojań- ska 21 parter lewo. 12580

Pokój
 umebl. do wynajęcia. Śnia- deckich 11, podw. part. I. 23478

Pokój
 umebl. na 2 osoby do wynajęcia. Śniadeckich nr. 28, III ptr. I. (23469)

Pokój
 umebl. z utrzymaniem dla solidnego pana. Marcin- kowskiego 10, dom ogrodo- wy, II p. lewo. (12531)

Pokój
 z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Ul. Łokietka nr. 8c, II piętro prawo. 23533

Elegancko
 i skromnie umebl. poko- je z telefonem etc. do wy- najęcia. Dworcowa 30, II ptr. lewo. 12553

Pokój
 wynajmę dla uczenicy jednej lub dwie przy ul. Dworcowej 91, I ptr. Tu- rzański. 12536

Pokój
 umebl. słoneczny do wy- najęcia lub stancja, od- żywanie dobre. 27 Stycz- nia, I lewo. (12548)

Pokój
 wynajmę. Pomorska 39, II ptr. prawo. (12537)

Pokój
 umebl. bez pościeli do wy- najęcia. Górzyski, Wiln- ska 6, II ptr. (12533)

Pokój
 umeblowany do wynaje- cia. Plac Piastowski 7, — Sierocińska. (12545)

Pokój
 umebl. poszukuję zaraz przy uczciwej rodzinie. Zgłoszenia do filji Dzien. Bydg. pod „Uczciwy Pan”. 23442

Pokój
 umebl. zaraz do wynaje- cia, dla dwóch ewentl. jednego pana. Gdańska nr. 72, II ptr. 23465

Pokój
 dla dwóch panów do wy- najęcia, z osobnem wej- ściem. Śniadeckich 5, II ptr. prawo. 23475

Pokój
 wolny dla ucni. Św. Trójcy 10, part. pr. 23557

Pokój
 umebl. dla 1 pana do wy- najęcia. Łokietka 17, part. prawo. 23467

Pokój
 mały zaraz do wynajęcia. Poznańska 29, II piętro prawo. (23480)

Pokój
 z utrzymaniem do wynaje- cia. Cieszkowskiego 17, I p. lewo. (12546)

Pokój
 umeblowany do wynaje- cia. Gdańska 117, I ptr. prawo. 23441

Pokój
 dla dwóch panów z utrzy- maniem, fortepian, do wy- najęcia. Poznańska 14, I ptr. 23439

RÓŻNE

Książki szkolne
 materiały piśmienne do wszystkich szkół w Księ- garni Bydgoskiej N. Gie- ryna, Plac Teatralny. 23541

Zgubiono
 dnia 30. 8. w rannych go- dzinach, przechodząc ul. Krasińskiego, parkiem Ko- chanowskiego, ul. Niem- cewicza, Chodkiewicza ku Bielawkom, długi szalik z frendzlą, po obu koń- cach, jedwabny, koloru brązowego. Uczciwy zna- lazca zechce oddnieść za wynagrodzeniem. Adres: Bielawki, ul. Litewska 6. 23575

Zgubiono
 paseczek mosiężny, Gdań- ska Aleje Mickiewicza. Zwrot za wynagrodze- niem. Piltz, Plac Teatral- ny 18. 23527

MATRYMONJALNE

Kto
 chce polepszyć byt przez ożenek, niech spieszy do biura małżeństw „Przy- słość” Śniadeckich 40. — Listownie złoty znaczkami. (12549)

TATROŃ

Wytworne w linji

Doskonale w konstrukcji

Szybkie i wygodne

Oszczędne w użyciu

Przystępne w cenie

23470

Tatarski i Ska

wł. Mielnik
Budgoszcz
Gdańska 152 telefon 1435

Towarzystwo Budowy
i Sprzedaży Samochodów
Spółka Akcyjna - Warszawa
Oddział w Poznaniu
ul. Bajkrowskiego 7 telefona 7538.

<p style="text-align: center; font-weight: bold;">POLECENIA</p> <p>Na sezon szkolny ceny niższe w składzie papieru, Pigłowski, Pomorska 2. 23055</p> <p>Zeszyty bruljony, wszelkie artykuły szkolne poleca najtaniej skład papieru, Pigłowski, Pomorska 2. (23054)</p> <p>Tani Bazar Stary Rynek 14 obok apteki. Poleca swój skład papieru. Wielki wybór pocztówek, przybory szkolne i biurowe, sezyorki, nożyczki, brzytwy, nożyki. Wyroby skórzane, teki, torebki, portfele, tornistry itp. Perfumy, mydła toaletowe, szczoteczki, grzebienie i różne przybory toaletowe, biżuteria sztuczna, zabawki różnego rodzaju w dużym wyborze, rowery, derezyaki. 23460</p> <p style="font-weight: bold; font-size: 1.2em;">Meble</p> <p>kompletne, sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyncze, szafy, łóżka, krzesła, leżanki, kanapy, klubowe garnitury najtaniej i na raty tylko u Andrzeja Nowaka, Welniany Rynek 5-6, telefon nr. 2143. (3881)</p> <p>Aparaty do pospiesznej fotografii poleca Wytwórnia Wiol, Bydgoszcz, Sienkiewicza nr. 44. Zadańceownik. 12557</p> <p>Tani Bazar. Stary Rynek 14 obok apteki poleca duży wybór książek do nabożeństwa, także i w niemieckim języku, różnice, medaliki, krzyże, lichterze, obrazki, figury, lampki. (23461)</p> <p>Najtaniej (23454) części rowerów, maszyny do szycia, gramofony, brzytwy, nożyczki. Szlifownia, Poznańska 6.</p> <p>Leżanki (23503) tanio. Jagiellońska 4.</p> <p>Szafy (23504) do rzeczy Jagiellońska 4.</p> <p>Kanapy tanio. Jagiellońska 4. 23505</p> <p>Otomany 23506 okazyjnie. Jagiellońska 4.</p> <p>Jadanie sypialnie, meble wszelkiego rodzaju najtaniej Jagiellońska 4, Tapicernia (23507)</p> <p>Kanapy 23508 okazyjnie, plusz welniany, sprężyny stalowe, wykonanie solidne 175 zł. Tapicernia Jagiellońska 4.</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">SPRZEDAŻE</p> <p>Gospodarstwo w Bydgoszczy, wzorowe, 20 mórg dobrej ziemi, kompl. żywy i martwy inwentarz z pełnym żniwem, budynki masywne, ogród owocowy, z powodu choroby zaraz za sprzedaż. Zgł. w składzie ul. Sniadeckich 49 a. (23481)</p> <p>2 morgi pod budowę sprzedam razem lub oddzielnie. — Szubińska 29. Wiadom. Ujejskiego 38. 23405</p> <p>Nieruchomość przy ul. Kujawskiej 122, z ogrodem sprzedam zaraz. 3 pokoje i kuchnia wolne. 23415</p> <p>Sprzedam plac pod budowę. Orła 3. 23449</p> <p>Skład z urządzeniem, mieszkaniem 4 pokoje i kuchnia sprzedam korzystnie. — Wiad. Gdańska 103, bliawaty. (12555)</p> <p>Skład próżny przy ul. Podwale nr. 2 odda gospodarz. Zgł. Kamiński, Piotra Skargi nr. 5. (12541)</p> <p>Wielki ul. Promenada przy 15 tys. zł wpłaty sprzedam Sokołowski, Sniadeckich 40. 12573</p> <p>Skład zaprowadzony z towarem korzystnie sprzedam. Stefaniak, Gdańska 75 a. 23466</p> <p>Piekarnia dobrze prosperująca bez konkurencji jest zaraz do odstąpienia. Blizsze szczegóły Kaźmierski, Wiatrakowa 10, I p. 23560</p> <p>Auto 4 osobowe, otwarte, na chodzie w dobrym stanie sprzedam właściciel. Ks. Skorupki 100. (23393)</p> <p>Rower męski mało używany sprzedam tanio. Bocianowo 15 a, II ptr. pr. (23428)</p> <p>Szynny tragarze, użytkowe żelazo tanio sprzedaje Handel starego żelaza, Jagiellońska 3, drugie podwórze. 23411</p> <p>Wilk ostry na sprzedaż. Garbary 7, Gallas. (23491)</p> <p>Rollwóz na 80 ctr. i polowiec tanio sprzedam. Grunwaldzka 35. Okole. (23452)</p>	<p>Najlepsza okazja zakupu mebli z powodu braku miejsca, na raty lub na zamianę. Sypialki 435, 625, 875 zł, fortepjan 550 zł, garnitur pluszowy 150 zł, jadalni, sypialki, biurka, zegary stojące, lustra, kanapa do spania 65 zł, regulator 35 zł, kanapa 35 zł, szafy do rzeczy 43 zł, szafonierki 40 zł, łóżka 23 zł, materace 25 zł, spirale 10 zł, szafki do lodu 25 zł, stoły 15 zł, krzesła ogrodowe 4 zł, tombank 28 zł, wózek sportowy 10 zł, pierzyny 35 zł, maszyna do szycia 95 zł, bielizniarki 15, stoliki ozdobne, stoliki dla palaczy, heblarki tanio na sprzedaż. Okole, Jasna 9, Jakubowski. 23406</p> <p>Wóz z puszorkiem na sprzedaż. Ul. Ks. Skorupki 36. 23456</p> <p>Rower mało używany męski i damski, firmy Omega, korzystnie na sprzedaż. Pomorska 60, oficyna parter. 12563</p> <p>Okazyjnie sprzedam wózek dziecięcy, rowery, szafy, łóżka, komody, stoły, krzesła, garnitur klubowy, salonik czarny, zegar regul., zegarki, obrazy, lustra, garderobe, obuwie, książki różne. Merkur, Sienkiewicza 44. (12540)</p> <p>Rower jak nowy 165 zł sprzedam Hoffman, Zbożowy Rynek 9. 23536</p> <p>Rower kompletny 195, opona 6, dętka 3, łańcuch 4, pedały 4,80, rączki 1 zł wszelkie inne części najtaniej. Reparaty wykonuje jaknajprędzej, „Rower” Gdańska 41. (12585)</p> <p>Rower damski korzystnie na sprzedaż. Rupienna, ul. Cmentarna 8. (23444)</p> <p>Rower sprzedam tanio. Warmińskiego 3, podw. (12530)</p>	<p>Desek używanych szalówek kupię 50 m. Piśmienne zgł. do Dz. Bydg. pod „Deski”. 23407</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">POSADY WOLNE</p> <p>Pomocnika fryzjerskiego poszukuje Kamiński, Św. Trójcy 14. 23422</p> <p>Starszy (23425) czeladnik piekarski może się zgłosić. Nakielska 19.</p> <p>Potrzebni pomocnicy do konfekcji damskiej. Krzepicki, Łokietka 29, front II ptr. 12526</p> <p>Szofer może się zgłosić najchętniej ze zawodu rzeźniczego. Matejki 5. (1251)</p> <p>Służąca do wszelkich prac domowych i gotowania, mówiąca po polsku i nie miecku zaraz potrzebna Świętojańska 16, III p. pr. 23426</p> <p>Panienska uczciwa potrzebna. Toruńska 118. Szamałek. (23429)</p> <p>Uczeń z dobrej rodziny, posiadający ukończoną szkołę wydziałową lub kurs handlowy, do działu bla-watów, może się zgłosić. J. Piłaczyński i Ska, fabryka kołder i bielizny, Bydgoszcz, Gdańska 163. 23399</p> <p>Służąca z gotowaniem potrzebna. Gdańska 40, I ptr. prawo. 23437</p> <p>Dziewczynę do dzieci i pomocy w domu przyjmę zaraz. L. Bosiacki, ogrodnictwo, Okole przy młynach Petersona. (23472)</p> <p>Dzielnia służąca z dobrymi świadectwami do wszystkich robót może się zgłosić. Jagiellońska 59, Sarbinowska. 23542</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">DZIERŻAWY</p> <p>Mniejszą ubikację na warsztat poszukuję. Płac czynsz za pół roku z góry. Łask. zgł. do filii Dzień. Bydg. pod „Ubikacja”. (12547)</p> <p>Budynek fabryczny nowy z kantorem, telefonem, składowicą, wodą, prąd na światło i siłę, transmisją zaraz do wydzierżawienia. Gospodarz, Chocimska 9. I ptr. 12562</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">MIESZKANIA</p> <p>Mieszkanie 2 pokoje, kuchnia, za rocznym czynszem, od gospodarza. Zgł. Kieliszek, Plac Piastowski 12. (12567)</p> <p>Wydzierżawie 2 i 3 pokojowe mieszkania. Sokołowski, Sniadeckich 40. (12574)</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">POKOJE</p> <p>Na stancję z utrzymaniem przyjmę. Toruńska 184, II lewo. 23453</p> <p>Stancja pierwszorzędna dla uczeni lub uczennic, odżywianie doskonałe, opieka prawdziwie macierzyńska. Świętojańska 22, I p. lewo. 23419</p> <p>Stancja (23473) dla starszego ucznia. — Pl. Piastowski 4, parter.</p> <p>Pokój umebl. z osobnym wejściem do wynajęcia. Sienkiewicza 39, II ptr. pr. 23414</p> <p>Pokój dla intelig. pana z całodziennym utrzymaniem w lepszym domu zaraz do wynajęcia. Garbary 11, I p. prawo front. (23403)</p> <p>Pokój umebl. zaraz do wynajęcia. Dąbrowskiego 14, I ptr. prawo. (23413)</p> <p>Pokój Długa 62, II. (23412)</p> <p>Pokój dla ucznia dobrze polecony. Stranc, Łokietka 25. 23446</p> <p>Pokój do wynajęcia. Dolina 24, parter. (23432)</p> <p>Pokój słoneczny umebl. lepszymu panu lub uczniom wynajmę zaraz. Kołtāja 12, II ptr. lewo. (12532)</p>	<p>Pokój do wynajęcia dla młodego małżeństwa. Rupienna, Cmentarna 7. (23443)</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">Wydzierżawie</p> <p>Wydzierżawie pokój frontowy, duży z osobnym wejściem próżny bez kuchni i ubikację w podwórzu na warsztat, wielkość 4 1/2 x 3 1/2 mtr. Konopna 11. (23416)</p> <p>Pokój z niekierującym wejściem dla pana wolny. Ul. Fredry nr. 5, niski parter. (12551)</p> <p>Pokój umebl. do wynajęcia. Wileńska 3, III ptr. (12577)</p> <p>Pokój dla pana. Chwykowo 16, II ptr. prawo. (23474)</p> <p>Pokój z użytkowaniem kuchni dla małżeństwa bezdzietnego, najchętniej dla kolejarzy. Wiad. w Dz. Bydg. (23477)</p> <p>Pokój umeblowany zaraz do wynajęcia. Dworcowa 56, III 1 12561</p> <p>Pokój umeblowany do wynajęcia 1. 9. Chrobrego 7, parter prawo. (23468)</p> <p>Pokój duży elegancki wynajmę w centrum. Wskaże biuro „Par”, Dworcowa 72. (23544)</p> <p>Pokój umebl. na jedną lub dwie osoby do wynajęcia. — Dworcowa 18 c, parter lewo. (12556)</p> <p>Pokój dla dwóch. Plac Piastowski 4, III prawo. (12560)</p> <p>Umeblowany duży pokój słoneczny do wydzierżawienia. Sniadeckich 42 a, II ptr. lewo. 23543</p> <p>Pokój do wynajęcia dla panów. Henryka Dietza 11, II ptr. 23497</p> <p>Pokój z osobnym wejściem do wynajęcia. Długosza 12, II p. prawo. (23485)</p> <p>Pokój umeblowany do wynajęcia. Chwykowo 18, parter lewo. 23486</p> <p>Pokój umeblowany dla dwóch uczeni z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Kwiatowa 1, II ptr. (23490)</p> <p>Pokój umebl. do wynajęcia dla 2 panów. Łokietka 25, I ptr. prawo. (23418)</p>	<p>Pokój umebl. ładny, najchętniej dla panienki, może być bezdzietne małżeństwo. Garbary 24, II p. lewo. (23424)</p> <p>Pokój z osobnym wejściem i utrzymaniem. Garbary 17, I p. prawo. (23423)</p> <p>Wspólny pokój dla panów do wynajęcia. Przyrzeczce 4. p. (23421)</p> <p>Osoba samotna otrzyma do 2 pokoi umebl. lub bez za wszelką pracę domową u wdowca. Zgł. pod „L. R.” do Dz. Bydg. (23475)</p> <p>Pokój niekierujący potrzebny zaraz. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Inteligentna”. (12572)</p> <p>2 pokoje wynajmę dla 3 panów. Grunwaldzka 22, parter. 23433</p> <p>Umeblowany pokój dla 2 panów do wynaj. Gdańska 130, brama, ptr. lewo. (12525)</p> <p>Pokoje umeblowane. Chołoniowskiego 9, blisko Kujawskiej. (23494)</p> <p>Pokój umebl. z osobnym wejściem dla 2 uczeni lub pana do wynajęcia. Pomorska 57, I ptr. lewo. (12534)</p> <p>Pokój umeblowany dla dwóch panów. Sienkiewicza 43, Klabocko. (23482)</p> <p>Pokój umebl. solidnemu panu wynajmę. Promenada 2, II ptr. lewo. 12538</p> <p>Pokój umebl. dla 2 panów wynajmę. Król. Jadwigi 10, podw. I. ptr. (12552)</p> <p>Pokój frontowy do wynajęcia ewtl. dla uczeni z utrzymaniem. Pomorska 33, II prawo. (12550)</p> <p>Pokój z utrzymaniem dla 2 uczeni albo 2 panów do wynajęcia. Cieszkowskiego 12/13, II ptr. 12587</p>
KUPNA						
<p>Zakupuje stare używane kółka transmisyjne, wały używane, pasy, różne sprzęty żelazne, stare żelazo i metale. Płacę najwyższe ceny. Handel starego żelaza, Jagiellońska 3, drugie podw. (23409)</p> <p>Butelki monopolowe także od wina kupuję. Handel butelek, Chwykowo 14. (23417)</p>						
POSADY POSZUKUJĄ						
<p>Dziewczyna uczciwa poszukuje posługi na pół lub cały dzień. — Zgł. do Dzień. Bydg. pod „Starsza”. (23427)</p> <p>Panienska z ukończoną szkołą handlową, celem praktycznego wyszkolenia poszukuje odpowiedniej posady. Zgł. do filii Dz. Bydg. (12542)</p>						
ROZMAITE						
<p>Obiady smaczne, obfite, 3 dania złote. Niedźwiedzia 7, II ptr. (23463)</p> <p>Unieważniam papierów wojskowe. Gwintowa 30. (23450)</p>						

Obrońca prywatny

załatwia sprawy procesowe, akcyzowe, skarbowe, umowy najmu, podatki, ściąganie należności, sporządza wszelkie wnioski i udziela porady prawnej
J. Wojciechowski
Bydgoszcz, Śniadeckich 15/16

POLECENIA

Panowie!
Najbardziej zniszczoną garderobę czyści, reperuje, starannie, najtaniej „Ekonomja” Dra. Emila Warmińskiego 15. 12463

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie kluby, jadalnie, sypialnie kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, fotele, biurka, lustra i inne przedmioty.
Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Przewóz
wszelkich towarów, mebli wycieczek załatwia samochodem ciężarowym Bonia Nowodworska 24. (23355)

Rysowania
na wszelkich sukniach damskich według najnowszych wzorów, także z prowincji listownie, przyjmuję się po minimalnej cenie. Hurtownikom udziela się rabat. O. Lindner, Bydgoszcz, Długa 7, I piętro. 23365

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją deb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych, także wyszczególnione solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajner, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Meble
jadalki, sypialnie, kuchnie i pojedyncze rzeczy po jak najtańszych cenach i na raty poleca skład mebli, Jeżuicka 7/8. (23363)

SPRZEDAŻE

Okazja:
Majątek 1.500 mórg, inwentarze kompletne z powodu działów rodzinnych spieszenie sprzedam. Cena 330.000, wpłaty 75 do 100.000 zł. Przyjazd konieczny. Mir, Bydgoszcz, Paderewskiego 32. (23319)

Sprzedam
zaraz moja parcele 425 mtr. kw. w Chyltoni (Gdynia) nad zosą, dobre położenie bardzo korzystnie za gotówkę. Informacji udziela Konsum Puck, pow. Morski 23388

Korzystne kupno
resztówka prywatna 162 morgi, 20 łąki i kl., 6 lasu 12 ogrodu owoc. reszta pod pług, 6 km. od miasta. Cena 90 tys. połowa wpłaty reszta hipoteka. Zgł. Fordon Piłsudskiego 32. (12417)

Dom
z podwórkiem w centrum, nadaje się na każde przedsiębiorstwo na sprzedaż. Adres wskaże Dziennik Bydg. 23344

Zamiana.
Gospodarstwo 54 mórg średniej ziemi z dobrym zabudowaniem z żywym i martwym inwentarzem na dom w mieście lub karczma. Oferty składać do Dzien. Bydg. pod „Korzystne”. 23348

Osady
i resztówki z parcelacji różnej wielkości i jakości posiadają na dogodnych warunkach. Pawelec plenipotent generalny majątków Grudziądz, Grobłowa 11. 23294

Dom
rodzaj wili, masywny, 7 ubikacji z przynależnościami, ogrodem, z powodu wyjazdu sprzedam. Zgłosz. do Dziennika Bydg. pod „Bydgoszcz”. (23370)

Skład
kolonialny zaprowadzony, mieszkanie dwa pokoje z kuchnią, przy tramwaju na sprzedaż. Wiadomość w Dz. Bydg. (23354)

Sprzedam
2 składy z mieszkaniami. Kujawska 31. (23323)

Restauracje
sprzedam tanio. Oferty uprasza pod „D. D.” do Dz. Bydg. (23343)

Sprzedam
motor 25 konny, ropowy i para walcy, cena podług umowy. Solec, ulica Mińska, Midura. (12411)

Sprzedam
leżankę, łóżka, stoły, krzesła, kuchnię, dziecienny kredens. 20 Stycznia 13. parter. (12522)

Maszyny
do obróbki drzewa, motory 2 i 7 P. S. tanio sprzedam. Śniadeckich 45, w podwórzu. Tamże surowce do fabrykacji tanio. (12461)

Zamiana.
Samochód Ford limuzyna z elektrycznym oświetleniem, starterem, nowymi oponami, dobrze chodzący zamienię na dobry nowoczesny motocykl 4 taktowy nie mniej jak 4 koni siły, w dobrym stanie ewtl. bez dopłaty. Zgłoszenia A. Wesółowski, Inowrocław Kasztelowa 32. 23338

Szczotki
i pendzle po cenach fabrycznych na sprzedaż. Śniadeckich 45, w podwórzu, wprost z fabryki, od 10—12 13—4 po pot. (12460)

Sprzedaje
pomidory, każdą ilość. Zamówienia Długa nr. 53. Skład konfekcji. (23430)

Meble
używane na sprzedaż. — Kujawska 108. (23374)

Szafa
nowa do rzeczy na sprzedaż. Siemiradzkiego 10a w podwórzu. 23350

Billard
fabrykacji Lange Hannover z przyborami zaraz tanio na sprzedaż. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Billard”. 12497

Wanna
kapielowa na sprzedaż. Wiad. w filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 12481

Radjo
tanio sprzedam. Warszawska 21, piętro prawo. 12519

Okazja!
Motor ropowy, 10 P. S. w ruchu, 18 mtr. transmisja z pasem zapędowym z beczkami i 2 skrzydełkowe pompy. Wiad. i oglądać można u W. Baumgart, Fordon, ul. Marsz. Piłsudskiego 3. (12178)

Motocykl
„Ariel” typ sportowy 500 ccm. o. h. v. z elektrycznym światłem i taksometrem rocznik 1929, 3 miesiące używany, korzystnie sprzedam A. Witkowski, Chelmino, Dworcowa 10, tel. 99. 23336

Kószka
pszczoł na sprzedaż. Na Wzgórzu 30, Wilezak. 23367

Kanarki
dobre śpiewaki sprzedam tanio. Długosza 3, I prt. w podwórzu. (12505)

Szpic
rasowy, piękny, młody na sprzedaż. Dworcowa 64. 12493

LEKCE
Lekcji
gry na skrzypcach udziela Kliszewska, Jagiellońska 2. 12511

POSADY WOLNE

Cheesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowo-korespondencyjne profesora Sekułowicza, Warszawa, Żórawia 42e. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kucpieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. 23301

Tynkarzy
do tynku zewnętrznego na wyjazd poszukuje Wielkopolskie Towarzystwo „Rika” Spółka Akcyjna Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 9. 23353

Ogrodnik I
Pomoconik ogrodu. zaraz potrzebny. — Murawski, Bydgoszcz, Ks. Skorupki nr. 46. (33379)

Pan(i)
posiadający 5 tys. gotówki otrzyma stałą zaufaną posadę. Zgł. pod „444” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa. (12483)

Czeladnik (12516)
krawiecki potrzebny. — Waszak, Sienkiewicza 51.

Praktykantka
ze szkoły handlowej, władająca językiem niemieckim w słowie i piśmie może się zgłosić. Bydgoszcz, Błonia 8, fabryka. (23308)

Paniątka
do małego dziecka z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz. Zgłosz. do filii Dz. Bydg. pod „Sumienna”. (12475)

Dziewczę
do prac domowych może się zgłosić. Szroeter, Mostowa 11. 12467

Uczennice
do kroju, sycia i haftu Kujawska 19. (23347)

Stużąca
kochająca dzieci potrzebna. Poznańska 14, II. pr. 23346

Uczennica
i podręczna do pracowni sukien potrzebna zaraz. Cieszkowskiego 10, III p. prawo. (12518)

Uczennice
przyjmuję do robót ręcznych, haftu i kroju. Nauka rzetelna. Łokietka nr. 5, II ptr. prawo. (12501)

Dziewczyna
na przedpołudnie potrzebna. — Papienowska, Nakielska 8. (23366)

Stużąca
uczciwa do pracy domowej potrzebna od 1 września. Baron, Aleje Mickiewicza 17. (23357)

Poszukuje
zaraz lub od 15 września dziewczyny uczciwej pracowni, znającej się na gospodarstwie i kuchni, praniu bielizny. Oferty w języku niemieckim z odpisem świadectw do Dzien. Bydg. Grudziądz pod „B. 27” 23312

Stużąca
potrzebna, umiejąca gotować. Ul. Śniadeckich 40, II piętro. 12487

Poszukuje
uczniarę do składu kolonialnego, żelaza i restauracji. F. Kowalski, Gąsawa, pow. Żnin. (23322)

Dziewczyna
do pracy domowej zaraz potrzebna. Grunwaldzka nr. 117. Restauracja. (23345)

Dziewczyna
od 14—16 lat potrzebna. Śniadeckich 38. (23285)

Poszukuje
panienki do ośmiolletniej dziewczynki, która musi znać język francuski i udzielać lekcji fortepjanu. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „P. 100”. 12484

Stolarz
samodzielny na czystą pracę meblową może się zgłosić. Kocięcki, Garbary 27. 12472

Człowieka
poszukuje, samotnego kawalera, na stałe do gospodarstwa. Opławiec nr. 21, pow. Bydgoszcz. (23287)

Zaraz
potrzebna inteligentna panna bez różnicy wyznania do dwójga dzieci w 7 i 9 roku uczęszczające do niemieckiego gimnazjum. Oferty pod: Skrzynka pocztowa nr. 15, Bydgoszcz II. 12490

Uczeń
z dobrej rodziny chce się wyuczyć piekarstwa może się zgłosić. Piekarnia i cukiernia, Nakło, Bydgoska 390. (12500)

Stużąca (12502)
starsza, która pierwszorzędnie gotuje potrzebna. Fichtner, ul. Fredry 7.

Stużąca
do dziecka i prac domowych potrzebna. Zgłosz. Herm. Frankego 3, oficyjna I piętro. (12555)

Ucznia
syna uczciwych rodziców przyjmie zaraz S. Muczyński, Chelma, ul. Toruńska 31, skład żelaza i tow. kolonj. (23375)

Uczeń
krawiecki może się zgłosić. Pomorska nr. 22—23, Czarnecki. (12507)

POSADY POSZUKUJE

Kupiec
dzielny sprzedawca, posiadający dyplom szofera zawodowego, poszukuje posady jako podróżujący i szofer. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „26”. (12509)

Zarządczyni
samodzielna poszukuje posady zaraz lub od 15 9. Oferty do Dz. Bydg. pod „Zarządczyni”. 23327

Inteligentna
wszechstronnie wykształcona pani poszukuje posady jako gospodyni na probostwie lub samodzielnego pana. Of. Grundtke, Bydgoszcz, Śniadeckich nr. 33. 12492

Mistrz
piekarski dobry fachowiec kawaler, lat 23, poszukuje posady. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „Lat 23”. 12495

Księgowy-bilansista
ze znajomością 5 języków poszukuje popołudniowego zajęcia. Rydel, Jagiellońska nr. 31. 23362

Młodsze
dziewczę z wioski szuka posady zaraz. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „B. J.” 12488

Przyjmuję
pranie poza dom. Radłowska, Gdańska 101. 12470

DZIERŻAWY

Domek
z ogrodem o 4—5 pokojach wydzierżawie. Płacę czynsz za rok lub dwa z góry. Zgłosz. Dz. Bydg. pod „M. K.” 23325

Ubikacje
nadające się na autogaraże (około 20) warsztaty lub inne przedsiębiorstwa, zaraz w całości lub pojedynczo, w centrum miasta do wydzierżawienia. J. Wysocki, Grudziądz, ul. Długa nr. 2. (23307)

Plac
nadający się na przedsiębiorstwo do wydzierżawienia. Św. Florjana 17, I ptr. (23342)

Ogrodnictwo
dobrze zaprowadzone w śródmieściu przy targownicy z wolnym mieszkaniem do wydzierżawienia od 1 stycznia 1930 r. Wiadomość Bydgoszcz-Okole, Seiozka 1. 23361

Poszukuje (23380)
dzierżawy warsztatu ślusarskiego z narzędziami lub ubikację nadającą się na takowy. Oferty do Dz. Bydg. pod „Warsztat”.

Garaż
i mniejsza ubikacja ogniotrwała na składnicę zaraz do wynajęcia. Raclawicka nr. 6. (23290)

MIESZKANIA

Mieszkanie
3 pokoje z wygodami, poszukujemy dla naszego dyrektora. Zgłosz. pod „Dyrektor” do filii Dz. Bydgoskiego. 12459

Mieszkania
1 i 2 pokojowe z kuchnią, za rok dzierżawa do wynajęcia. Wiad. Jackowskiego 22, p. lewo. (23286)

Poszukuje
pokój z kuchnią od gospodarza. Of. do Dzien. Bydg. pod „Pokój”. (23328)

Poszukuje
mieszkania 4-pokojowego, placę czynsz za rok lub dwa zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „W. A.” 23326

POKOJE

Stacja
dla uczeni z utrzymaniem. Opieka troskliwa. Cieszkowskiego 15. I ptr. pr. 12522

Stacja
dla uczeni. Nakielska 8, parter prawo. 12486

Stacja.
Przyjmę uczeni z utrzymaniem. Siemiradzkiego 10a II ptr. 23349

Pokój
dobrze nneblowany dla lepszego pana, lub pani, względnie ucznia dalszych klas gimn. z utrzymaniem lub bez, wynajmę. Wiadomość: Śniadeckich 37, parter lewo. 12465

Umeblowany
pokój w bliskości Placu Piastowskiego. Lipowa 1, I ptr. prawo. (12482)

Pokój
do wynajęcia dla 2 panów Plac Piastowski 12, II. lewo. 12491

Pokój
z utrzymaniem lub bez dla 2 panów. Grunwaldzka 23 w podwórzu, I ptr. lewo. 23282

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Cieszkowskiego 9, parter. 23300

Pokój
dla pana bez pościeli zaraz do wynajęcia. Gdańska 136 I piętro. 23333

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Lubelska 8, I piętro prawo 23329

Pokój
umeblowany do wynajęcia Sienkiewicza 17, parter I. 23330

Pokój
umeblowany z niekrepującem wejściem dla jednego lub 2 panów, może być z utrzymaniem. Nakielska 8, parter prawo. 12485

Pokój
umebl. dla pani. Libelta 10, III ptr. (12510)

Pokój
wynajmę. Przyrzecze 4, I piętro. (23390)

Pokój
umebl. do wynajęcia. — Ul. Sienkiewicza 65, parter prawo. (23356)

Pokój
dla dwóch osób z utrzymaniem lub bez zaraz do wynajęcia. Ossolińskich nr. 19, I piętro. (23386)

Pokój
umebl. dla dwóch panów do wynajęcia od 1. IX. Strzelecka 82. (23368)

Pokój
wynajmę. — Pod Blankami 18. (23371)

Pokój
umebl. z urządzeniem kuchni dla bezdzietnego małżeństwa do wynajęcia. Chrobrego 7, parter lewo. 23341

Pokój
umebl. dla uczennicy do wynajęcia, fortepjan. Mazowiecka 2, III piętro. 12471

Pokój
z 2 łózkami osobne wejście oraz ubikacja na warsztat do wynajęcia. Wileńska 9, Wiad. Długa 45. Skład skór. (23331)

Pokój
dobrze umebl. solidnemu panu lub uczniom wynajmę. Kościuszki 34, II ptr. lewo. 12464

Pokój
do wynajęcia, czysty dobrze umebl. bez pościeli. Krasieńskiego 14, II p. 12409

Pokój
dla 2 uczeni z utrzymaniem przy int. rodzinie. Wileńska 8, II ptr. prawo. 12468

Pokój
duży, frontowy, przy Pl. Wolności wynajmę. Gimnazjalna 1, II ptr. (12494)

Pokój
dobrze umebl. dla lepszego pana. Siemiradzkiego nr. 4 parter prawo. (12504)

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Różana 18, parter lewo. 23394

Pokój
umebl. osobne wejście zaraz wynajmę. Kaus, Kollataja 2. 12503

Pokój
do wynajęcia. Garbary 19, II wejście. 23359

Elegancko
umeblowany, pokój wynajmę. Krakowska róg Promenada 40, I ptr. lewo. 12462

Pokój
umeblowany do wynajęcia Długosza 14, p. 23447

Duży
pokój dla jednego lub dwóch panów do wynajęcia. Artura Grottgera 4, II p. 23445

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Łokietka 30, I piętro. 23404

Pokój
dla studenta. Gdańska 75d, II. p. I. (23408)

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Śniadeckich 11, III p. lewo. (23410)

ROŻNE

„Dziedzic”
napisz do mnie. Dziutek. 12513

Hel
jesienią przeczudny! Pokoje 2,50. Pensjonat „Hygieia”. 23382

Zakopane
14 pokojowy pensjonat odstąpi lub wydzierżawi tanio „Hygieia”, Hel. 23383

Obiady
przyjmę kilku panów. Ul. Lipowa 5a, I. lewo. (23431)

Publiczny
przetarg wagonu węgla w Maksymilianowie dnia 3. 9. br. odwołuje się. Zmijewski, zawiadowca stacji. 12496

Unieważniam
wystawione 4 weksle przez p. Antoniego Holza z Bydgoszczy, Raclawicka 1 na moje nazwisko Piotr Kliglich, Prac. poc. Osiek, pow. Wyrzysk. II. zyrant Franciszek Kołęda. 4 weksle a 250, płatne: I. 5. 9. br., II. 5. 10. br., III. 5. 11. br., IV. 5. 12. br. Piotr Kliglich i Franciszek Kołęda. (23391)

Ostrzegamy
przed wynajmem mieszkania w naszym domu bez naszej wiedzy, gdyż jako właścicielom prawo zawarcia kontraktu najmu jedynie nam przysługuje. Właściciele domu przy ul. Czarneckiego 7. 23360

Za wypożyczenie
mi 5—6000 zł, dam stałą posadę wojażera lub kierownika. Posada zaraz do objęcia. Spieszne zgł. do filii Dz. Bydg. pod „Kierownik 66”. (125 2)

Ostrzeżenie.
Ostrzegam przed kupnem regałow składowych od Adolfa Krügera Bydgoszcz, Orla 7, które są moją własnością, kupione przezemnie na przymusowej sprzedaży sądowej. Tyłkowski, Pomorska 40. 23358

Wspólnik
do biura prawniczego z gotówką 1000 zł potrzebny. Zgł. pod „123” do Dzien. Bydg. (23365)

Fachowiec
poszukuje spółnicę (nika) samotnej z gotówką 5.000 do 20.000 zł do cukierni, fabrykacji karmelków i wytwórni lodów w mieście powiatowym na Pomorzu. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Fachowiec 29”. 23339

Książeczke
wojskową, inwalidzką oraz różne [dokumenty na nazwisko Józef Rotecki unieważniam. 22246

MATRYMONJALNE

Chciałabym
poznać srebrzystego kruką. Do którego me serce żywiej zapuka — On może w życia mojego jesieni, Samotność rą — w ognisko rodzinne zamieni. — Zgłosz. pod „Astris” do filii Dz. Bydg. 23364

Wdowa
katolicka, lat 49, bezdzietna, z dobrej rodziny, posiadająca większą kamienicę, życzy sobie powtórnie wyjść zamąż. Panowie serjo myślące, dobrem charakterem na wyższym stanowisku, urzędnik lub przemysłowiec którym zależy na szczęściem pożyciu małżeńskim raczą swe oferty skierować wraz z fotografią do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „J. B. 200”. (12469)

Kupiec
lat 30, średniego wzrostu, posiada własne przedsiębiorstwo handlowe na Pomorzu, bez nałogów, poszukuje dla braku znajomości odpowiedniej towarzyszkii życia. Majątek dla powiększenia przedsiębiorstwa pożądany. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografią (za której zwrot ręczę) uprasza się nadesłać do Dzien. Bydg. pod „Kupiec”. 23376

Kojarzy
małżeństwa poważna, u-stosunkowana b. ziemianka. Zgł. pisemne, znaczeń na odpowiedź do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Liaison discrete”. (12313)

Kawaler
na poważnym stanowisku państwowem, nie biedny, w celu matrymonjalnym pozna pannę lat 21—25 również nie biedną, katoliczkę, gospodarną. Zgł. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „S. M.”. 12390

Rozwiedziony
lat 47, z dwoma dorosłymi dziećmi poszukuje na tej drodze towarzyszkii, w starszym wieku wdówki lub starszej panny z własnym mieszkaniem. Zgł. pisemne do Dz. Bydg. pod „A. S. 8”. (23283)

Królewna
sierota, inteligentna panna, ładna brunetka, krawcowa, posiada meble do 2 pokoi i gotówkę, z braku znajomości towarzystwa poszukuje w celu matrymonjalnym panów z urzędów pocztowych, kolejowych, policyjnych i wojskowych. Of. tylko serjo myślące z fotografią proszę

Obrońca prywatny

złatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Detektyw
Trawicki em. komisarz Pol. P. — Wywiady, obserwacje, materiał procesowy. Dyskrecja! Sumienność! Bydgoszcz, Pomorska 67. 23223

Jedynie
w Bydgoszczy koncesjonowane biuro porad w sprawach wojskowych udziela porady w sprawach inwalidzkich, poborowych, emerytalnych i innych sprawach w związku ze stosunkiem do służby wojskowej. Bydgoszcz, ul. Zduny 21. 11105

Sam sobie szkodzi
kto do mnie nie chodzi. Mój zakład gwarantuje higieniczną i pierwszorzędną obsługę, golenie 0,30, strzyżenie 0,90, ondulacja 1,50, masaż 1,00, manicure 1,50. Salon de Coiffure Plac Teatralny 3, naprzeciw Klarysek. (13782)

Skład kapeluszy
damskich, najstarszy na miejscu obok fary, poleca w wielkim wyborze w najnowszych fasonach kapelusze, żalobne stale wielki zapas. Franciszka Porczyńska, Farna. (2963)

Meble
pojedyncze i wykwiłtne w wielkim wyborze i tanio poleca na dogodnych warunkach 21697
Juljan Nowak,
Szpitalna 8, tel. 1223.

Stanisława.
Pracownia damskiej garderoby przyjmuje wszelkie prace podług najnowszych żurnali po przystępnych cenach. Śniadeckich 24. (21949)

Baczność!
Bardzo korzystny zakup! Wyprzedają krótkie towary oraz bieliznę damską i męską, na które udzielam 25% zniżki. R. Wiśniewski, Fredry nr. 1, tel. 1810, dawniej Dworcowa 31a. (22684)

Meble
Jadalnie, sypialnie, pokoje meble i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do poje-dynczych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4. (19898)

Radjoaparaty
najnowszej konstrukcji i radjosprzet poleca najtaniej „Bega”. Warszawa, Niecała 12. Przeróbka modernizacja aparatów. Przedstawiciele na poszczególnych powiaty poszukiwani. Bogato ilustrowane katalogi wysyłamy po otrzymaniu znaczkami pocztowymi 45 gr. 22514

Futra
wszelkiego rodzaju nowe, przeróbki i reparacje wykonuje obecnie tanio na raty Stanisław Rudak, Dworcowa 64. (21393)

Nie przepłacajcie!
Futro wobec ciężkiej zimy nie może być luksusem. Prace kuśnierskie wykonuje najtaniej Stanisław Rudak, Dworcowa 64. 22634

Wetną
w wielkim wyborze polecam dla kupców i handlarzy po niskich cenach. Proszę się przekonać. — Hurtownia wetny R. Wiśniewski, Fredry 1, Telef. nr. 1810. (22658)

Obuwie
gumowe i wszelkie inne art. przyjmie do reparacji. Hurtowa i detal. sprzedaż gumy indyjskiej, telefon 1934, Bydgoszcz, Długa 45, E. Guhl i Ska. 17137

Klubowe
garnitury, leżanki, kanapy materace, najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka Wełniany Rynek 5/6. 33830

Meble
w każdej cenie, pokoje meble, sypialnie, kuchnie, krzesła wiedeńskie. H. Schmidtke, Szpitalna 6. — Czysta praca, akurata dostawa, dogodne warunki spłaty. (21394)

Kuśnierz
warszawski przerabia wszelkie futra modnie tanio. Gdańska 48, Pracownia Futur. (18823)

Wałki sosnowe
9 zł mp. i kolki do drzewek poleca stale wagonowo Swinka, Oborniki. 23174

SPRZEDAŻE

Majątek ziemski
na Pomorzu na sprzedaż, areal około 2 tys. morg. ziemie pszennej, 400 morg. łąk, 600 mg. lasu, poleż. nad szosą i stacją kolejową, do miasta powiat. pół godziny koleją. Cena podług umowy, wpłaty 300 do 400 tys. złotych. Inwentarz żywy i martwy kompletny. Traktor ropowy. Łask. zgł. nadsyłać do Dzien. Bydg. pod „L. K.” (23179)

Kamienica
III piętrowa, 3 interesa, centrum miasta, dochód 14 tys. rocznie, cena 135 tys. — Kamienica rogowa komfortowa, dochód 1000 miesięcznie, cena 125 tys. zł sprzedaje biuro „Pogoń”, Dworcowa 80.

Nieruchomość
w mieście powiatowym, skład, dwie wystawy, podwórze, wjazd, budynki fabryczne, 5,400 zł roczny dochód sprzedam lub zamienię na kamieniczkę w Bydgoszczy. Zgłosz. Bydgoszcz, biuro „Pogoń”, Dworcowa 80.

Piekarnia
oraz dom dwupiętrowy dwie morgi ogrodu owocowego, duże podwórze, stajnie zaraz na dogodnych warunkach na sprzedaż. Zgłosz. ul. Śniadeckich 42. (12474)

Interes
kolonialny i żelaza w ru-chliwej wiosce kościelnej na sprzedaż. Zgłoszenia pod „K. W. S” do Dzien. Bydg. 21270

Sprzedam (22875)
dom II piętr., centrum, wolne 5 pokoi, ogród. Of. do Dz. Bydg. pod „27,000”.

Dom
part., 4 pok. i kuchnia, interes kolonialny, towary krótkie, tytonie, galanterja, magiel, kieszonka kapusty, ogórków, kompletne maszyny i urządzenie. Po-siadałość położona w bardzo ruchliwej dzielnicy miasta zaraz sprzedam z powodu innego przedsiębiorstwa dochód miesięczny ca 770 zł. Cena 25 tys. zł. Zgł. ul. Zygmunta Augusta 19, gosp. lub do Dz. Bydg. pop „N. N.” (23026)

Dom
bez długu dobrze się procentujący z ogrodem trze-ma składami, w kościelnej wsi, na Pomorzu, naj-lepszym położeniu, światło elektryczne oraz wszelkie wygody. Sprzedam za 35 tys. zł, wpłata wedle umowy, wprost od gospodarza. Zgł. pod „Okazja” do Dz. Bydg. Grudziądz. 23144

Restauracja
duże ubikacje z ogrodem z powodu wyjazdu za granicę zaraz na sprzedaż. Zgł. pod „R. N.” do Dz. Bydg. (23250)

Kcyńia.
Kamienica 1-piętrowa, masywna, w najlepszym położeniu handlowem za 33 tys. Kamienica z intere-sem rzeźnickim za 35 tys. zł gotówką na sprzedaż. Zgłosz. K. Kubanek, Rynek 16. 23381

Okazja przypadkowa!
Z powodu stosunków fa-milijnych. dom w cen-trum Bydgoszczy dochód roczny 40 tysięcy złotych sprzedam lub zamienię, na majątek ziemski sto-sownej wartości. Reflektu-je na pierwszorządne i blisko kolei. Zgł. z do-kladnym opisem majątku i adresu do Dzien. Bydg. pod „40.000”. (23335)

Skład
kolonialny zaprowadzony, mieszkanie 2 pokoje z kuchnią na sprzedaż. Ulica Gdańska 96. 12303

Kinoaparat
marki „Rien & Bechmann” i lampę elektryczno-luko-wą sprzedam. Łask. zgł. do Dz. Bydg. pod „Kino”. 22844

Drut
2 i 3 mm. w kręgach w dobrym stanie, nadający się do prasowania słomy, w większych ilościach, tanio do oddania. Kupuję stare żelazo, wszelkie metale i butelki różnego gatunku, płacę najwyższe ceny. T. Przybylski, ul. Na Groby 10a. (12326)

Skład
z urządzeniem do odstą-pienia. Wiad. w filji Dz. Bydg. (12480)

Jadalnia
(dębowa) mało używana, korzystnie na sprzedaż. Ulica Lenartowicza 12, I piętro. (23276)

„SANITAS”
Zakład elektro-leczniczo-kąpielowy
Bydgoszcz, Gdańska 19. Telefon 715.

Jadłodajnie
w Toruniu w śródmieściu pewna egzystencja z po-wodu choroby zaraz do odstąpienia. Zgłosz. do „Par” Toruń, Szeroka 46. pod „1607”. (23298)

Planina
przez znawców uznane, śliczny dźwięk, pierwszo-rzędnie wykonane sprze-dam korzystnie, także na raty. Majewski, fabryka pianin, Pomorska 65. (12445)

Dwa
garnitury parowe do młócenia, lokomobila 12 k. m., młocarnia Ranzomesa (Mamut) 66 calowa, gar-nitur Ferster 60”, loko-mobila 8 k. m. St. Przy-bylski, Szubin. (23190)

Motor
benzynowy 8 konny, zbu-dowany na żelaznym wozie po gruntownym remoncie sprzedaje tanio Przybylski Szubin. (23191)

Radjoaparat
nowy 4 lamp., luksusowy najnowszej konstrukcji, wszystkie stacje, dobry wyrób, cwtl. z głośnikami, akumulatorem i anteną zaraz tanio na sprzedaż. Kilian, Marcinkowskiego nr. 11. 23274

Motorcykl
Gillet, 350 ccm. prawie nowy na sprzedaż. Plac Piastowski 12. 22963

Limuzyna
6-cio osobowa w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Podwa(e 20, II p. prawo. (23299)

2 kucyki
kare, ładne, dobrze ujeżdżone z małą czteroso-bową bryczką sprzedaje leśniczy w Zaciszu pod Rynkowem. (23324)

KUPNA

Kupię
domek na prowincji z ogra-dem 3-4 mrg. ziemi przy stacji kolejowej. Of. do filji Dz. Bydg. pod „Prowincja”. 12523

Żelazo
stare, żelazo użytkowe, mefale kupuje stale po cenach dziennych handel żelaza Schellong, Sw. Trójcy 22, tel. 1250. (22309)

LEKCJE

Zapisy
kandydatów na kursy ma-turalno - doksztalcające przyjmuje Sekretariat ul. Świętojańska, Szkoła, go-dzina 6-8. 11862

Przyjmuje
uczennice na wieczorowy kurs kroju, który się roz-pocznie 2 września. Łokiet-ka 5, II p. prawo. (12416)

Zgłaszajcie
się na kursa maturalne i doksztalcające w Byd-goszczy, szkoła ul. Świę-tojańska. 23278

POSADY WOLNE

1.000 zł
miesięcznie zarobią panie i panowie w mieście i na wsi, kilku godzinną pra-cą dziennie. Pouczania wskazówki, prospekt, za nadesłaniem 50 gr. zna-czkami. Biuro Handlowe, Walenty Kossman, Poz-nań, ul. Fredry 6. (23302)

Emerytowani
urzędnicy mogą poważnie zarabiać, przez sprzedaż artykułu codziennej po-trzeby na dogodnych wa-runkach spłaty. Po oka-zaniu zdolności i sumien-ności uzyskują stałą po-sadę. Szczegółową ofertę uprasza się pod nr. „35,80” do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11. Poznań. 23302

„SANITAS”
Zakład elektro-leczniczo-kąpielowy
Bydgoszcz, Gdańska 19. Telefon 715.

Szwajcar
samotny potrzebny zaraz. Zgł. Tryszczyn resztówka M. Letke. 23012

Poszukujemy
natychmiast młodszego dzielnego młynarza dla 15-ton. wodnego młyna, który jest z wszelkimi nowoczesnymi maszynami obeznany. Odpisy świadectw oraz żądanie pensji prosimy podać do Kur-zynski i Ska, młyn zbo-żowy, Lidzbark, Pom. 23076

Pojlerów
dobrych przyjmie natych-miast Fabryka fortepja-nów Jähne, Gdańska 149. 23265

Czeladnicy
stolarscy na dobre fornierowane meble mogą się zgłosić. — P. Frit-z, Trzemeszno, fabryka me-bli. (23176)

Dziewczyna
do pracy domowej, bez spania potrzebna. Śniadec-kich 27, skład. (12438)

Pokojówka
potrzebna. Ul. Długa 14. 23224

Krawcowa
samodzielną w kroju dam-skiej i dziecięcej garde-robę potrzebną zaraz na stałą posadę. Zgłosz. do firmy N. Gaca, Radzyn, Pom. (23173)

Panienci
chęcać się wyczyć goto-wania i zaprawiania mo-gą się zaraz zgłosić. Byd-goszcz, Restauracja Oby-watelska, Dworcowa 5, Tel. 1636. 12429

Dzielnia
dziewczyna samodzielna, która dobrze gotuje z do-bremi poleceniami po-trzebna. K. Goc, Bociano-wo 21. (23251)

Starsza
kobieta jako nianią do dwóch chłopców od 2-4 lat i dziewczynę z pier-wszorzędnym gotowaniem zaraz przyjmie. Borowska, Toruńska 26. 12301

Chłopiec
obiadaczki potrzebne. Wytwórnia cukrów, So-bieskiego 9. (23334)

Poszukuję
od 15 września starszej pani, kat., do 8 letniego chłopca, która w słowie i piśmie włada po polsku i niemiecku ewtl. fran-cusku pod warunkiem lekkiej pracy domowej. Oferty w języku niemiec-kim, z odpisem świadectw, życiorysem, podaniem pensji do filji Dz. Bydg. Grudziądz pod „B. 27”. 23311

2 uczni
do składu żelaza i narzę-dzi może się zgłosić w firmie Paprzycki, Zbożo-wy Rynek 3. 23185

Służąca
do wszystkiego zaraz po-trzebna. Zawadzka, Byd-goszcz-Rupienica, Karpac-ka 22. (12476)

Służąca
starsza, która samodzielnie może gotować i do wszystkich prac domo-wych od 1 września po-trzebna. „Bazar” Piątek, Gdynia. (23389)

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów
bufetowych, kucharzy itp. poleca na stałe prace jak tygodniówki oraz wesela i inne uroczystości Zwią-zek Zawodowych Prac-cowników Gastr. Byd-goszcz, Plac Piastowski 2, tel. 1163. Biuro czynne od 10-1 i od 4-6. (16332)

Rutynowany
buchalter - bilansista, współpracownik poważnej fabryki maszyn rolniczych władający niemieckim, zmieni posadę. Zgłoszenia do „Dziennika Bydgoskie-go” Grudziądz, pod „301”. 22923

Trio
lub kwartet wolny zaraz. Zgłosz. Restauracja Wersal, Gdańska 54. (12331)

Szofer
kawaler, trzeźwy, sumien-ny i pewny w swym za-wodzie (mistrz kowalski) poszukuje stałej posady najchętniej na majątku. Zgłosz. pod „Szofer kował” do Dzien. Bydg. 23377

Piekarz
czeladnik lat 21, poszu-kuje posady od 15 wrze-snia. Of. do Dz. Bydg. pod „Piekarz”. 23078

Ogrodnik
poszukuje pracy za wy-nagrodzeniem mieszkania. Of. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „Ogrod-nik”. (12391)

DZIERŻAWY

Poszukuje
dzierżawcy lub spółnika na stary interes zbożowy. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Zbożowy”. 21271

Piekarnia
cukiernia korzystnie do wydzierżawienia, Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Piekar-nia B.”. (23085)

Ubikacje
na warsztaty do wynajęcia Ul. Malborska 11. 23378

Piekarnia-cukiernia
do wydzierżawienia, do-bre położenie, miasto po-wiatowe. Gdzie wskaże Dzien. Bydgoski. (23205)

Piekarnia
w małym mieście zaraz do wydzierżawienia. Oferty pod nr. „155” do Dzien. Bydg. Grudziądz. (23310)

MIESZKANIA

4 pokoje
mieszkanie z meblami w Toruniu, ul. Szeroka za 7000 zł do oddania. Of. do Dz. Bydg. Toruń pod nr. „224”. 23044

Pokój
i kuchnia z meblami na sprzedaż za zgodą gospodarza. Żuławy 10. 23021

Poszukuję (23103)
3-4 pokoje z komfortem, płace dzierżawę za rok lub dwa lata zgóry. Zgł. skład papieru, Wełniany Rynek nr. 13. Tel. 896.

Wydzierżawie
pokój z kuchnią i mg. ogrodu owocowego. — Toruńska 123, I drzwi od podwórza, Liczacz. (23186)

Mieszkanie
8-pokojowe z wszelkimi wygodami natychmiast do wydzierżawienia. Zgło-szenia do filji Dziennika Bydgoskiego pod „W. F.” 12403

POKOJE

Nauczycielka
szuka pokoju umeblowa-nego zaraz. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Szuka”. (23337)

Młodszy
pan poszukuje zaraz skromnie umeblowanego pokoju, możliwie z oso-bnem wejściem. Zgłosz. z podaniem wysokości czynszu pod „Pokój 100” do Dz. Bydg. (23396)

Stancja
dobrze polecona dla uc-zennice szkolnych, troskliwa opieka, dobre od-żywianie, fortepian. Świę-tojańska 13, ptr. 20980

Przyjme
młodzież szkolną na stancję. Chodkiewicza 42, wila. (12424)

Stancja
dla 2 uczni dobrze pole-cona. 3 Maja 16, II. lewo. 12412

Przyjmę (12520)
uczni szkolnych na stancję. Cieszkowskiego 5, III p.

Uczni
lub uczennice przyjmie na stancję wdowa po le-karzu. Piersona II, I. 12498

Na stancję
przyjmę jeszcze dwóch uczni gimn. Chrobrego 18, III piętro lewo. (12422)

Stancja
dla dwóch uczni z wioski opieka rodzicielska. To-ruńska 188 (Zbożowy Ry-nek) parter lewo. (23238)

Na stancję
przyjmę jeszcze kilka panienek. Jaworowicza, Świętojańska 18, I. (12198)

Uczennice
z zamożnych domów przyjmę pod troskliwą o-piekę. Jagiellońska 23, I ptr. 12245

Uczeń
szkolny na wspólny po-kój potrzebny. Zduny 10, I pp. 23215

Pokój
umebł. od 1. 9. 29. dla współnika. Wileńska 3, III ptr., Cieslewicz. (23332)

Pokój
do wynajęcia dla 2 młod-szych uczni z utrzyma-niem. Nowy Rynek 10, parter lewo. 22993

2 pokoje
umebł. do wynajęcia z użytkowaniem kuchni. Czarnieckiego 1 tuż przy przystanku tramwajowym. 12499

Stoneczny
pokój do wynajęcia. — Sielanka 10. (12517)

2 pokoje
umebł. z telef. dla intelig. pana wskaże filja Dzien. Bydg. (12514)

Pokój
do wynajęcia dla dwóch panów lub pań. Śniadec-kich 31, III ptr. Niszczota. 12322

Pokój
umeblowany dla solidne-go pana wynajmę bez po-ścieli. Gdańska 114, I ptr. prawo. (12398)

Pokój
umebł. w lepszym domu do wynajęcia inteligentnej pani, względnie uczenic szkolnych. Kowalewska, Sienkiewicza 50. (12506)

Dwa
pokoje dobrze umeblowa-ne bez pościeli do wynajęcia. Krasieńskiego 14, II piętro. (12407)

Pokój (12421)
elegancko umebł., ewent. z utrzymaniem wynajmę. Cieszkowskiego 2, II p.

Pokój
umeblowany do wynaję-cia. Sienkiewicza 9, II l. 12479

Umeblowany
pokój z osobnym wejściem może być z użytkowaniem kuchni zaraz do wynajęcia. Pawski, Św. Florjana 16. 12524

Pokój
umebł. dla pani (nauczycielki lub urzędniczki) do wynajęcia. Dworcowa 31, III ptr. prawo. (12508)

Elegancki
pokój umeblowany. Pade-rewskiego 10, p. I. (12 40)

RÓŻNE

Książki szkolne
materiały piśmienne do wszystkich szkół w księ-garni bydgoskiej N. Gie-ryna, Plac Teatralny. 23206

Esplanada
kawiarnia restauracja Gdańska 143, poleca sma-czne obiady, kolacje, za-kąski, wszelkie dobrze pielęgnowane napoje. Co-dziennie koncert artys-tyczny. Bilardy francuskie i piramidkowe. (20281)

Obiady
z 3 dań 1,10 zł, poleca „Pomorzanka” Pomorska nr. 47. (23119)

Hotel Warszawski
Warszawska 16, 5 minut od Dworca poleca pokoje czyste utrzymane jak również kuchnię wybo-rowską. (12288)

Na
i hipotekę kamienicy han-dlowej, czynszowej, w po-wiatowym mieście Pomorza, poszukuje się pożyczki 40.000 zł. za odpowiednim oprocentowaniem. Oferty uprasza się pod „B. M.” do adm. Dzien. Bydg. (23160)

Wypożyczam
samochód ciężarowy do przewożenia wszelkich to-warów. Zgłoszenia Ku-jawska 27, tel. 514. (23081)

Spółnika
z gotówką 15-20.000 zł przyjmie fabryka artyku-łu spożywczego. Zysk do-bry zapewniony. Of. pod „Duży obrót” do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (12336)

Zgubiono
portfel z pieniędzmi i 1/4 losu nr. 123170, paszport i rozmaite papiery. Ucz-ciowego znalazcę proszę o oddanie za wynagrodze-niem. H. Römer, Sw. Trój-cy 30. (23387)

MATRYMONIALNE

Panna
w średnim wieku z ma-jątkiem od 30-40 tys. zł, pragnie wyjść za mąż. Pa-nowie z dobrej rodziny, w średnim wieku, którzy posiadają gospodarstwo albo rybołówstwo mogą się zgłosić do Dz. Bydg. pod „Nr. 340”. (23168)

Mistrz
fryzjerski, kawaler, w śred-nim wieku, katolik, po-szukuje na tej drodze to-warzyski życia. Mają-tek pożądany. Panie, którym zależy na szcze-śliwym współżyciu niech raczą swe oferty z poda-niem stanu majątku prze-słać do filji Dzien. Bydg. w Grudziądz pod „A. B.” 23313

Biurowy
Pomorzaniek, lat 27, na stanowisku, poszukuje młodą, zgrabną blondyn-kę z gotówką 1000-2000 zł celem ożenku, najchę-tniej z gospodarstwem. Of. z fotografią, którą zwracam do Dzien. Bydg. pod „Biurowy”. (23392)

Instytut Higjeny i Piękności

M. Petrykowskiej
Bydgoszcz, ul. Gdańska 159 (przy Placu Wolności)

prowadzony wzorowo na sposób pierwszorzędných instytutów zagranicznych, francuskich i amerykańskich.

Wykonuje masaże upiększające i odtłuszczające
Farbowanie włosów. Przyciemnianie brwi na stałe. Modelowanie. Manicure. Usuwa defekty skóry: znamiona, wądry, piegi i t. d. Wyglądza zmarszczki i zapadłe policzki. (28255)

Restauracja A. TWARDOWSKI Nast.
Długa 12

Po zaangażowaniu pierwszorzędnego kuchmistrza z Warszawy poleca znakomitą, wyborową i tanią kuchnię.

Śniadania - obiady - kolacje
Przyjmuje zamówienia na uroczystości rodzinne także poza dom.
Najlepsze napoje po niskich cenach.

22620

Po rozwiązaniu spółki adwokackiej z p. adwokatem Behnke'em w Chojnicach i przejęciu kancelarii adwokackiej po p. adwokacie Piskozubowskim (23138)

otworzyłem kancelarię adwokacką
w BYDGOSZCZY, Stary Rynek 20. Telefon 17-24.
Bolesław Maciejewski, adwokat.

Wyjeżdżam
8. 9. na 3 tygodnie
Dr. Soboczyński
23476

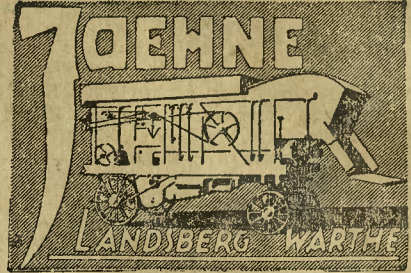
Materace
na stalowych sprężynach
wkładki wysoko wyście-
lane tanio na raty. (23502)
Tapicernia
ul. Jagiellońska 4.
Stolarzom wysoki rabat.

Wydział Powiat. Sejmiku Prużańskiego
poszukuje przedsiębiorcy,

któryby na własny koszt dokonywał przeróbkę, zwierząt padłych, na mączkę mięsną, klej, tłuszcz itd. Przedsiębiorstwu może być nadana koncesja wyłączności na terenie powiatu Prużańskiego. Projekt zorganizowania przedsiębiorstwa i swe warunki należy nadesłać do Biura Wydziału Powiatowego Sejmiku w Prużanie (województwo Poleskie).

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Starosta:
(-) R. Walewski. (23402)

Młocarnie motorowe

w 5-ciu różnych wielkościach
stałe na składzie. (15850)

Generalny zastępca

Bracia Ramme
Bydgoszcz, ul. Sw. Trójcy 14b.

Na sezon jesienno-zimowy

polecam swój magazyn bogato zaopatrzonego w **ostatnie nowości**
w szczególności dział **KONFEKCJI DAMSKIEJ**

WYKWINTNE FUTRA

Dział **MATERJAŁÓW: WELNY - JEDWABIE**
stałe wpływają **NOWOŚCI SEZONOWE.**

23434

Chcąc zadość uczynić życzeniom Szanownej mojej Klienteli, otwieram z dniem 1 września
nowy dział towarów krótkich i przyborów do krawieczyzny.

Z okazji nowotwarcia tego działu otrzymuje każdy kupujący barwny **balonik bezpłatnie.**

M. KLIMEK, BYDGOSZCZ 18

STARY RYNEK

W sobotę i niedzielę wewnątrz mego magazynu gustowne dekoracje, na co zwracam specjalnie uwagę Szan. Publiczności.

Z dniem 1-go sierpnia

przeniosłem mój **ODDZIAŁ HANDLOWY i SKŁADNICĘ** w Bydgoszczy
z ulicy Jagiellońskiej 29

na ul. Dworcową 57a

Telefon 14-89 **Bydgoszcz** Telefon 14-89

i proszę wszelkie zamówienia łaskawie kierować pod powyższym nowym adresem.

Kazimierz Świerkowski

Największa w kraju mechaniczna fabryka torebek i opakowań wytwornych

ZAKŁADY GRAFICZNE FABRYKA KARTONAŻY PAPIERY PAKOWE

Zakłady fabryczne i centrala w PLESZEWIE.

22546

Na raty
miesięcznie
20 zł.

2351

Kromczyński, Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.
Agenci do sprzedaży maszyn
do szycia potrzebni.

Hurtownie Telefon 681 Detalicznie

CZEKOLADY

firm pierwszorzędných jak również
karmelki, cukierki, keksy, kawę, herbatę i t. d.
poleca w największym wyborze po niskich cenach

JAN SCHACHTMEYER
10 ULICA KOŚCIELNA 10

Nowe wyroby fabryki „Sarotti” pod nazwą
„Kosma”, z których próbki wydają bezpłatnie,
na składzie. (23289)

Zwracam specjalnie uwagę na moje okna wystawowe

Pierze
i
Puch

w wielkim wyborze

Pierze darte
za 1/2 kg. 2,80, 4,50
5,25, 6,75, 8,50, 9,25
10,50, 12,75 zł.

Puch podług jakości, gotowe pierzyny, wyspy nieprzepuszczalne, własna parowa czyszczalnia pierza z zapędem elektr. skutecznie czyszczenie pierza co wto-rek i czwartek. (8291)

Karol Kurtz nast. Bydgoszcz
Poznańska 32, tel. 1210.

MAXIM „TABARIN”
KABARET I DANCING

W niedzielę, dnia 1 września
od godziny 5—7

Five o'clock
z udziałem sił artystycznych.

„The four fanny Boys”
Od 1 września Od 1 września
The american Jazz Orkiestre

Nowy program. (23351) Nowy program.

19. Państwowa Loteria Klasowa
ciągnięcie V. klasy od 7. 9. do 9. 10. 1929 roku.
Główna wygrana 750.000 zł.

Szczęśliwe losy do V. klasy jeszcze do nabycia za
cenę 1/4 200 złotych, 1/2 100 złotych, 1/4 50 złotych.
Zamówienia zamiejscowe załatwia się odwrotnie pocztą
po wpłaceniu należności na konto P. K. O. 211.196.

Stanisław Jaros

Kolektura Loterii Państwowej

22621

Telefon nr. 1795 Bydgoszcz ul. Gdańska 38.

Piegi

plamy, wyrzuty usuwa
krem i mydło **Benegni-
na**. Puder Benegnina ja-
ko konieczny dodatek na-
daje cerze przepiękny wy-
gląd i naturalną świeżość.
Cena kremu 2 zł, mydła
1,50 zł, pudru 1 zł.

Mag. Jan Stenzel,
aptekarz,
apteka pod Łabędziem,
Grudziądz, Rynek 20.
Telefon 142.
Wszędzie do nabycia.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetry na stronie 7-linowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. 1 lin., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.